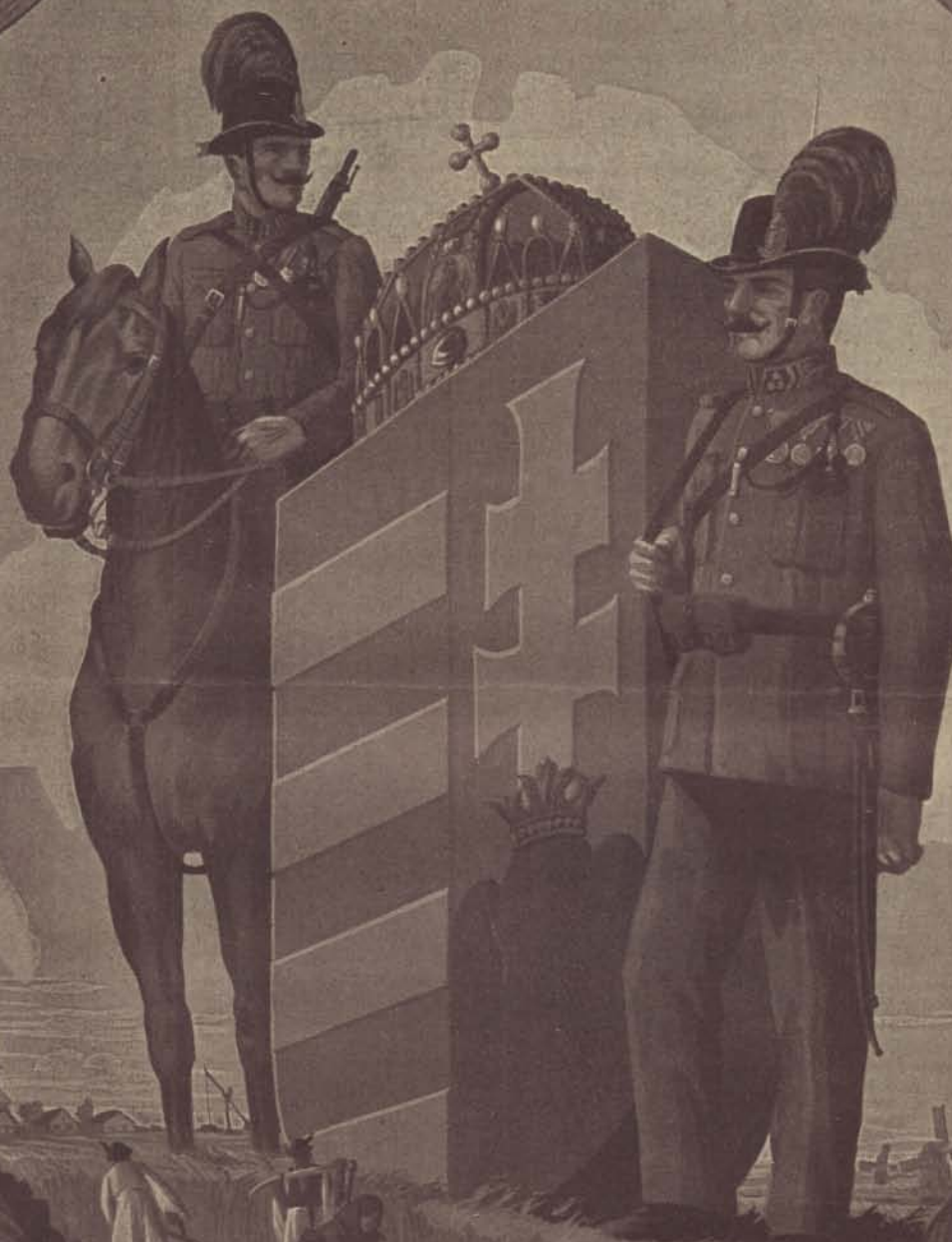

XX. ÉVFOLYAM
35. SZÁM

BUDAPEST, 1930
DECEMBER 10.

ESZENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Bőszörményi-út 21.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Tarsoly Dániel.

Csendőr volt valamikor. Talán tizenöt, talán húsz esztendővel ezelőtt a mi gyönyörű Erdélyünk országutain lengette büszke kakastollát a Kárpátok vagy a Hargita szele, maga pedig komoly méltósággal járta az ezeresztendővel megszentelt földet, ahol tisztelettel süvegették meg magyarok és románok egyaránt, nem, mert félték tőle, hanem mert az egyenruha, amelyet viselt, becsületet, igazságot és erőt hirdetett, ezek előtt pedig kalapot szoktak emelni az emberek.

Nem tudni, mi történhetett azután Tarsoly Dániellel. Lehet, hogy leszerelt. Lehet, hogy egy borongós hangulat nyomán, talán egy dorgálás, talán egy nő miatt, vagy talán mert túlkeménynek érezte a fegyelmet, levetette a csendőregyenruhát, letette a kalapot és elment másfelé, jobb szerencsét próbálni. Vagy talán a forradalom, a megszállás, egy házacska, néhány hold föld, amit nem akart otthagyni, a ragaszkodás a szülőföldhöz, vagy éppen annak a felismerése, hogy ezután lesz még csak igazán otthon a helye, — ő tudná csak megmondani, mi volt az, ami elszólította tőlünk, nem kérte számon tőle senki.

Úgy látszik, aránylag szerencséje volt Tarsoly Dánielnek. Detektív lett Nagyváradon. Volt magyar csendőr számára mindenesetre kivételes állás Romániában.

Történt pedig ezzel a Tarsoly Dániellel, hogy háromezer lei hivatalos pénzt elveszített. Nem túlságosan nagy összeg, nem is egészen száz pengő. De Tarsoly Dániel számára úgy látszik, sokkal több volt annál, amennyit a maga szegénységéből pótolni tudott volna. Lehet, hogy ha nem Tarsoly Dánielnek, hanem például Vasilie Dumitrescunak hívták volna, még lehetett volna talán a dolgon valamiképpen segíteni, így azonban, úgy látszik, nem maradt más megoldás a számára, mint hogy kiment a temetőbe és főbelötte magát.

Előbb azonban levelet írt Tarsoly Dániel. Meghagyta, hogy a régi magyar csendőregyenruhájában temessék el s tegyék fejére a tollaskalapot. Abban akar pihenni.

Milyen színehagyott lehetett már a dolmánya és fénytelen a tollforgója szegény jó Tarsoly Dániel bajtársunknak! Mennyit kellett dugdosnia, felve rejtegetnie, hányszor elővehette újra és újra, amikor senki sem látta, hogy megsímogassa, becézgesse őket, titkos és tilos vágyakozással a lelkében, hogy

bár csak újra felvehetné, csak egyszer, egyetlenegyszer még...

Most aztán eljött ennek a szomorú ideje is: felvehette a régi, a kedves és drága egyenruhát, mert talán csak nem tagadták meg ezt az utolsó kérését. A halottak már úgyis csendesek, mindennel megbékéltek s nem veszélyeztetik az élők állami érdekeit. Tarsoly Dániel, a román detektív az életével váltotta meg a jogát ahhoz, hogy nemcsak titokban, hanem az egész világ előtt is azzá legyen, aki mindig volt: magyar csendőrré.

Vajjon hány Tarsoly Dániel él még a mi Erdélyünkben szerteszét? Vajjon hányan vannak, akik csendes, titkos óráikban visszasírják a kakastollat és vele mindazt, amit számukra ez a toll jelentett? Sokan, nagyon sokan. Nemcsak azok, akik csendőrök voltak, de olyanok is, akiket mindössze egy régi, szebb, jobb és boldogabb világ emléke fűz a magyar csendőrnek távolbamosódó, délceg alakjához. A magyar csendőrhöz, aki előtt nem volt magyar és nem volt román, csak tisztességes ember volt és gazember, akinek fegyvere éppen úgy megvédte a szegény pakurár juhát vagy kecskéjét, mint a gazdag magyar földesúrét s aki maga volt a megtestesült Jog és Igazság, bármelyik oldalról keresték is. Nem kellett hát szégyenlenie Tarsoly Dánielnek a magyar csendőregyenruhát most, tizenkét esztendő múltán és az idegen világban sem s nem kellett attól tartania, hogy kevesebb tisztességgel fogják eltemetni a románok, mintha megmaradt volna az ő detektívüknek.

Nem adatott meg neki, hogy viszontlásson miniket Nagyváradon. Vajjon tudta-e pedig, hogy már nem kellett volna annyit várnia, mint amennyit mostanáig várt? Vajjon tudta-e, hogyan halad előre a mi igazságunk, biztosan és feltartóztatathatatlannul a világ négy tája felé, tehát Nagyvárad felé is? Aligha. Mert ha tudta volna, lett volna benne még annyi energia, hogy száz pengőt előteremtsen s nem lett volna úrrá rajta annyi lemondás, hogy belehaljon.

Ha majd visszakerülünk Nagyváradra, első útnak a Tarsoly Dániel bajtársunk sírjához fog vezetni, hogy legalább egy koszorúval viszonzzuk a nem felejtő bajtársi szeretetet, amellyel utolsó órájában is reánk gondolt. Nem ellenséggként megyünk s nem viszünk haragot a szívünkben azok iránt, akik a régi szeretettel és barátsággal köszöntenek s a keblünkre öleljük, valahány Tarsoly Dániel csak élénk kerül. És újra azok leszünk, akik voltunk s aki volt Tarsoly Dániel; tudjuk, hogy újra meg fognak süvegelni, őszinte, igaz ragaszkodással és tisztelettel magyarok és románok egyaránt s hogy újra csak magunk köré fogjuk gyűjteni végnélküli sorban mindazokat, akik megismernek.

A viszontlátásra, Tarsoly Dániel!

A halásztörvény oktatása.

írta: **BENEDEK MIHALY** százados.

A vadásztörvényen kívül leginkább megvilágításra szorulnak a törvényes rendelkezések keretén belül a halászatra vonatkozó rendelkezések. Az a körülmény pedig, hogy három helyen szétszórva találjuk ezeket a rendelkezéseket, nemcsak az áttekintést zavarja, de megnehezíti az oktatásnál azoknak a részeknek a kidomborítását is, melyek az ellenőrzésnél különösen fontosak.

Az 1888. évi XIX. t.-c.-re Ht. (halásztörvény), az 1925. évi XLIII. t.-c.-re Hn. (halásznovella) és a 9500—1926. F. M. sz. rendeletre Vr. (végrehajtási rendelet) rövidítéssel fogok hivatkozni.

Az oktató az új rendelkezések ismertetését összefoglalva találja dr. Élthes Gyula kihágási kézikönyvében és lapunk 1927. évi 13. számában, ugyancsak dr. Élthestől.

A halászat sok rokonvonást mutat a vadászattal s maga a halásztörvény (halászati rendelkezések) is sokban hasonlít a vadásztörvényhez. Hogy a két törvényben és egy rendeletben levő halászati rendelkezések felett az áttekintést megkönnyítsem, röviden párhuzamot vonok e rendelkezések s a vadásztörvény között.

A halállomány is, miként a vad, a nemzet vagyónát gyarapítja s ezért a törvény a halállományt is védi a halászat jogának szabályozásával és korlátok közé szorításával.

A halászati és vadászati jog lényege teljesen azonos. (L. Ht. 1. §. és vadásztörvény [Vt.] 1. §-át.) Vagyis mindkét jog azé, akié a föld (meder). Mind-

két jog gyakorlása azonos feltételekhez (jegy, bizonyos nagyságú terület) van kötve és azonos korlátok közé (tilalmi idő, bizonyos eszközök eltiltása) van szorítva.

Az orvhalász és orrvadász fogalma is egyezik. (Tulajdonos vagy bérlő engedélye nélküli halászás, illetve vadászás.)

Méreten aluli halat (halivadékot) kifogni nem szabad (Hn. 11. §., Vr. 23. §.), mint ahogy a vadak fiait sem szabad elfogni. (Vt. 30. §.) Zárt vízben azonban a halászat korlátlan lévén, halivadékot is szabad fogni még tilalmi időben is.

A zárt víz a halászat szempontjából (Ht. 13. §.) megfelel a vadaskertnek (Vt. 18. §.), mert a tilalmi idő egyikre sem vonatkozik. Mégis lényeges eltérés van a kettő között. Tudjuk ugyanis, hogy a vad élő állapotban uratlan jószág s rajta tulajdonjogot a vadászatra jogosított az elejtéssel szerez. Bár a joggyakorlat hajlik arra, hogy a vadaskertben levő vadat már élő állapotban is a vadaskerti birtokos tulajdonának tekintse, ezt a törvény mégsem mondja ki. Ezzel szemben a Hn. 1. §-a világosan megmondja, hogy a zárt vízben lévő hal a meder tulajdonosáé s ezért, aki zárt vízben fog halat a tulajdonos vagy a bérlő engedélye nélkül, nem is halászati kihágást, hanem lopást követ el s az erről szóló törvényes rendelkezések szerint büntetendő. Alkalmazást nyernek a részességről, orgazdaságról és a bűnpártolásról szóló rendelkezések is (Vr. 81. §.). Ha az orvhalász zárt vízben halászik anélkül, hogy halat fogott volna, a lopás kísérletét követi el s a feljelentést szintén a járásbíróshoz kell megtenni. Nem tekinthető még a lopás kísérletének, ha a halászatra nem jogosított

Manó.

írta: **SZÉKELY ISTVÁN** tiszthelyettes (Szombathely).

Az volt a keresztnéve. Zsidócsendőr volt, az első és az utolsó, akit láttam életemben. Ha puská volt a vállán, baltenyerét mindig hátrafelé tartotta, szétterpesztett ujjjaival. Erről nem lehetett leszoktatni. Fiatal próbácsendőr volt, mégis olyan lépései voltak, mint egy öreg népfelkelőnek. Nem volt olyan emberfia, aki háromnál többet tudott volna vele lépni „egyszerre”. A negyedik lépés már nem volt egyszerre, hiába volt minden igyekezet. Én sokszor izzadtam mellette, ha nappal kellett a városban vele végig menni. Örsünk székhelyén helyőrség, többféle honvédpárancsnokság volt, így igen sok katonával kellett találkozunk, akik döcögő lépéseinket nem egyszer megmosolyogták. De ennek a rossznak is volt egy jó oldala. Ha éjjel mentem vele szolgálatba, még a kutyák sem ugattak úgy, mint máskor, mert a lépéseinkről senki emberfia nem tudhatta, hogy csendőrök vagyunk. Így szolgálatban a megjelenésünk éjjel mindig meglepő, tehát utasításkereső volt. De ennél több értéke aztán nem is volt.

Manó nem meggyőződésből lett csendőr, még csak nem is kenyérkeresetből, hanem az 1914. évi vérgőzös levegőben idejekorán megérezve a közeli háború lehetőségét, ösztönös félelme kergette testületünkbe, ahol csupán menedéket keresett. Ez sikerült is neki.

Amint tudjuk, 1914-ben a csendőriskolák megszűntek. Azok a próbácsendőrök, akiket ez a szomorú év az iskolában ért, vizsga nélkül kerültek ki az örsökre, és csak később tették le alkalmi vizsgájukat. Így jött kb. 15—20 próbácsendőr a mi örsünkre is. Jöttek öreg csendőrök is vagy tízen, azonkívül még néhány népfelkelő. Ezek az odavezényelt idős és fiatal bajtársaink mind színmagyar vidékekről valók voltak és egyszerre túlságosan is meglevenítették az azelőtt alig 5, esetleg 6 főnyi nyugalmas örsünket. Ezek között volt Manó is, egy másik, Domi nevű próbácsendőrrel, az öregek között pedig egy Zsarukác nevű öregcsendőr.

Mondhatom, hogy az örsünk hangulatát ez a három bajtársunk irányította.

Zsarukác hácskai magyar-rác volt. Lehetett vagy 14 évi csendőrségi szolgálata. Köpcös, középtermetű nagy fekete bajusza egészítette ki, szinte fekete arcbőrével. Félelmetes tekintetével sokszor megrémítette Manót. Ha véletlenül csak ketten maradtak a szobában, Manót akkor zavarta ki, mikor akarta, anélkül azonban, hogy csak egy kukkot is szólt volna hozzá. Hátborzongató tekintetét csak rászegezte, egyet rándított hatalmas bajuszán és Manó már bent sem volt. Manó sokszor adott hálát az Istennek, hogy sem Zsarukác-cal, sem Domival nem küldhetik szolgálatba.

Domi született magyar gyerek volt a Dunántúlról. Róla majd a következő alkalommal külön fogok írni.

egyen zárt víz partján jár fogásra kész állapotban levo halászó eszközei, de azt a vízbe nem bocsátotta meg be. Ez esetben csupan halászati kihágás torog fenn. (Hn. 8. §., 23. §. a) és 24. §. a) alpontok.)

A másik eiteres a vadaskert és a zárt víz között az, hogy a vadaskertben a vadászás csak vadászjeggyel birtokosan gyakorolható, míg zárt vízben való halászashoz halászjegy nem kell. Ez utóbbit nem mondja ugyan határozottan ki a törvény, de egyes rendelkezéseiből folyik. Ugyanis a Ht. érvényben levő 8. §-ával szemben — mely szerint aki halászni akar, halászjegyet váltani köteles —, a Vr. 6. §-a már azt mondja ki, hogy halászjegyet az köteles váltani, aki *nyílt* vízben akar halászni. A Hn. 1. §-a pedig a zárt vízben levő halat a medertulajdonos tulajdonának tekinteti, aki zárt vizében a halászatot a Ht. 13. §-a szerint *korlátlanul* gyakorolhatja. A „korlátlanul” való gyakorolhatóság tehát azt jelenti, hogy zárt vízből az arra jogosult (tulajdonos, bérlő, vagy ennek engedélyét bíró) bármilyen időben, bármilyen méretű halat halászjegy nélkül foghat.

Régebben a zárt vízből való halászáshoz is kellett halászjegy.

Félreértések elkerülése végett megemlítem, hogy a *zárt víz módjára halászható vizeknél* (Vr. 75. §., Hn. 5. §.) halászjegy szükséges. Ezek olyan vízterületek, melyek halászati szempontból zárt víznek nem tekinthetők (pl. hullámtéren levő holt ágak vagy olyan tavak, melyeknek medre több birtokos tulajdonában van), de a halászati társulat kérelmére a földművelésügyi miniszter megengedte, hogy bennük a halászatot úgy gyakorolhassák, mint zárt vizeken. Ilyen zárt víz módjára halászható víz pl. a Balaton,

Manó szeretett velem menni szolgálatba, mert a lépései miatt sohasem szidtam, mint a többiek. Mások mindig vörösek voltak a méregtől, mikor Manóval vonultak be szolgálatból. En tudtam, hogy ugyis hiába minden, hát nem bántottam. Inkább én alkalmazkodtam a lépéseihez, mint hogy mérgeledjem, amit nem is tartottam szerencsés dolognak szolgálatban, hiszen egymásra voltunk utalva, ha ketten voltunk. Hanem egyéb hibáiért éppen elégszer megdorgáltam s mégis ragaszkodott hozzám. Azt azonban hamar megállapítottam róla, hogy vitézségi érme sohasem lesz, mert a Hazáért csak élni szeretett, meghalni semmiesetre.

Sokat panaszkodott, hogy őt teljesen megemészti a félelem, amit át kell élnie környezetünkben és általában a csendőrségnél. Zsarukácz-cal még csak megvan valahogy, mert annak a haragos tekintete elől kitér, de Domi elől sokszor nem tud kitérni, mert az megfogja és leteperi. Nagyon fél, hogy az a harcias ember egyszer megfojtja őt, ha nem haragból, hát csak úgy játékból.

Az őrsünk átlag 60 főnyi létszámmal birt s én mint gazdálkodásvezető, a kerületi parancsnokság engedélye alapján az előírtnál kevesebb szolgálati órát teljesítettem. Alighogy odajött Manó az őrsünkre mint vizsgáztalan próbacsendőr, arra kért, hogy lehessen ő mellett „gazdasági segéd”. Párnap gyakorlat után pedig szívesen át fogja venni az egész község gazdálkodás vezetését. Megmutatja, hogy hamarosan virágozni fog a gazdálkodás. Csak adjon neki a gazdálkodás megfelelő előleget, majd azután csinál ő pénzt.

Megmagyaráztam neki, hogy ez nem tőlem függ, de különben is, vizsgáztalan próbacsendőrt nem bízhatnak

mely azonban halászati szempontból nem zárt víz, mert partja több birtokos tulajdonában van. Aki ilyen zárt víz módjára halászható vízből fog halat a halászatra jogosított engedélye nélkül, szintén a lo-pasról szolo rendelkezések szerint buntetendo.

A Hn. 13. §-anak rendelkezése, mely szerint a halászatra jogosított vadászati jogosítvány nélkül is *elpusztíthatja* lolegyver használatát nélkül a halakra nagyobb mérvben kártékony állatokat, parhuzamba állítható a Vt. 13. §-ával, amely a vadászati jogosítvánnyal nem rendelkező földbirtokosnak ugyan-csak megengedi a kártékony és ragadozó állatok pusztítását. (L. ennek magyarázatát a f. évi 10. sz. Cs. L.-ban a vadászatról írt cikkemben.)

Tilalmi időben halat *szállítani* csak a községi előjáróság bizonyítványával szabad (Hn. 15. §.), éppugy, mint vadat (38.871—1883. B. M. rend.)

A halászati kihágásokat, eltérőleg egyes vadászati kihágásoktól, mind *hivatalból* kell bejelenteni.

Ezzel az összehasonlítással az összes halászati rendelkezéseket természetesen nem érintettem. Ezért alább a még megvilágításra szoruló s az ellenőrzésnél figyelmet igénylő részekre térek ki.

Mindenekelőtt jegyezzük meg azt, hogy *nyílt vízből* (Ht. 14. §.) csak a méretet megütő hal, a halásznaptárban nem szereplők pedig méretre való tekintet nélkül foghatók, de csak szabad időben. Halászjegy kell.

Zárt vízből (Ht. 13. §.) mindennemű hal tilalmi időben is, méretre és halászjegyre való tekintet nélkül is, tehát korlátlanul fogható.

Zárt víz módjára halászható vizeknél (Vr. 75. §., Hn. 5. §.) a halászati társulatok a földművelésügyi

meg a gazdálkodás vezetésével. Azonkívül pedig jegyezze meg, hogy nálunk üzletről szó nem lehet.

— Kár... kár... — felelte.

Engem legjobban az bosszantott, hogy Manó, aki alig pár napja került az őrsünkre, máris nagy ismerettségel és jó összeköttetéssel hivalkodott. És én ezen hiába bosszankodtam, mert amint később láttam, az neki tényleg meg is volt. De nem a szolgálati szempontból szükséges helyi és személyi ismeretei voltak ám meg, hanem a városban és az örskörletben azt a sok zsidót, akiket én évek alatt sem tudtam — különösen a rendőrséghez tartozott városiakat — megismerni, Manó pár nap alatt megismerte.

Ha szolgálatban éjjel olyan keskeny ösvényen kellett haladjunk, hogy Manónak muszáj volt hátul menni: folyton beszélt. Hiába mondtam neki, hogy hallgasson, mert így messziről eláruljuk magunkat. Nem hallgatott. Beszélt szakadatlanul. A néma éj sötétségében a hangja néha úgy hatott, mint a rémült ember hangja, amikor félelmében beszél. Mikor aztán párszor már a sarkamra is lépett, elől küldtem. Szívesen ment elől és többet egy szót sem szólt.

Egy alkalommal szolgálatból bevonulóban voltunk. Hetes eső, köd és olyan sötét volt, mint a korom. Este 10 óra lehetett, amikor az utolsó tereptárgyat is elhagyva, már csak az őrsünk következett, ami még kb. 5 km távolságra lehetett: messziről jövő tompa hangokat hallottunk. Amint tovább mentünk, a közeledő hang mind jobban törte át a sűrű levegőt. Nemsokára meg tudtam állapítani a hang okát. Mindennapi eset volt, hogy a városban potyapálinkára talált, vagy másképpen könnyen szeszhez jutott falusi román atyafi a városon kívül olyan ordító-

miniszter által jóváhagyott üzemterv szerint üzik a halászatot, még pedig a halállomány kímélése szempontjából a Ht., Hn. és a Vr. rendelkezéseinél rendszerint szigorúbb korlátok között. Ezért a csendőrnek a halásztársulatok üzemtervét ismernie kell, mert az ellenőrzést itt eszerint kell végezni. Halászejegye — mint már említettem — itt is szükséges.

Nemcsak a hal és a rák, hanem a béka és pióca fogásához is kell halászejegye, de csak abban az esetben, ha ezeket *halas vízből* fogják ki. (Hn. 2. §., Vr. 5., 6. §.) Pocsolyából, útszéli árokból szabadon foghatók. Az általános halászati tilalom is kiterjed a békára és piócára.

A halászejegyről s a halászat ellenőrzéséről a Ht. 8—10. §., a Hn. 7. §., a Vr. 6—12. §. és a Szut. 381. pontja rendelkezik. Ezek szerint a halászejegye a halászsatra még nem jogosít, mert terület is szükséges, miként a vadászatnál. Tehát a halászejeggyel rendelkező hivatásos halász is lehet orvhalász, ha idegen területen engedély nélkül halászik.

A halászati eszközöket az orvhalásztól mindig őrizetbe kell venni, úgyszintén mindenkitől az olyan halászati eszközöket, melyek a törvény által előírt követelményeknek nem felelnek meg. Ezek a tiltott halászati eszközök: a halakat elkábító, mérgező vagy robbanószerű, továbbá a lőfegyver, szigony, dárda és más szűrőszerszám (Hn. 9. §. a) alpont és Vr. 32. §.). De ideszámíthatjuk az olyan állandó halfogó készülékeket is, melyek közönséges vízállás mellett a meder felénél többet elzárnak, vagy az egyidejűleg alkalmazott több állandó halfogó készüléket, melyek egymástól való távolsága a követelménynek (a legnagyobb fogóeszköz háromszorosa) nem felel meg.

zással ment hazafelé, mint egy vadember. Manó megkérdezte egy párszor, hogy vajjon hányan énekelhetnek? Hiába mondtam neki, hogy csak egy hangot lehet hallani, ő mégis többet hallott. Végül rá kellett hagynom azt az érvelését, hogyha esetleg egy énekel is, de azért lehetnek többen is. Hát persze, hogy lehetnek. Tudta jól Manó, hogy az ordítózó ember szembe jön velünk az országúton. Végre aztán annyira közel jutottunk egymáshoz a résszeggel, hogy a lépteinek cuppogó hangja is hallatszott. Az őszi sűrű köd miatt még az orrunkig sem láthattunk, a hangok erejét pedig annyira tompította, hogy a hang eredetének távolságát megállapítani nem lehetett. Csak akkor vettük észre, hogy a város végétől a mező felé nyúló sétatér végénél vagyunk, mikor az égő villanykörte alá érkeztünk, mert a ködben hamarabb meglátni azt sem lehetett.

A kiabálás egy pillanatra megszűnt, de a lépések már közelebből voltak hallhatók. Egyszer csak belém-ütődött valaki s nyomban akkora bódult, mint egy kárpáti medve. Ahogy nekem dült, egy kissé én is megbillenttem, úgy, hogy a polgár elesett. Rászóltam, hogy keljen fel és induljon csendesén hazafelé. A puskatusával gyengéden megtapogattam, hogyan fekszik, nehogy a fejére lépjek, vagy keresztülessem rajta. Közben szidtam, hogy minek ivott annyit, de olyan részeg volt, hogy nem is igen értette meg, mit mondok. Csak azt hajtogatta, hogy hazamegy. El is indult.

Én is elindultam hazafelé. De legnagyobb meglepetésemre nem jött velem senki. Fordulok jobbra, balra, előre, hátra. Még a karjaimat is kinyújtottam, úgy kerestem a járőrtársamat a sötétben, de nem találtam. Nem mertem utána kiabálni, mert a polgárral történt esetem

Végül a követelménynek meg nem felelő eszköz a háló, ha azzal gátaktól, zsilipektől, hallépcsőktől vagy más vízi építményektől felfelé vagy lefelé 30 méteren belül halásznak. (Hn. 9. §. c), d) alpont és Vr. 34. §.)

A Vr. 9. §. d) alpontjában szereplő *hallépcső* alatt olyan építményt kell érteni, mely a halak szabad közlekedését az elzáró vízműveknél (zsilip, gát) a vízfolyás mentén úgy le-, mint felfelé lehetővé teszi.

A *hálónyílás* (szem) nagyságára most már nem kell figyelemmel lenni, mert az új rendelkezések azt nem szabják meg. A méreten aluli halak kifogásának meggátolására a Vr. 23. és 24. §. kimondja, hogy ha ilyen hal jut a fogókészülékbe, azt vissza kell bocsátani a vízbe s ha már élve nem lehet, megszabja a vele való eljárást.

A halászejeggyel elkövetett visszaélések nem *jóvedéki* kihágást képeznek, mint a vadászejegyeknél s ezért a feljelentést az 1. fokú rendőrhatalóságnak kell megtenni.

Az új rendelkezések az *éjjeli* halászatot nem tiltják.

Az orvhalászat hatályos ellenőrzése megkívánja, hogy a csendőr ismerje a halászsatra jogosítottak vízterületének kiterjedését és tudja azt, hogy ezeken a területeken kik halászhatnak. Ha ez a halászok nagy száma miatt (pl. halásztársulatoknál) nehézségbe ütközik, esetről-esetre kell a halászó egyén jogosultságát megállapítani s csupán a halászejegye ellenőrzésével beérni nem szabad.

A Vr. 38. §-a szerint a csendőrség köteles a *halak szállítóit és árubocscátóit* ellenőrizni, hogy azokban az esetekben, melyekben a rendelkezések kötelezően előírják, a náluk lévő készletről a községi

ügyis elég zajos volt. Félttem, hogy valami huncut ember a mellettem volt sétatérrel könnyen megfigyelheti, hogy egyik csendőr a másikat keresi. S mi lenne, ha másnap azt kellene olvasnom a helyi lapban, hogy az este egy részeg oláh úgy elnyelt egy kakastollas, szuronyos csendőrt, hogy még a mellette volt csendőrtársa sem vette észre.

Teitek a pillanatok. Forogtam jobbra, balra. Néztam a sötétiséget, az égő villany fátalos rojtjait, de Manó nem jelentkezett. Kezdt bántani a dolog és bosszantani. Hallgatództam. A részeg polgár léptei zaját sem hallottam már. Manó! mondtam suttogva, de választ nem kaptam. Felesleges hangosabban szólanom, hiszen ha itt volna körülöttem, az országúton, meghallaná. Mit csináljak? Megyek! gondoltam magamban, itt már hiába várom. Megyek. De ha rátalálok, mérgemben vagy örömömben, de úgy ütöm pofon, hogy Palesztináig gurul. Mert ez már mégis csak szemtelenség, hogy itthagyni engem a faképnél, ilyen éktelen sötétben. Persze, most már el mer menni tőlem messzebb is, mert lehet látni a villanyokat. Csendes lépésekkel a következő villanykörteig mentem. És ott a Manó szótlanul, vigyorogva, hozzám lépett. Összeteremttem úgy, hogy kapkodásában még a kalapja is félredült. Azzal védekezett, hogy ő nem tehet róla, de nem tudja nézni, amikor az egyik ember a másiknak nekimegy.

A városban városi rendőrkapitányság s ennek megfelelően rendőrlégénység is volt. Az őrs tehát az utasításaink értelmében a város bel- és külterületén nyomozásokat önállóan nem teljesíthetett. A távoli katonai parancsnokságok azonban olyan táviratokat is az őrsnek küldöttek, amelyekben keresett egyének a város területén látkak s így azok hollétének kinyomozása a városi rendőrségre tartozott volna. Ha az említett táviratokat az őrs

(származási) bizonyítvány megvan-e. Ezeket az eseteket a Ht. 28. §-a, a Hn. 14., 15. §-a és a Vr. 25., 27—31. §-ai szabják meg s röviden a következőképen foglalhatók össze:

Községi bizonyítvány szükséges:

1. *szabad időben*: méreten aluli hal szállításához (ez csak zárt vízből vagy külföldről származhatik. Utóbbi esetben azonban — a Vr. 29. §-a szerint — szabad időben községi bizonyítvány kell),

2. *általános tilalmi időben*: minden hal szállításához vagy eladásához. (Az ilyen hal zárt vízből, külföldről vagy tilalmi idő előtti fogásból származhatik. Ha külföldről származik, a községi bizonyítványt a vasúti vagy postai szállítólevél is pótolhatja.)

Árvizek levonulta után figyelemmel kell lenni arra is, hogy a holt medrekben és egyéb mélyedésekben maradt vízből a halivadékot visszaszállítja-e az anyavízbe az arra kötelezett s hogy a rendelkezések erre vonatkozó részének általában eleget tettek-e? (Hn. 6. §., Vr. 77. §.) E rendelkezések elmulasztása a hal tömeges pusztulását vonná maga után.

A *kíméleti téren* eltiltott műveletek végzése csak akkor képez kihágást, ha azokat tilalmi időben végzik. (Ht. 16., 17. §., Hn. 13. §., Vr. 14. §.)

Kihágás esetén mindig meg kell állapítani, hogy a kihágást elkövető nem *hivatásos halász-e* (halászatot saját kezelésében űző tulajdonos, bérlő, halászgazda, halászegény, részes halász) s ha az, a feljelentésben kifejezésre kell juttatni, mert a hivatásos halászt súlyosabban büntetik. Figyelemmel kell lenni arra is, hogy a kábító-, mérgező- vagy robbanószerrel való halászáshoz, ily szerek megszerzéséhez, eladásához vagy az így megölt halak kifogásához nem vet-

ték-e igénybe 18 éven aluli ifjú egyén közreműködését, mert ez esetben a kihágás két hónapig terjedhet elzárással és 96 P-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Egyébként a kihágásokat összefoglalva találjuk a Hn. és Vr. „*Büntető rendelkezések*” részében.

Ne feledkezzünk meg helyesbítő rendelkezések kiadásakor arról, hogy a *jegyzékkönyvecskék* halász- (vadász-) naptárát is megfelelően helyesbítenni kell.

A mindenkor érvényben levő rendelkezések szerinti ellenőrzés csak így lehetséges.

Ezzel ki is merítettem a halászatról szóló fontos rendelkezéseket oly mérvben, amilyenben azt az ellenőrzést végző csendőrnek általában tudnia kell.

Az én csendőréletem.

Írta: FÜLEKI JÓZSEF alhadnagy szakasziparancsnok (Toponár).

Ne gondolja senki, hogy azért írom le az én csendőréletemet, mert dicsérni akarom magamat. Én már megettem javát a kenyeremnek s a célo, amiért még élnem és szolgálnom kell, nem lehet más, mint a nyugalom. Dicséretre mindig vágytam és vágyom ma is, büszke vagyok, ha dicséretreméltó dolgot cselekedhetem, de nálam már igazán semmi értelme nem lenne annak, hogy ezt cikkírás útján igyekezzem elérni.

Egészen más célo van nekem. Oda akarom tartani az én szerény, igénytelen életem folyását fiatal bajtársaim elé, hátha talál egyik-másik olyat benne, amit érdemes lenne követni. Nem kalandos és nem merészen szenzációs, sőt még csak nem is nagyon érdekes az egész

Mikor odaérkeztünk, legnagyobb meglepetésemre a kapuban Rózsi fogadott és a férjéhez kalauzolt.

Manó megint előre szolt:

— No Náci, hogy vagy? Most elviszünk!

Tekintetemmel újra hallgatásra intettem. Az asszony arcát mintha ijedség fogta volna el. Náci tényleg betc volt, azt orvos nélkül is meg tudtam állapítani. Csak azt nem tudtam, hogy milyen betegségben szenved.

Amíg a betegség nemét Nácitól és az odaérkezett egyik kezelő orvostól megkérdezve, pillanatokig foglalkoztam, éreztem, hogy valami a hátamhoz dörgölődik, a lelógó baltenyerembe pedig valami kemény tárgyat tesz. Mintha semmiről sem tudnék, kiegyenesítettem az ujjaimat, mire a padlóra hullott valamilyen pénznek a csengését halottam. Zörgésére többen is odatekintettek, én pedig még jobban kezdtem érdeklődni Nácitól, hogy a figyelmet a beszédemre tereljem. Ez sikerült ugyan, de éreztem, hogy valami kellemetlen meleg futott végig az arcomon. Mintha semmi sem történt volna, bevonultunk. Csak az tűnt fel nekem, hogy Manónak rendkívüli jó kedve volt.

Aznap este int nekem, hogy menjek ki vele az udvarra, mondani akar valamit. Kimentünk. Elkezdett magyarázni, hogy ő valamit ad nekem, de csak, ha a felét neki adom.

— Hát csak ide vele — mondtam röviden.

Egy koronát adott a kezembe.

— Hol szerezted? — kértem.

— A kórházban — volt a felelet. Röviden elmondta, hogy Rózsi az én kezembe akarta adni a koronát, de én nem vettem észre s így a korona a padlóra esett. Szinte

utasításszerűen a rendőrséghez áttesz, ez idővesztést jelent, ami a szolgálat hátrányára van. Ha pedig elintézi, a rendőrség panasszal élhet. Lényegében úgy lett tehát elintézve a dolog, hogy őrsparancsnokunk rövid úton a szárnyparancsnokságnak, utóbbi pedig írásban az állomásparancsnokságnak jelentést tett. Az állomásparancsnokság pár nap múlva, felsőbb rendeletre utalással értesítette a szárnyparancsnokságot és a rendőrséget is, hogy a katonai parancsnokságoktól vagy hatóságoktól ezután az őrsre érkező táviratokat az őrs fogja elintézni azonnal és közvetlenül.

Így azután a háború első hónapjaiban többször előfordult, hogy napokon keresztül egyebet sem tettem, mint a garmadával érkező táviratokkal jártam a várost reggeltől estig, néha éjjel is.

Egyik napon egy be nem vonult zsidó hollétének megállapítására s azonnali bevonultatására kaptunk távirati felhívást. Mivel a városban igen sok zsidó volt, köztük olyanok is, akik magyarul sem tudtak, magammal vittem Manót is, hátha szükségem lesz rá. A keresett zsidó lakására mentünk. Sok apró gyermek és egy sápadtképu, sovány asszony fogadott az udvaron. A bűzös szobában le nem írható rendetlenség volt. Manó már előre odaszólt az asszonynak:

— No Rózsi, hol az urad? Most elvisszük! — Sügtam, hogy hallgasson. Hiszen én nem kértem arra, hogy beszéljen, sem nem közöltem vele, hogy hova és miért megyünk.

— A kórházban van — felelte az asszony.

Megállapítottam, hogy melyik kórházban van. Ezután minden további nélkül, a legrövidebb úton a kórház felé igyekeztünk.

történet, de én mégis büszke vagyok reá, mert mindaz, ami voltam, amivé és ahogyan lettem, a magam erejéből, akaratóból és szorgalmából fakadt.

Gyermekkoromban félttem a csendőröktől. De nemcsak én, hanem valamennyien, mi, gyermekek. Félve bujtunk el és csak a kerítés mögül merészeltünk az utcára pislantani, ha elhaladt a két nagybajuszú csendőr. Akkoriban még csak tizedesi rendfokozatot viselt a csendőrök legtöbbször, de bajusza akkora volt hozzá némelyiknek, hogy járásörmesternek is beillett volna vele.

Általában azt lehet tapasztalni, hogy azokban a községekben, melyekben nincs őr, sokkal jobban respektálják a csendőrt, mint az őrállomáshelyen. Nem azt értem ezalatt, hogy az őr állomáshelyén nincs a csendőrnek tekintélye, mert az bizony van éppen elegendő, hanem csak, hogy a csendőr ott, ahol ritkábban látják, szokatlanabb, ami különben egészen természetes is.

Nem tudom, a mai gyermek is így van-e vele? Én azt hiszem, hogy nem. A mai gyermek már túlsókat látott és hallott ahhoz, hogysem megijedne a csendőröktől. Legfeljebb akkor szepeg egy kissé, ha „gyanusított”-ként kérdezik ki a csendőrök holmi gyümölcslopási ügyben, de még akkor sem mindenik. Hiszen alapjában véve nem baj ez, elvégre a csendőr nem a gyerekek ijesztgetésére való, mégis, azt hiszem, hogy a mi félelmünk nem is annyira a csendőrök személyének szolt, mint inkább a felsőbbség fogalmának, amelyet az ő személyében tisztelünk.

Később, úgy 18—20 éves koromban már bátrabb kezdtem lenni a csendőrökkel szemben, mert a községünkben én voltam a legjobb írástudó, énekes és táncos legény s mint táncrendezőnek, többször érintkeznem kellett velük, mikor a táncengedélyünket ellenőrizték.

korholni kezdett, hogy én a pénzhez nem ragaszkodom. Meg, hogy ha ő nincs ott, elvész a koronánk.

Mikor jól kibeszélte magát, visszaadtam neki a koronát azzal, hogy majd másnap elintézzük. Még pedig úgy, hogy előttem fogja visszaadni annak a nyomorult Rózsának, akit neki jobban kellene sajnálnia, mint nekem.

Ő bizony nem sajnálja, felelte, mert neki a pénzszerezés meg van engedve, nemcsak akkor, ha szegény csendőr valaki, hanem akkor is, ha miniszter lesz.

— A miniszternek is csak becsületes úton szabad pénzt szerezni. De különben nekünk a miniszter dolgához semmi közünk. Nekünk van utasításunk. Vagy megtartod azokat, vagy meggyűlik velem a bajod. Soha még csak nem is hallottam, hogy egy magyar csendőrt valaha megvesztegettek volna. Hát én nem akarok az első lenni. De te sem leszel ám, mert itt csavarom ki a nyakadat. Addig is azonban holnap reggel kihallgatásra viszlek.

Mikor látta, hogy bajt akarok neki csinálni, azt felelte:

— Elvégre nekem senki sem adott pénzt, én csak azért vettem fel a padlóról, hogy valaki el ne vigye. Tudtam, hogy a pénz a Rózsíé, de hát ha neki nem kellett? Nem hagyhattam én is ott, hogy még valaki elvigye.

A végén aztán annyit könyörgött és fogadkozott, hogy megsajnáltam s ez egyszer elengedtem neki a kihallgatást.

Másnap megint a városba mentem táviratokkal. Magammal vittem Manót is, hadd piruljon. De bizony nem pirult, hanem még ő pírongatta meg a Rózsit. Mikor az udva ra bementünk, már messziről mondta:

— Itt van a koronád, Rózsí. Mért nem vetted fel tegnap a padlóról? Azt vártad, hogy én adjam fel? Én meg magamnál felejtettem...

Volt néha közöttük olyan, aki hosszasan is elbeszélgetett velem s erre aztán nagyon büszke voltam a többi legény előtt, akikkel szóba sem állottak.

Addig-addig érintkeztem a csendőrökkel, amíg nekem is megtetszett a csendőriélet. Még katona sem voltam, már elhatároztam, hogy ha besoroznak, leszolgálok az időmet és én is csendőr leszek. Hozzájárult az elhatározásomhoz, hogy édesapámnak mindössze 12 hold földje volt s arra hárman voltunk testvérek, tudtam tehát, hogy abból bizony nehezen fogunk megélni.

Az 1900. év tavaszán, tehát több, mint harminc évvel ezelőtt besoroztak katonának a cs. és kir. 50. gyalogezredbe. Nagyon boldog voltam, de a boldogságom nem tartott sokáig, mert amikor szeptemberben behívtak, megtudtam, hogy fölösszámú lettem és dacára, hogy katonai szolgálatra minden tekintetben alkalmas voltam, póttartalékba kerültem és csak 8 hétre hívtak be. Majd elsüllyedtem szégyenletemben, hogy engem, a falu első legényét csak nyolc hétre hívtak be, míg a legjobb barátom három évre a közös huszárokhoz került.

Voltak, akik örültek, hogy csak nyolc hétre hívták be őket, de én nem örültem, egyrészt, mert szégyeltem a dolgot, másrészt és főleg pedig azért, mert azt hittem, hogy mint volt póttartalékost nem vesznek majd fel a csendőrséghez.

Leszerelésem után egy hétig nem mutatkoztam a nyilvánosság előtt, mert a volt katona barátaim, akik mind hároméves katonák voltak, azzal bosszantottak, hogy a kalapom, amit a bevonulásom alkalmával a szegre akasztottam, még mozgott, amikor leszereltem és hazamentem, hogy újra feltegyem, olyan kevés ideig szolgáltam.

A községemből az első csendőr az unokabátyám,

Összenéztek. Héberül váltottak egy szót, aztán elhallgattak. Az asszony pirulva csusztatta vissza zsebébe a koronáját.

Örskörletünkben az egyik uraság gazdasági épületei leégtek. A tüzeset nyomozására én lettem kivezényelve, mint járőrvezető, Manóval meg két népfelkelővel. Gyujtogatást állapítottunk meg és a tettest is elfogtuk, aki a földbirtokosnak egy kisbirtokos haragosa volt. A tettest annak alapján fogtuk el, hogy a tűz kiütésének pillanatában megnevezett tartózkodási helyét még a hozzátartozói is megcáfolták. A hozzátartozókat is mint gyanúsítottakat kérdeztem ki, mert az utasítás értelmében tanúk gyanánt nem lettek volna kikérdezhetők, vagy legalábbis nem lettek volna kötelesek tanúságot tenni. A tettes tagadta még azt is, hogy az elégett épületek közelében járt volna, ezzel szemben azonban a tűz színhelyétől a tettes kertjéig a szántásokon talált nagy csizmáknak friss nyomai és formái a tettes csizmájával, valamint az udvarán talált nyomokkal teljesen egyeztek. A csizmákat őrizetbe vettük, a szükséges nyomokat pedig alkalmasabb eszköz hiányában leborítgatással biztosítottuk.

Egyes adataimat még ki kellett egészítenem. A tettest, vagyis már a foglyot nem mertem a Manó őrzetére bízni, a községházán, a fogoly kíséretésével pedig a felesleges feltűnést akartam elkerülni. A károsnak éppen elég dolga volt, nem igen került ideje arra, hogy a községházához járogasson. Különben is tudtam, jobban szereti, ha a lakásában keressük fel, amikor vele valamit akarunk. Mindig olyan kedvesen fogadtak, mintha gyermekeik lettünk volna, különösen a ház úrnője.

Füleki János volt, aki 1892-ben lépett be a csendőrséghez, a második pedig egy Kordi József nevű odavaló legény.

Mikor a leszerelésem után először kimentem a községbe a legények közé, Kordi József, aki éppen szabadságon volt, közöttük tartózkodott az utcán és beszélgetett velük. Azaz, nem is annyira beszélgetett, mint inkább dicsekedett nagy hangon és állandóan a csendőrségről, meg az ő nagy tudásáról beszélt.

Mikor egyszer egy kis szünetet tartott a beszédben, szerényen megmondtam neki, hogy én is csendőr szeretnék lenni, hol kellene jelentkeznem. Kordi nagy lenézéssel felelt:

— Mit gondolsz te, hogy akárkit felvesznek a csendőrséghez? Hát le tudnád-e tenni a csendőrvizsgát, amelyre legalább 15—20 könyvet kell szóról szóra megtanulni? Különb, aki nyolchetes katona volt, azt fel sem veszik.

Majd a föld alá süllyedtem, hogy így megszégyenített a legények előtt. Már mint hogy én ne tudnám letenni a vizsgát? Hiszen az iskolában mindig kitűnő voltam, míg Kordi csendőr csak amolyan gyenge tanuló. Én ne tudnék levizsgázni, mikor a községben mindig velem iratják a leveleket a katonáknak, még szerződést is írtam, sőt a dalárdában a tanító úr még a kottákat is mindig velem másoltatja le.

De a végén azért a Kordi csendőr információja következtében már kezdtem lemondani arról, hogy csendőr leszek. Fiatalon meg akartak házasítani, de nem a szüleim, hanem a leány anyja, meg a többi vénasszonyok, ahogy faluhelyen szokás.

De szerencsére hazajött az unokabátyám, aki 8 évi szolgálat után felülvizsgálat útján végkielégítéssel tá-

vazott el a csendőrségtől. Amikor meglátogattam, azzal fogadott:

— Na, öcsém, hallom, meg akarsz nősülni. Hát én azt mondom neked, ne tedd. Még fiatal vagy, huszonegyéves, tudom, milyen jó tanuló gyermek voltál, jó írásod van, menj el csendőrnek. Te, mint jóvágású és jófelfogású fiatalember, biztosan altiszt őrsparancsnok leszel. — Még most is a fülemből cseng, ahogy mondta: „altiszt őrsparancsnok”.

Én azonban szomorúan elmondtam, hogy sohasem lehetek csendőr, mert ezt meg azt mondta nekem Kordi csendőr. A nagybátyám egészen kipirosodott mérgében:

— Hát már hogy mondhatott Kordi ilyet? Egy ilyen derék, értelmes legényt okvetlenül felvesznek. Menj csak be Dicsőszentmártonba és jelentkezz az őrsön, még hamarabb lesz belőled altiszt, mint Kordiból.

Másnap már jelentkeztem is a dicsőszentmártoni őrsön. Az ügyemet olyan gyorsan elintézték, hogy 1900. év karácsonyára már behívtak a kolozsvári kerület csikszeredai szárnyához, ahová 1901 január 1-én bevonultam. Itt azután felszereltek s háromhavi kiképzés végett útbaindítottak Kolozsvárra a tanosztályba.

A tanosztályban nagyon sokat tanultam, de a leckémet mégsem tudtam sohasem megtanulni. Az igyekezet megvolt bennem mindig, de a sok paragrafus nem akart a fejembe menni. Sokszor egész éjjel tanultam és másnap mégsem bírtam felelni; a végén már attól féltem, hogy szellemi korlátoltság címén le fognak szerelni.

Volt két szigorú segédoktatónk, akik egy-kettőre leszamarazták a próbacsendőrt, ha valamit nem tudott. Én is megkaptam tőlük a magamét, majdnem a föld alá süllyedtem a többi próbacsendőr előtt, aki majd mind jobban tudott, mint én.

A fogoly őrzését a két népfelkelőre bízta, magam pedig elmentem Manóval a sértett földbirtokoshoz. Bekopogtunk. A nagyságos asszony, mint mindig, most is kedvesen fogadott, majd pedig betessékelt. Megállapítottam, amire még szükségem volt. Rövid beszélgetés után indulni akarunk. A nagyságos asszony — mint mondotta — restelte, hogy éppen most nincs a háznál kész füstölőnivaló, hogy legalább azzal megkínálhasson. No, de majd segít azon is, mondta kedves közvetlenséggel. Vegyünk mi, amilyent akarunk. S közben egy 10 koronás bankjegyet tett elém, a kis kerek asztalkára. Így ni. Legalább ennyivel szolgáljam meg az érdekünkben tett fáradságos munkájukat.

Manónak elállt a lélekzete. Tátva maradt szájával a pénz fölé hajolt, hogy legalább a szagát érezhesse. Éreztem szuggesztív tekintetét, amellyel szíven akart szúrni, ha nem fogadom el a pénzt.

Bocsánatkérések közben iparkodtam meggyőzni a nagyságos asszonyt, hogy erre nem vagyunk érdemek, mert csak a kötelességünket teljesítettük, azért pedig az állam minket már megfizetett, még pedig a nagyságos asszonyék adójából is. Egy percig sem lehetnénk csendőrök, de még becsületes magyar emberek sem, ha egy munkáért két fizetést zsebelnénk.

Kedves okosságával hamar észrevette, hogy nem jól cselekedett. S mikor felálltam és látta, hogy a pénz ottmarad az asztalon, csak annyit mondott:

— Remélem, meg fog bocsátani, ha még annál büszkébb csendőr is. Azért csak jöjjenek el máskor is.

— Készséggel, nagyságos asszonyom! Megbocsá-

tanivalónk pedig nincs. Örülök, hogy ilyen jól kiegyeztünk.

Mihelyt a lépcsőkről leértünk, Manó odasugja nekem nagy izgalommal:

— A pénz ottmaradt.

— Ott hát! — feleltem kurtán.

Alig tettünk pár lépést, megint szól:

— Szeretnék valami privát ügyben beszélni a nagyságos asszonnyal. — S mindjárt hozzátette, hogy nem a 10 korona ügyében.

— Szolgálatban álló csendőrnek nincs magánügye. Csak gyerünk.

És mentünk. Manó szomorúan jött mellettem. Egy szót sem szólt. A foglyot bekísértük, majd a kir. ügyészségnek átadtuk, ahol vizsgálati fogságba helyezték. Manó pedig napokig nem beszélt velem.

Többször előfordult, hogy egyszerre volt járőrtársam Zsarukác, meg Manó. Zsarukácznak sok medália csüngött a bal mellén, csak a jobb melléről hiányzott, ami nekem megvolt: a járőrvezetői jelvény. Zsarukác a szolgálati fellépéseknél sokat érő csendőr volt. Sok medáliája, fekete ábrázata, nagy bajusza és mérges tekintete olyan parancsolóan hatott, ahol kellett, hogy csak egyet szólott és minden a helyére igazodott. Nem igen akadt olyan duhajkodó legény a körletünkben, akit ne tudott volna feltétlen megadásra kényszeríteni szigorú tekintete. Az utasításokat is meglehetősen tudta. A néha reábízott feladatokat szolgálatban mindig helyesen oldotta meg, ha pedig járőrtárs volt, mindig helytálló tanácsot tudott adni. Csak egy baja volt az

Volt ott egy Taloga Lőrinc nevű őrsvezető segéd-oktató, akiből a tudás, az oktatási képesség, a tapasztalat és a jó lélek is csak úgy sugárzott ki, mint a nap melege. Egyszer éppen neki nem tudtam felelni, csak nyögtem össze-vissza. Azt kérdi tőlem:

— Füleki, ön hogy szokott tanulni?

Jelentettem, hogy a paragrafust, amit meg akarok tanulni, átolvasom, igyekezem megérteni és azután könyv nélkül elmondani. De ez sehogy sem akar menni, mert van olyan paragrafus, amit már ötvenszer vagy százszor is elolvastam és mégsem tudom elmondani.

— Nézze fiam — felelte az én jó oktatóm —, úgy ne tanuljon, mert úgy csak a jogászok szoktak tanulni. Mi, elemi iskolát végzett emberek, amíg a tanulásba belevők, a következőképen tanulunk és úgy tanuljon ezután Ön is, ahogy most magyarázom:

— Olvasson el előbb egy sort vagy kettőt és azt addig olvassa, meg mondja, amíg tudja, amíg reászokik a szája. Mikor ez aztán már megy, vegyen hozzá még egy sort vagy kettőt, ezt a két sort is tanulja meg, először külön, azután tanulja össze az előbb tanult két sorral. Mikor ez is megy, megint hozzávesz két sort és így megy tovább, amíg az egész bekezdést megtanulja. Később így jár el a bekezdésekkel is, addig, amíg az egész paragrafust megtanulta. Ha kezdetben nem ért is minden szót, nem baj, a fő, hogy könyv nélkül tudja a szöveget, majd megérti később, az oktatás folyamán.

En elkezdtém az én jó oktatóm útmutatása szerint tanulni. Csak három hónap múlva kellett volna levizsgáznom, de a 10-ik héten már vizsgára állítottak a háromhónapos haladókkal együtt, akik között még 4–5 hónapos gyengébb próbacsendőrök is voltak. Negyven próbacsendőr közül harmadiknak vizsgáztam le jelesre.

Mint próbacsendőr, az őrön is minden szabadidőmet tanulásra s ruhám és szerelvényem rendbentartá-

sára fordítottam. Nemcsak a megtanulandó paragrafusokat, hanem a Szolgálati Utasítás és a büntetőtörvény összes paragrafusait mind sorra vettem, de meg is lett érte a jutalmam, mert kétéves csendőr koromban már járőrvezetővé kineveztek.

Az 1900-as években és még hozzá Erdélyben az őrök sokkal ritkábbak voltak, mint ma. Az őrjáratok nagyon hosszúak voltak és úgy voltak összeállítva, hogy minden tereptárgynál két órát kellett a járőrnek tartózkodnia. A lakatlan tereptárgyaknál ezt az időt tanulásra használtam fel, mert a zsebben hordható utasítás és a törvénykönyv mindig a járőrtáskámban volt. Akadtak olyan bajtársak, akik az állandó tanulásom miatt gúnyolódtak velem és azzal gyanúsítottak, hogy az őrsparancsnokképző (altiszti) iskolába készülök. Habár nem lett volna benne semmi, ha őszintén megmondtam volna, hogy hát igenis, oda készülök, én mégis letagadtam és azt mondtam, hogy csak azért tanulok, hogy szemlén ségyent ne valljak.

Az 1903. év őszén a Gyergyóújfaluban felállított új őrre helyeztek. Akkor már kétéves és kilenchnapos csendőr és öthónapos járőrvezető voltam, de ez alatt az idő alatt még csak egy határátlépőt jelentettem fel, mert Pricsketőn, ahol addig szolgáltam, a csendőrökön és a pénzügyőrökön kívül nem lakott senki és a körletben is csak pásztorszállások voltak, amelyekben juhászok és marhatenyésztő csángók laktak. A gyergyóalfalusi őrön az első szolgálat alkalmával egy tüzeset ügyében kellett nyomozni. A járőrvezető, nem egészen hároméves csendőr létemre, én voltam, egy V. József nevű 5–6 éves csendőr pedig a járőrtárs. Nagyon rossz néven vette tőlem, hogy fiatalabb csendőr létemre én vagyok a járőrvezető s ha a nyomozás közben tőle, mint több tapasztalattal, meg helyi- és személyi ismerettel rendelkező öregebb csendőrtől valami felvilágosítást kértem, azzal utasított el, hogy azt nekem tudnom kell, mert én vagyok a járőrvezető. Az esetet azonban az ő segítsége és tanácsai nélkül is kiderítettem.

Az őrsparancsnokom rendkívül szigorú ember volt, de nagyon méltányos. Minden tekintetben mitaképe a jó katonának. Mikor rövid ottlétem után látta a tevékenységemet, látta, hogy minden szolgálatból eredménnyel vonulok be s hogy az őrök kiderítetlen eseteinek a számát sohasem szaporítom, első embere lettem, pedig a többi bajtársaim mind idősebbek voltak, a helyettes meg pláne egy 10 éves csendőr cts. őrsvezető volt vizsga nélkül.

Három és fél éves csendőr koromban a szárnyparancsnok úr be akart vezényeltetni az őrsparancsnokképző iskolába, de nagy hátrányomra volt, hogy csak nyolchetes katona voltam s azért nem is kerültem be, hanem egy másik, öregebb csendőrt vezényeltek be, aki három évig volt katona. Ötéves csendőr koromban azonban aztán mégis csak bevezényeltetett felsőősguthi Körtvélyessy Árpád százados úr, a szakaszparancsnokom.

Az altiszti iskolában is állandóan és buzgón tanultam és úgy gondolom, hogy tudtam is, mert Zselyonka József főhadnagy oktatótiszt úr velem a kikérdezések alkalmával minden §-ból csak egy-egy bekezdést mondatott el s máris leültetett azzal, hogy: „Elég, Füleki, látom, hogy maga sokat tanul és tud is.” Büszke voltam mindig a főhadnagy úr elismerő szavaira. Azért a negyven hallgató közül mégis csak huszadiknak kerültem ki, pedig a főhadnagy úr a négy főtantárgyból jelesnek

öregnek: egy félliter rumot oda nem adott volna az összes csendőrségi utasításokért. Ez volt az okozója annak, hogy nem bírt még a járőrvezetői jelvényig sem felforgódni s hogy járőrtársam kellett legyen.

Különben szerettem Zsarukáczot, aki pedig rendszerint sértett önérzettel portyázott a fiatalabbak balfelén. Mint minden emberben, benne is megvolt az a gyarlóság, hogy csak az okozatot találta meg, az okot nem. Többszöri panaszkodása után megegyeztem vele, hogy ha velem van szolgálatban, mihelyt a városból kiérünk, átadom neki a szolgálati lapot, vezesse ő. Voltak olyan községi bíránk is, hogy a nevüket sem tudták leírni, de azt mégis tudták nemcsak ők, hanem a családtagjaik is, hogy az a nagyobbik, csendőr, amelyik pecsétel és ír. Az öreg Zsarukácz szívesen fogadta az ajánlatomat és attól kezdve fontoskodva adta a községi bírák előtt a járőrvezetőt.

Erre a jóindulatomra azonban alaposan ráfizettem. Manó bejelentette a dolgot az őrsparancsnokomnak, aki ezért szigorúan megdorgált és figyelmeztetett, hogy ha még egyszer megteszem, feljelent. De erre nem került sor, mert a parancsot azután betartottam. Így bosszulta meg magát Manó Zsarukáczon.

Manót a forradalmak utáni tisztulás visszavitte drága hazámba: kincses Erdélyünkbe. Most bizonyára folytatja az apjától örökölt mesterségét. Valamelyik besztercevidéki faluban méri a pálinkát.

November 30-án leplezték le Budapesten Rákosi Jenő szobrát. A néhai nagy magyar újságíró benső barátságban volt lord Rothermere-ral. A szobrot ennek a barátságnak s a magyarság közös szeretetének emlékére maga a lord emeltette. (Schäffer felv.)

osztályozott, de a többi apró tantárgykból a járásörmesterem egy kis ballépésem miatt, amit itt nem akarok leírni, leminősített. De én ezért egy cseppet sem elégedetlenkedtem, mert ezt az én hibámmal magam idéztem elő. De elhatároztam, hogy majd az örsön megmutatom, hogy azért is jeles ember leszek.

Először a kászonaltízi örsre osztottak be, mint másodaltisztet. Mihelyt bevonultam, az örsparancsnok elment hathavi próbaszolgálatra a kovácsnai járásbíró-sághoz s nekem, mint az örs vezetésében járatlan, öt és fél éves altisztnek hat hónapig teljesen önállóan kellett az örsöt vezetnem. Azt hiszem, hogy ez is — előjáróim meglegedésére — sikerült.

Kászonaltízről Gyimesre, majd onnan Gyergyótölgyesre, járás székhelyére helyeztek át, ahol különösen az oktatási képességetem annyira kifejekeztem, hogy Nemes Szányi Árpád őrnagy úr, aki akkor beosztott törzstiszt volt, szemle alkalmával a legénység előtt, az irodában a járásörmester úr előtt és a szemlejegyzőkönyvben is annyira megdicsért, hogy az egész szárny területén híre ment. Találkozásunk alkalmával az örs- és járásparancsnokok, valamint a szárnysegédmunkások még hetek múlva is mind gratuláltak a dícsérthez.

A dícséreten kívül az őrnagy úr megigérte, hogy a legelső alkalommal, amikor üresedés lesz, bevezényeltet segédoktátónak Brassóba, mert a csikszeredai szárnyat az 1906. év elején a kolozsvári kerülettől a brassói-

hoz csatolták át. Az 1909. évben bevezényeltek Brassóba, hol másfél évig, később Fogarason 1 évig, összesen 2 és fél évig mint segédoktató működtem. Működésemért boldogult felsőbányai Bányay Albert ezredes úr kerületi dícsérő okirattal látott el.

Segédoktatói működésem után Hunyad megyében a legmozgalmasabb örsöt, Kudzsirt vezettem négy éven át.

Ami azután jött, nem akarom feleleveníteni. Háború, forradalmak, visszavonulás, bizonytalanság, hányattatás. De azért megsegített az Isten újra s hozzásegített, hogy most már mint alhadnagy szakasparancsnok szolgáljam a testületemet, amelynek valóban életemet szenteltem s amelyet mindig, mindenekfölött szerettem és szeretek ma is.

Igy töltöttem el a testületnél 4 és fél évet, mint csendőr, 3 évet, mint másodaltiszt, 2 és fél évet, mint segédoktató, 16 évet, mint örsparancsnok és 4 évet, mint szakasparancsnok. Így haladtam négy elemi iskolával és nyolcheti katonai szolgálattal a szép szakasparancsnoki állásig és az alhadnagyi rendfokozatig. És ez az út nemcsak az én utam: nyitva áll minden csendőr számára, de csak annak, aki mindvégig az én utamon halad.

Talán sehol sem olyan igaz a közmondás, hogy mindenki a saját sorsának kovácsa, mint a csendőrségnél. Szolgálati időm alatt nagyon sokféle bajtársal szolgáltam. Volt olyan, aki mindig és mindenért elégedetlen

volt: ha szolgálatba kellett menni, káromkodott, ha hazajött és tisztogatni kellett, káromkodott, ha naposnak kiírták, káromkodott. Soha semmit nem tett jókedvvel, hanem mindig mindent csak muszájból. Hát hogy vigye aztán az ilyen ember valamire, nemcsak a csendőrségnél, hanem akárhol, akármelyik civilpályán is? Volt aztán olyan bajtársam, aki, ha egy kapavágással többet tett a kertben, mint a többi, már felhányta, az őrsparancsnoknak árulkodott s folyton azon volt, hogy a jó egyetértést megzavarja. Az ilyen ember is előbb-utóbb kitöri a nyakát. Másik bajtársam megint a pénzzel nem tudott bánni, vagy ivott, vagy nőkre prédálta. Sohasem volt pénze s ha ötödikén szolgálatba kellett mennie, már kölesönt kellett kérnie, hogy a szolgálat alatt magát élelmezhesse. Pedig akkor ugyancsak olcsó világ volt, huszonnégy órai szolgálat után 80 fillér vezénylési pótdíjat kaptunk, tizenkét óra után semmit.

Bizony sokan voltak, akik lemaradoztak és időelőtt megváltak a testülettől. Igaz, hogy a háború előtt sokkal nehezebb is volt a csendőr szolgálata, mint ma, különösen Erdélyben, ahol 30 órásnál kisebb őrzőjáratot nem igen ismertünk, de voltak 70—80 órák is, úgyhogy mire bevonultunk, szakállunk nőtt. Pihenőt az esztináknál, a pásztorszállásoknál tartottunk, a borjúval meg a báránnyal aludtunk s melegítettük egymást, vagy pedig a szabad ég alatt a pásztortűznél, hogy hátul fáztunk, elől meg égtünk el.

Ma a csendőrnek 30 órásnál hosszabb őrzőjárata alig van, a legtöbb őrsön napi 6 óra szolgálatot teljesít és már nagyon sok őr van olyan, amelyiknek a körletében pihenőszoba van, úgyhogy a csendőr ágyban fekvé pihenhet. De szolgálaton kívül is sok kedvezményt élvez ma a csendőr, különösen az új utasítás életbelépése óta. Mint napos, foglalkozás után kimehet, ebéd után az ágyra fekehetik, havonta 24 órát eltávozhatnak, évente 28 napi szabadságra van igénye és a legtöbbnek általános kimaradási engedélye is van.

Mikor én csendőr voltam, ebéd után leültem az ágyam mellé tanulni s a nagy melegben elszunyókáltam. Kijött az őrsparancsnokom s reámszól, hogy az éjjel nem aludtam-e eleget s ha igen, mit alszom? Még szundítani sem mertünk tehát ebéd után. Az általános kimaradási engedély csak 1904-ben lépett életbe, de csak igen jó csendőrnek és csak nagyon kivételesen engedélyezték. Szabadság csak 14 nap lett volna illetékes, de bizony csak nagyon ritkán mehettünk szabadságra. Én pl. csak a negyedik évemben mehettem először 14 napi szabadságra, pedig azt hiszem, nem tartoztam a legrosszabbak közé.

Mégis mindig jókedvvel, odaadással és buzgalommal teljesítettem a szolgálatomat, pedig nekem sem volt mindig fenéig tejfel a szolgálat, nekem is voltak nemcsak jó, hanem rossz napjaim is és lett volna okom arra is elég, hogy elkeseredjem. Nem hangoztattam soha, hogy így meg úgy leszerелеk s nem is kísérleteztem másféle pályákon, hogy a végén aztán nagy szégyenszemre megint csak visszajöjsek a testületbe. Nem kocsmáztam soha, nem is kártyáztam, de azért elmentem bálba is, bankettre is, névnapra is, ott voltam, táncoltam, szórakoztam anélkül, hogy csak valamikor is átléptem volna a határát annak, ami szabad és nem szabad, illik meg nem illik.

Igy folyt le az én jelentéktelen csendőréletem. Ismétlem, nem dicsekedni akartam, az én szempontomból nem is lenne értelme az öndicsérésnek, hiszen amit elér-

hettem, elértem. De sokért nem adom, hogy egy mindvégig becsületes élet büszke tudatával, felemelt fejjel mehetek tovább az úton, ami még előttem áll s jó szívvel adhatóm minden bajtársamnak a tanácsot: kövesen, mert érdemes.

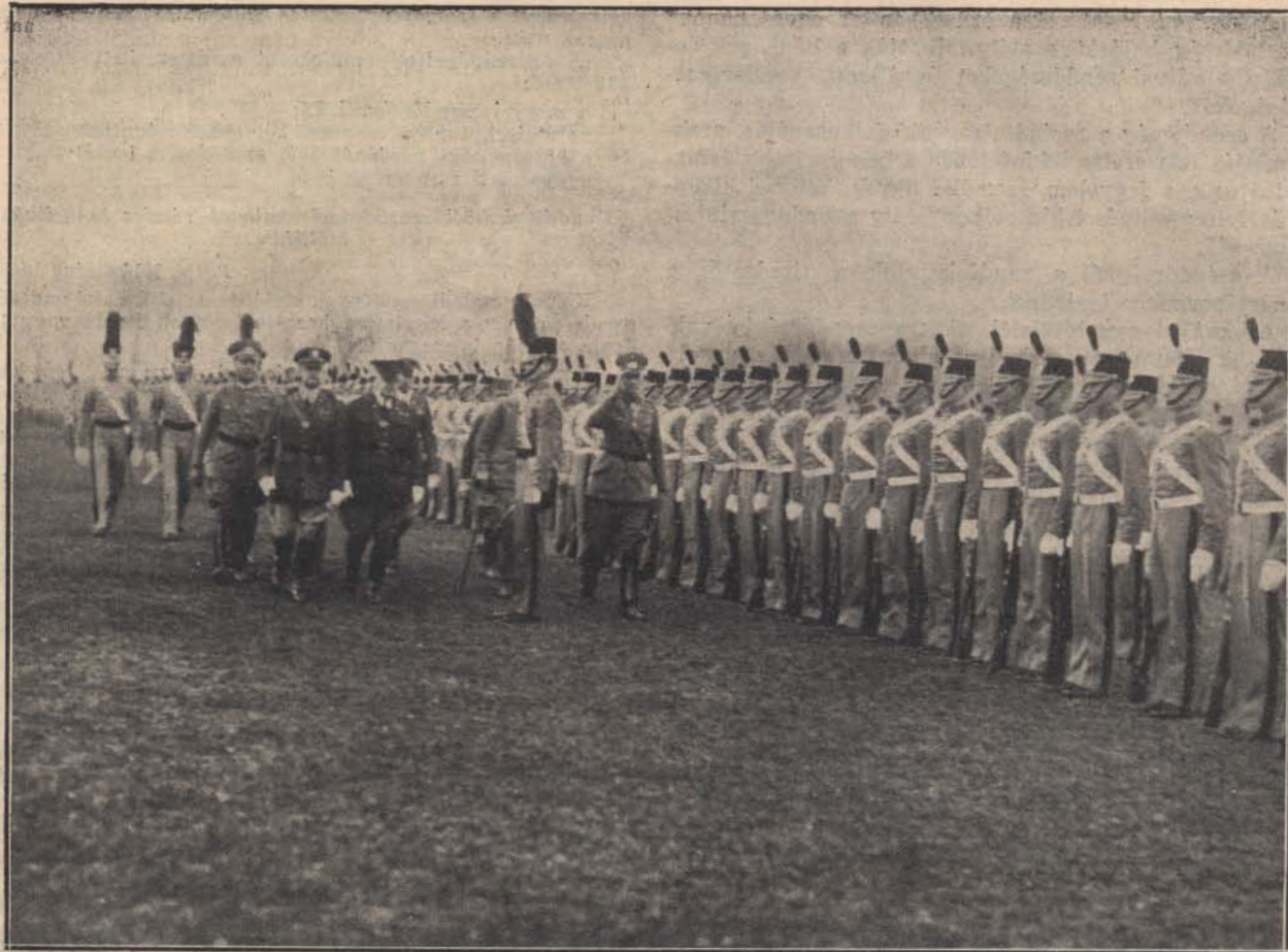
BODOR JÓZSEF csendőr hősi halála.

Mint tábori csendőr küzdött végig a világháborút. Több ütközetben vett részt. Hősies magatartásával megszerezte a 2. osztályú ezüst vitézségi érmet s a bolgár vitézségi kereszttel is kitüntették.

Bodor csendőr az összeomláskor került haza s szolgálatlétre a máriapócsi különítményre vezényelték. Itt teljesített szolgálatot mindaddig, míg a különítmény legénységének a románok előnyomulása következtében vissza nem kellett vonulnia. Ez 1919 április hó 24-én történt délelőtt. A hat főből álló legénység teljesen felszerelve az őrsparancsnok vezetése alatt hagyta el a laktanyát. Ütközetben ismeretlen egyének hírülhozták, hogy a románok előnyomulásukat beszüntették. A csendőrök vissza akartak fordulni, de közben ellenkező híreket is kaptak s így előbb a helyzetet tisztázni akarták. A felderítésre Bodor József

Bodor József csendőr.

Werner v. Blomberg német tábornok és Kuenenthal német százados látogatása a newyorki hadapródiskolában.

csendőr jelentkezett. Kállósemjén felől egy kétfogatú előfogát közeledett, amely előbb vöröskatonákat szállított. Erre ült fel Bodor csendőr, hogy Máriapócsot minél előbb megközelíthesse. Ez azonban nem sikerült, mert közben a román lovasság Máriapócsot elhagyva, már Pócspetrit is megszállta s alighogy az előfogát Pócspetriben érkezett, az előfogatot váratlanul három román lovas rohanta meg s Bodor csendőrt — aki a váratlan támadás következtében fegyverét sem használhatta — elfogta s lefegyverezve, Máriapócs felé kísérte. Még a község elérése előtt egy tiszt parancsnoksága alatt álló nagyobb osztaggal találkozott, amely a fogoly csendőrt a lovasoktól átvette. A tiszt Bodor csendőrt előbb Máriapócsra akarta visszaküldeni, de később, a lovasok vádaskodása alapján, úgy döntött, hogy Bodor csendőrt meg kell ölni.

A feladatra két román katona vállalkozott. Bodor csendőrt a Kállósemjén közelében elhúzó vasúti töltéshez vezették és ott hasbalótták. A még élő és vérében feterengő csendőrről a felsőruhát, bakancsot lehúzták s érték-tárgyait elrabolva, félmeztelenül az árokba dobták.

Bodor csendőr meggyilkolásának híre hamar elterjedt a környéken, de senki se mert — félve a románok bosszújától — eltemetéséről gondoskodni. Csak a románok elvonulása után vette magának a bátorságot Lissenbold Miklós 60 éves egyszerű földműves, hogy szekerével a hullát elszállítsa. Másnap, április 25-én a reggeli órákban helyezték örök nyugalomra Pócspetri község temetőjében.

Egy becsülettel és vitézül végigharcolt világháború után így kellett meghalnia csak azért, mert magyar csendőr volt.

Új csendőrségi törvény a délszláv királyságban.

1929 január 6-a óta, amikor az alkotmányt felfüggesztették és a királyi abszolutizmust proklamálták a délszláv államban, az alkotmányos időkben hozott törvények nagy részére is kimondták, hogy csak ideiglenesen maradnak hatályban, amíg a király által kiadott új törvényekkel cserélik ki őket.

Igy került sor most a csendőrségről szóló törvény hatályon kívül helyezésére is. Helyette a király október 10-én adott ki egy új, 120 szakaszból álló törvényt a csendőrség szervezetéről. Az új törvény az október 11-i hivatalos közlönyben megjelent és rögtön hatályba lépett.

Érdekesebb határozmányai a következők:

A csendőrség a hadsereg kötelékébe tartozó segédszerv és speciális csapat, melynek az a feladata, hogy mint az állami közigazgatás szerve, ügyeljen a közbiztonságra, közrendre és biztosítsa a törvények végrehajtását.

A csendőrség területi hatásköre kiterjed az ország egész területére, kivéve a városi rendőrségek és az állami rendőrigazgatóságok hatásköre alá tartozó területeket. Azonban szükség esetén a belügyminiszter kiterjesztheti a csendőrség hatáskörét ezekre a területekre is.

A közrend fenntartása érdekében az egyes bänök* a csendőrség hatásköre alá utalhatják a bänóságuk területén a városi rendőrségeket és állami rendőrigazgatóságokat.

A csendőrség a szolgálatra való felhasználás, szakoktatás és felszerelés tekintetében a belügyminisztérium alá tartozik, a fegyver, személyi ügyek, katonai kiképzés és felfegyverzés tekintetében pedig a hadügyminisztérium alá.

A csendőrségnél a rendfokozatok a tizedestől a dandártábornokig terjednek.

Azoknál a csendőröknel, akik a csendőrségbe való belépésük előtt az orosz hadseregben szolgáltak, az ott eltöltött szolgálati éveket délszláv szolgálati idejükbe teljes mértékben beszámítják.

A hivatalos közlönyben megjelent törvényt — záradéka szerint — a király a hadügyminiszter és belügyminiszter javaslatára adta ki — Zsivkovics tábornok miniszterelnök meghallgatása után.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

A francia csendőrség.

(45. közlemény.)

A csendőrség összes szabályzatai velük szemben alkalmazást nyernek.

Főtiszthelyettesi állások rendszerezítése a csendőrségnél és a köztársasági gárdánál.

Páris, 1916 február 10.

A főtiszthelyettesi rendfokozatra való kinevezés szabályai a következők:

1. Alkalmassági feltételek:

Főtiszthelyettesi kinevezésekre csak azok a tiszthelyettesek jöhetnek tekintetbe, aki kilyen minőségben egy évet szolgált. A jelentkezőknek alkalmasoknak kell lenniök parancsnokság vezetésére, jó oktatóknak kell lenniök, kellő erélyt és buzgalmat kell felmutatniok, hogy hadnagy helyettesítésre képesek legyenek és végül a többi altisztek előtt föltétlenül tekintélynek kell örvendeniök.

2. Javaslatétel.

A légióparancsnokok az előléptetési táblázat összeállításának idejékor a főtiszthelyettesi kinevezésre számbajöhető tiszthelyettesekről két példányban javaslatot készítenek. Az egyik példányt irattárunkban őrzik meg, a másikat pedig a tábornok sectionparancsnoknak terjesztik elő.

A tábornok az alárendelt légióktól beérkezett javaslatokat egybefoglalja, egy példányt a miniszternek terjeszt elő, egyet pedig irattárában őriz meg.

3. Elöléptetési táblázat.

Azt az előléptetési táblázatot, amelyben a tiszthelyettesek főtiszthelyettesi kinevezésre minősítettek, a Hivatalos Közlönyben közzé kell tenni.

4. Kinevezések.

A kinevezések az üresedés arányában történnek és sem át-

helyezés, sem szolgálati beosztás változtatást nem vonhatnak maguk után.

A főtiszthelyettesi rendfokozat rendszerezített létszáma a következő:

- a megyei csendőrségnél 22;
- az algieri, tuniszi és marokkói csendőrségnél 2;
- a köztársasági gárdánál 5 (3 gyalogos, 2 lovas);
- a gyarmati csendőrségnél 3.

Családi okokból szabadságolt katonák részére tanúsítvány kiállítás.

Páris, 1916 május 10-én.

Komoly családi események esetében az eltávozási engedélyt rendszeren már a kérelmező hozzátartozóinak levele vagy távirata alapján is megadják.

Egyes alakulatok parancsnokságai, hogy az ilyen kérelmeknek valódiságáról meggyőződést szerezhessenek, a szabadságolt katonáknak elrendelték, hogy szabadságolási helyük illetékes csendőrpáncsnokánál jelentkezzenek és attól azoknak a családi körülményeknek az igazolását kérik, amelyeknek alapján szabadságolva lettek.

A csendőrség általában arra az álláspontra helyezkedett, hogy ilyen igazolvány kiállítására felsőbb utasítása nincsen, miért is a családi körülmények kipuhatólása végett nem járt el és igazolványt sem állított ki.

A csendőrséparancsnokok jövőben a náluk jelentkező katonáknak az ilyen bizonyítvány kiállítását meg nem tagadják.

Az első felszerelési illeték megtérítése a próba-csendőrök által.

Páris, 1916 május 1-én.

Azokkal a katonákkal, akik a csendőrséghez önként jelentkezés folytán léptek be s onnan nyugdíjazás vagy betegség miatti szolgálatképtelenség eseteit kivéve 4 évi szolgálatteljesítés előtt léptek ki, az első felszerelési illetéket meg kell téríteni.

(Folytatjuk.)

CSENDŐR LEKSZIKON.

180. Kérdés: A Szut. 363. pont 1. bekezdés szerint az előjegyzett szokásos büntetéseket, gyanus és rendőri felügyelet alatt álló egyéneket a csendőrnek minden szolgálatban ellenőriznie kell. Tekintve, hogy háromféle ellenőrzendő egyénről van szó, kérdés, kell-e a csendőrnek közöttük valamilyen különbséget tennie az ellenőrzés módját illetően?

Válasz: A szokásos büntetések és a gyanus vagy rendőri felügyelet alatt álló egyének ellenőrzése alatt tulajdonképpen a megfigyelésüket, az állandó szemmel tartásukat kell érteni. Ezt a csendőr négyféleképpen eszközölheti:

1. Szolgálati alkalmával a községi előjáróság tagjaitól vagy más megbízható ismerős egyénektől bizalmasan érdeklődik, hogy a megfigyelendő egyén milyen magatartást tanúsít s hogy nem tapasztaltak-e vele kapcsolatban valamilyen gyanus körülményt vagy jelenséget. Jó, ha az ilyen érdeklődésnél a csendőr nem támaszkodik egyedül a községi előjáróság tagjaira, hanem igyekszik minél több elfogulatlan oldalról információkat szerezni, mert több véleményből könnyebb az igazságra következtetni, mint kevesebből.

Az ellenőrzésnek ezt a módját a csendőr rendszerint olyan egyénekkal szemben alkalmazza, akik a megfigyelésre semmi konkrét okot nem szolgáltatnak ugyan, de akiknek a megfigyelését az utasítás vagy a hatóság kifejezetten elrendeli.

Ilyenek pl. a feltételes szabadságra bocsátott fegyencek, ha magatartásuk ellen nincs semmi kifogás, vagy pl. a köz-

ségben letelepedett idegenek, különösen a letelepedésüket követő első időben.

Az ellenőrzésnek ezt a módját tulajdonképpen nyílt ellenőrzésnek is nevezhetjük, mert arról nemcsak a csendőr tud, hanem mások is. Mindenesetre vigyázni kell arra, hogy az ellenőrzendőt szükségtelenül meg ne hűrcöljük és jogos érzékenységét meg ne sértjük. Semmi esetre sem szabad az ellenőrzést feltűnően, többek jelenlétében vagy sértő formák között eszközölni. Különösen legyen elővigyázatos a csendőr olyankor, amikor olyan feltételeken szabadságolt fegyencet kell ellenőriznie, akiről a környezete nem tudja, hogy fegyházban volt, vagy hogy mit követett el. Az ilyen egyének magatartása után úgy kell puhatolni, hogy környezetük arról ne szerezzen tudomást, sőt, ha lehet, még annak sem kell az érdeklődés igazi okát megmondani, akitől kérdezősködünk felőle. Szabadlábra helyezett fegyencek sokszor panaszkodtak, hogy a hatósági ellenőrzés miatt sehol sem voltak képesek elhelyezkedni; mi helyt valahol állást kaptak, megjelentek ellenőrzés címén a csendőrök, környezetük megtudta, hogy büntetve voltak s munkaadójuk pedig elbocsátotta őket. Ezért, ha az ilyen egyénnel személyesen kellene érintkezni, az lehetőleg úgy történjék, hogy senki se szerezzen róla tudomást.

2. Az ellenőrzés második módja az, hogy a csendőr valakit (állandó vagy alkalmi besugók) egyenesen megbíz azzal, hogy az illető megfigyelendőt ellenőrizze. Ez a megfigyelés is többnyire csak alkalmi, mert a megfigyelő nincs állandóan a nyomában a megfigyelendőnek, csak alkalmilag kíséri figyelemmel. Ha szükséges, a csendőr a megfigyelőt azzal is megbízhata, hogy utazzék a megfigyelendő után és kísérelje figyelemmel, hogy távolléte alatt hol jár és mit művel. Az ilyen természetű segítségért a megfigyelőt — ha kívánja — díjazni is lehet.

A megfigyelésnek ezt a módját akkor kell alkalmazni, ha a megfigyelendő valamilyen bűncselekménnyel van gyanúsítva, de nem áll még annyi adat rendelkezésre, hogy ellene eljárni lehetne. Vagyis az ilyen megfigyelés célja elsősorban az adatgyűjtés. A megfigyelő polgári egyénnek természetesen soha sem szabad a megfigyeléssel szemben fellépnie (ehhez nincs is joga). Ilyen szolgálatokra szomszédok, nők jól alkalmazhatók.

3. A harmadik mód az, hogy az ellenőrzendőt a csendőr személyesen tartja figyelemmel és pedig les útján. Ezt olyanal szemben kell alkalmazni, aki ellen alapos a gyanu, hogy bűncselekményeket szokott elkövetni, akit tehát már csak vagy tetten kell érni, vagy pedig döntő bizonyítékot kell ellene beszerezni. A les miként fogatosítására az utasítás részletes rendelkezést ad. Ugyancsak lelt kell tartani, ha olyan egyént kell elfogni, aki nem tartózkodik otthon, de akire nézve gyanu áll fenn, hogy haza szokott járni.

4. Végül a negyedik megfigyelési mód az, hogy az őrs az illető megfigyelése végett a nyomozó alosztálytól polgári ruhás csendőröket igényel. Ez már többnyire csak a már megindított nyomozás folyamán, vagy azt közvetlenül megelőzően válik szükségessé. A polgári ruhás nyomozóknak már határozott feladatot kell adni, őket tehát csak akkor szabad igénybevenni, amikor az őrs már pontosan tudja, hogy a megfigyelendőt mire nézve kell megfigyelni. Ilyen esetben természetesen szintén szükséges, hogy a megfigyelendő egyén konkrét bűncselekménnyel legyen gyanúsítva s ellene adatoknak is kell rendelkezésre állniuk. Alapos gyanu nélkül, csupán általános megfigyelés végett, nem célszerű nyomozókat igényelni, mert ilyen megfigyelések során eredményt vagy egyáltalán nem, vagy csak véletlenül érhetnek el. A megfigyelés célja ilyen esetben pl. a bűntársak kiletének megállapítása, a bűnlejek elrejtési helyének felkutatása, rejtett kikérdezés stb. lehet.

Az elmondottakból látszik, hogy nem lehet pontos szabályt felállítani arra, hogy a csendőr a megfigyelendő egyének egyes kategóriáival szemben az ellenőrzésnek itt felsorolt négyféle módja közül melyiket válassza. Lehet gyanus egyén, akinek a megfigyelésére nyomozókat kell igényelni és lehet viszont szokásos büntetett, akivel szemben elég az 1. módozat szerint való általános érdeklődés is. Ezt a csendőr érzi és főleg az fogja megállapítani, hogy a megfigyelendőt mivel és milyen alaposan lehet gyanúsítani.

A markotányosnak, bár polgári egyén volt, a régi időben kötelessége volt a táborban a rendőri és az egészségügyi szolgálatnak bizonyosfokú ellátása is. A csapatot egészen az első vonalig követte. A francia háborúk idején (XVIII. század vége és XIX. század eleje) az illető csapatához hasonló egyenruházat is fejlődött ki részükre. Nagyon sok volt közöttük a nő, akik pl. a huszároknál dolmányt vagy mentét, sőt huszárfőveget viseltek és férfimódra lovagoltak.

Bármilyen módon történjék is azonban a megfigyelés, egy főfeltetele van, nevezetesen, hogy arról sem a megfigyelőnek, sem pedig illetéktelen harmadik személynek semmi esetre sem szabad tudomást szereznie. Mihelyt a megfigyelt csak sejti is, hogy az őrs őt figyeli vagy figyelteti, az eredmény máris odavan. Az olyan ellenőrzésnek, hogy a járőr az ellenőrzendőt személyesen felkeresi, nem sok értelme van. Ezzel csak felesleges feltűnést lehet kelteni, de eredményt elérni nem igen.

181. Kérdés: A Szut. 312. pont 14. alpontja szerint a csendőr elfogni köteles azt, aki tiltott mesterséggel vagy tiltott játékkal foglalkozik. Mit kell tiltott mesterség és mit tiltott játék alatt érteni?

Válasz: Az utasításnak ebben a pontjában a „tiltott mesterség” kifejezés nem egészen szerencsés, annak dacára sem, hogy ez a fogalom a régi utasításban is szövszerint így volt kifejezve.

„Mesterség” alatt a közhasználatban ugyanis ipart szoktunk érteni, „mesterember” alatt is mindig csak iparost értünk, holott az utasítás itt nemcsak azokat kívánta elfogatni, akik tiltott ipart űznek, hanem mindenkit, aki tiltott foglalkozást űz. A tiltott foglalkozás fogalmában persze benne van az iparigazolvány nélkül való iparűzés is.

Tiltott mesterség tulajdonképpen nincsen, mert ami egyszer tiltva van, vagyis ami törvénybe ütközik, az senkinek sem lehet mestersége. Hiába foglalkozik valaki keresetszerűen a hamispénzkészítéssel, az illetőt nem fogjuk hamispénzkészítő-mesternek nevezni s annak sem lesz szívkészítőmester a neve, aki tiltott módon szívkészítéssel foglalkozik.

Az új ipartörvény (1922. évi XII. t.-c.) az iparnak három csoportját különbözteti meg: 1. a képesítéshez kötött, 2. az engedélyhez kötött és 3.-a szabad ipart. A képesítéshez kötött ipar az, amely csak szakképzés, tanítás vagy hosszabb gyakorlat után, a tanoncú eltelével sajátítható el (asztalos, bádógos, borbély, puskműves stb.). Az az ipar, amelynek gyakorlása közszempontokból az iparigazolványon kívül még külön engedélyhez is van kötve: az engedélyhez kötött ipar (kocsma, löfegyverekkel kereskedés, pénzkölcsönkövetítés, gépkocsival iparszerű áru fuvarozás stb.). A többi ipar, amelyet az ipartörvény egyenként fel nem sorol, ú. n. szabadipar, mert gyakorlásához sem iparigazolvány, sem pedig engedély nem szükséges (vályogvetés).

Önként értendő, hogy a Szut. akkor, amikor a „tiltott mesterség”-gel foglalkozók elfogását rendelte el, nemcsak azokra gondolt, akik engedély nélküli ipart űznek (kontárok) vagy pedig, akik az iparigazolványukat vagy engedélyüket áthágják, hanem mindenkire, aki a törvény által kifejezetten tiltott foglalkozást keresetszerűen űz. Ilyen tiltott foglalkozás pl. a kártyavetés, a zugirászat, engedély nélküli házálás, egvedárusági cikkekkkel kereskedés, embereknek vagy állatoknak képesítés nélkül való keresetszerű gyógyítása stb. Miután azonban mindezek a cselekmények csupán kihágást képeznek, természetes, hogy mind ezekben az esetekben, mind pedig a Szut. 312. pont C) fejezet alatt (13—17. pont alpontok) felsorolt egyéb kihágások esetében is elfogásnak csak akkor van helye, ha a gyanúsított ismeretlen, vagy ha állandó lakása és foglalkozása nincsen. Olvan érvént, akit a csendőr személyesen ismer és akinek állandó lakhelye és foglalkozása van, „tiltott mesterség”-en való tettenérés esetében sem szabad elfogni, hanem csak fel kell jelenteni, feltéve természetesen, hogy az elfogásnak egyéb indoka nincsen.

„Tiltott játék” alatt olyan szerencsejátékot kell érteni, amelyet az illető nyilvánosan és keresetszerűen űz. Nyilvános üzés alatt azt kell érteni, hogy a szerencsejátékban bárki részt vehet, még ha az nem nyilvános helyen vagy esetleg csak házról-házra járva történik is.

182. Kérdés: Meg van-e engedve a hivatásszerű szerencseiskolázás?

Válasz: A 23.000—1924. F. M. számú rendelet (1. a Belügyi Közlöny 1924. évf. 668. lapján) 1. §-a szerint állatherélással vagy miskárolással keresetszerűen csakis az foglalkozhatik, aki magyar állampolgár, állandóan Magyarországon lakik, és aki herélésre vagy miskárolásra jogosító igazolványt kapott. A magyar állampolgárságot a m. kir. belügyminiszter új által kiállított állampolgársági bizonyítvánnyal kell igazolni.

A herélésre vagy miskárolásra jogosító igazolványt a herélő vagy miskároló lakóhelyére illetékes törvényhatóság első tisztviselője (alispán, polgármester) a fenti rendelet 3. pontjában előírt állatorvosi bizonyítvány alapján a szükséghez képest állítja ki. Az igazolvány csakis azon törvényhatóság területére érvényes, amely törvényhatóság első tisztviselője azt kiállította.

Ha a herélő vagy miskároló más törvényhatóság területén is óhajt herélni vagy miskárolni, köteles ezt megelőzőleg igazolványát az illető törvényhatóság első tisztviselőjének bemutatni és kérni igazolványának a törvényhatóság területére való érvényesítését. Az alispán (polgármester), ilyen esetben a törvényhatósági m. kir. állatorvos meghallgatása után a szükséghez képest az igazolványt a saját törvényhatósága területén vagy érvényesíti, vagy annak érvényesítését megtagadja.

Nem esik a rendelet határozománya alá az, ha szegődményes cseléd, pásztor, kanász vagy csordás a herélést vagy miskárolást állattartó gazdájának saját állománybeli állatján a saját majorjában, rendes szolgálati kötelességéből kifolyólag, ha mindjárt külön jutalmazásért is teljesíti.

A rendelet megszegése hivatalból üldözendő kihágás és elkövetője 15 napig terjedhető elzárással (ezenfelül esetleg 200 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel) büntetendő (7. pont). A feljelentést a főszolgabíróhoz kell megtenni.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy eltűnési eset kiderítése.

Nyomozta és írta: KOVÁCS SÁNDOR II. alhadnagy szakasziparancsnok (Nagybajom).

1912. év február 25-én, mint járásörmszester a magyaróvári örsre helyeztettem át.

Amikor portyázásom alkalmával az örskörlethez tartozó Püski községben először megjelentem, betértem a községházához, ott mint örs és járásparancsnok, a főjegyzőnél bemutatkoztam és a közbiztonsági állapotok felől érdeklődtem. A főjegyző megnyugtatóan, hogy náluk minden rendben megy, nincs semmi különös esemény. Már távozni akartam, amikor a főjegyző azt mondta, hogy ezelőtt 2 évvel történt egy eset, ha érdekesnek tartom meghallgatni, akkor elmondja. Válaszomra, hogy engem minden érdekel, szívesen meghallgatom, a főjegyző a következőket adta elő:

Körülbelül két évvel ezelőtt — időt közelebből meghatározni nem tudott — Mosondarnó községből egy Molnár József* nevű 16 éves, golyvásnyakú, hülye árva fiú, nyomtalanul eltűnt. A fiút mindenfelé keresték, köröztették, A magyaróvári csendőrség is nyomozta, de eredménytelenül. A fiú nyomtalanul eltűnt, mintha csak a föld nyelte volna el. Majd megjegyezte, hogy a fiú már többször is eltűnt hazulról, de 2—3 hét múlva mindig visszakerült, most azonban végleg nyomaveszett.

Portyázásomat folytatva, Mosondarnó községbe értem, ahol az eset után érdeklődtem, de a főjegyzőtől meg tudottakon kívül egyebet nem hallottam.

Szolgálatból bevonulva, az örs legénységét is megkérdeztem, kik a főjegyző elbeszélését megerősítették azzal, hogy az ügyben több ízben nyomoztak, de eredményt nem tudtak elérni.

Akkoriban a magyaróvári szakasziparancsnok urat is én helyettesítettem, így rendes szolgálatba, őrzőportyázásra csak ritkán mehettem, de a fiú eltűnésével azért állandóan foglalkoztam. Különösnek tartottam, hogy valaki

ilyen nyomtalanul el tudjon tűnni, kámforrá válni. Még hozzá olyas valaki, akinek az egyénisége (hülyeség, golyva) feltűnést keltő. Gyanakodni kezdtem, hogy az eltűnés valami bűncselekménnyel áll kapcsolatban.

A kínálkozó első alkalmat megragadva, 1912. év június hó 2-án abba az őrzőjáratba vezényeltem ki magamat, melybe Püspöki és Mosondarnó község tartozott.

Püspöki községben a főjegyzőtől ismét érdeklődtem a fiú után, de a már előadottaknál többet mondani nem tudott.

Mosondarnó községbe az estéli órákban érkeztem meg. A községi bíró lakására mentem s mivel vele még nem találkozhattam, az általános közbiztonsági viszonyok iránt érdeklődtem. A fiú eltűnését a bíró nem említette meg, így erre vonatkozólag én tettem fel neki kérdéseket, mire a bíró a főjegyzőtől már hallottakon kívül még a következőket adta elő:

Az eltűnt fiú vele is rokonságban állt és szüleitől 2 hold földet örökölt. A fiút a 2 hold földért Marrai Gábor közeli rokona, mosondarnói lakos fogadta magához és tartotta el. A fiú nagyon rossztermészetű és engedetlen volt. Nevelőrokonától többször megszökött és rendszerint csak 1—2 hét múlva tért haza, ezért nevelőrokona haragudott rá. 1910. év december 10-én azonban úgy eltűnt, hogy azóta semmi hírt nem hallottak felőle. A bírótól eltávozva, 6 óra nagy pihenőre, a pihenőszobába mentünk. Járőrtársamnak meghagytam, hogy csak feküdjék le és aludjék nyugodtan, én nem fekszem le, mert az esettel fogok foglalkozni és tervet készítek a további nyomozásra.

Az eset összes körülményeit meghánytam-vetettem. Az a gyanu, hogy a fiút valaki eltette. láb alól, mindinkább meggyőződésemmé vált. Ezen meggyőződésemet egyelőre helytállónak találtam és gondolkozni kezdtem azon, hogy ki volna gyanúsítható ezen súlyos bűncselekmény elkövetésével. Ok nélkül nem történik semmi, tehát csak olyan valaki követhette el a cselekményt, akinek a fiú halála érdekében állott. Tettesként ezenkívül elsősorban olyan egyén jöhetett számításba, akinek jó alkalma lehetett egy ilyen cselekmény elkövetésére. Ez a két követelmény egyenes irányban mutatott Marrai Gábor személye felé. Elhatároztam, hogy a nyomozást most már ebben az irányban megejtem.

Másnap hajnali 3 órakor járőrtársamat — kit névleg megnevezni már nem tudok — felkeltettem, elmentünk a kisbíróért, azt magunk mellé véve, Marrai Gábor lakására mentünk. Marrait és feleségét felkeltettük és őket a pihenőszobába elővezettük. Járőrtársamat kioktattam, hogy amíg én az egyiket a szobában kérdezem, addig ő a másikat a pihenő mögött őrzi úgy, hogy a bent elhangzott szavakat meg ne hallja. A felváltás úgy történt, hogy a gyanúsítottak egymást nem is láthatták. Így megkezdtem a kikérdezést. A bíró által előadottakat mindketten beismerték.

A bűncselekmény elkövetési módjára vonatkozó feltevés az volt, hogy Marrai a fiút a korai órákban kicserélte a szabadba és a közelben elhúzó Dunaágba lökte. A hulla valami bokorba vagy gyökérbe elakadt és azért nem került meg.

Tudatában voltam, annak, hogy tanukat és tárgyi bizonyítékot beszerezni már nem lehet s így nem tehetek mást, mint a gyanúsítottakat keresztkérdésekkel — ha csak lehet, ellentmondásokba keverni. Így is cselekedtem.

Az első kérdésem az volt, hogy aznap reggel, mikor a fiú tőlük utoljára eltávozott, mit ettek reggelire? Erre a kérdésre már nem tudtak egyformán felelni, azért ezt és hasonló, a legapróbb részletekre is kiterjedő kérdéseimet addig ismételtam, míg azt nem észleltem, hogy most

* A nevet megváltoztattuk. Szerk.

már a helyes úton haladok. A kikérdezést tovább folytattam. Csakhamar odáig jutottam, hogy Marrai és felesége a feltevésemben fontos szerepet betöltő „Duna” vizét is megemlítették, amikor oda nyilatkoztak, hogy az utolsó nap reggelén, a reggeli elfogyasztása után Marrai Gábor a fiúval a kálnoki révén át, a Dunaág mellett vezető gyalogúton Mosonba ment azért, hogy neki az egyik üzletben ruhát vegyen. Azután valahol cselédnek el akarta helyezni. A szabóüzletbe be is mentek, de azalatt, míg a szabó a kért ruhát előkereste és kirakta, a fiú az üzletből észrevétlenül kiszökött és nyomtalanul eltűnt. Marrai Mosonból így csak egyedül tért haza.

Most már tisztában voltam azzal, hogy a fiút a feltevésemben foglalt módon Marrai tette el láb alól és felesége a dologban ártatlan. Az asszonyt hazabocsátottam. Marrait pedig őrizet alá vettem azzal, hogy az általa előadottakat Mosonban fogjuk tisztázni. Megjegyzem, hogy a keresztkérdésekkel történt úgynevezett sarokbaszorítás körülbelül két óra hosszágú tartott.

Marraival elindultunk Moson felé és az útbaeső tereptárgyakat is leportyáztuk. Útközben Marraihoz nem szólítottam egy szót sem, hagytam, hadd gondolkozzék. Én azonban annál többet gondolkoztam azon, hogy az eset miként történhetett. Mikor már tiszta képet alkottam magamnak, Kálnok községhez közeledtünk. Egy fiatal erdő mellett haladtunk. A nap erősen sütött. Megálltam és a hűvösön egy ágrakásra leültem. Marrait velem szembe, járőrtársamat pedig melléje ültettem. Marrainak kezdtem a lelkére beszélni, hogy most már nincs mit tagadni, ismerje be, hogy a fiút ő tette el láb alól, de az megmaradt tagadása mellett. Erre azt mondtam neki: „Nézzé Marrai, úgyis tudok mindent, hiába tagad”.

Erre Marrai mosolyogva azt mondta, ha tudom, hát mondjam el. Mire én a következőket mondtam neki: „Maga a fiúval a veszélyeséget már megunta, gondolta, ha elteszi láb alól, a két hold föld magának marad és a családjával így könnyebben élhet. Azért vitte maga a fiút Mosonba a Dunaág mellett gyalogúton, hogy onnan a fiút a Dunába lökje. A víz a fiút elkapta és elvitte. Úgye, így történt?” Erre Marrai azt felelte, hogy úgy volt, de a gyerekeknek a vízbőlökése nem így történt. Ekkor azt mondtam: „Hát mondja el, hogyan történt?” Előadta, hogy a Dunaág egészen tele volt vízzel. Mikor mellette haladtak, ő megállt, lehajolt a vízhez s abból ivott. Kérdezte a fiút, hogy ő nem szomjas-e, a fiú igennel felelt. Erre azt mondta neki, hogy hajoljon a vízbe és igyék úgy, ahogy ő is ivott, a víz jó. A fiú a parton hasrafeküdt, behajolt a vízbe, mire ő a fiú egyik lábát megkapta, felemelte s a fiút a mély vízbe taszította. Azonnal elmerült, csak a kalapja maradt a víz felett, de a víz azt is elvitte. A vizet figyelte tovább, de a fiú hulláját a víz nem vetette fel. Egyedül ment haza. Feleségének is azt mondta, hogy a fiú Mosonban úgy szökött el tőle.

Ezután a beismerésben lévő tettessel Kálnok községbe siettem a jegyzői irodába. Ott találtam a jegyzőt és a községi bírót. Marrai azok előtt a beismerő vallomását újból elmondta, azt jegyzőkönyvbe vétettem, hogy ha esetleg a bíróságnál tagadna, legyen mivel bizonyítani. De még ezzel sem elégedtem meg, hanem a tanukkal együtt kimentünk a helyszínre, ott megmutatta, hogy hol és hogyan ittak a Dunaágból és hogyan lökte a fiút a vízbe.

Gondolom, hogy az olvasók azt mondják, hogy ügyetlenül jártam el, mert a tettes könnyen belevehette volna magát a Dunaág vizébe és tarthattam volna emiatt a hátamat. Igazuk van, de arra én is gondoltam, ezért, mielőtt a vízpartra feküdt volna, a két lábát összebilincseltem, az átfűzött fűzőlánc végét pedig járőrtársammal a kezünkben tartottuk.

Azután az örsre kísértük, majd a tényvázzal a magyaróvári kir. járásbírósnak átadtuk. A győri kir. törvényszék nevezetett gyilkosságért 8 évi fegyházra ítélte el.

Az eset kiderítése olyan gyorsan ment, hogy az eljáratot is leportyáztam és csupán 8 órával maradtam tovább kint az előírt időnél.

Ezen esettel kapcsolatosan nem akarok azzal foglalkozni, hogy a nyomozó csendőrnek milyen tulajdonságokkal kell rendelkeznie és hogy nyomozó szolgálatban mi mindent tartson szem előtt, mert azt a Szut. 66. §-ában bármelyik csendőr megtalálja.

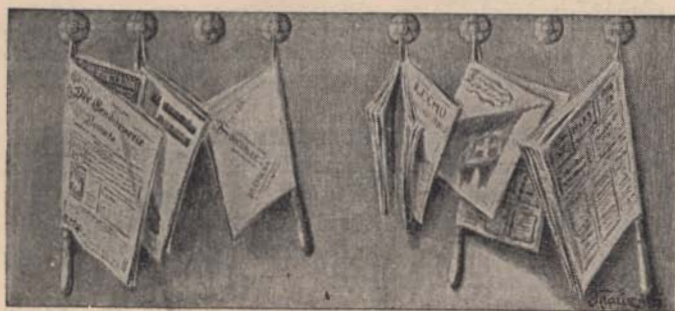
Fiatalabb bajtársaimnak csak arra hívom fel a figyelmét, hogy a szolgálat érdekeit szem előtt tartva, sohasem halogassák a nyomozást, ne essenek Pató Pál bűnébe: hogy ráérünk arra még, hanem a nyomozás bevezetésére mindig az első alkalmat ragadják meg. Ne riadjanak vissza attól, hogy nincs semmi nyom és kiindulási pont, mert egy kis leleményességgel mindig lehet sikert elérni.

Azt hiszem, a leírt eset bizonyíték arra, hogy az eredményt én is csak a lelkiismeretes kötelességteljesítésnek és önbizalmamnak köszönhettem.

Hibákból, mulasztásokból és sikerekből egyaránt lehet tanulni. Ezen esetről nagy hibát követett el az örs akkor, midőn az az eltűnésnek egyszerű megszökéssel való magyarázatát Marraitól minden bírálat nélkül elfogadta és intézkedéseit is csak ebben az irányban tette meg. Az eltűnésnek más elképzelhető magyarázatára nem is gondolt.

A nyomozásnak elsősorban is azt kell eldönteni, hogy mi történt? (Szut. 392. p.). Ennek eldönthetése végett először fel kell azt a kérdést vetni, hogy mi történhetett, vagyis el kell képzelni az összes lehetségesnek látszó magyarázatokat. Ebben az esetben pl. megszökés, öngyilkosság vagy véletlen baleset folytán a közeli Dunába fúlás és végül harmadik személy szándékos cselekményének fennforgása egyaránt elképzelhetők voltak. Az egyes elképzelések megadta irányokban a nyomozást le kellett volna folytatni. Ha ezt annak idején az örs megteszi, úgy az eset jóval előbb kiderült volna. Valószínű az is, hogy az eltűnés után rövid idővel megindított ilyen nyomozás során tárgyi bizonyítékok beszerzése is sikerült volna. (Hulla, esetleg a kalap.) Ezt a tanulságot vonhatjuk le az elkövetett hibákból.

A 18 hónappal később sikeresen lefolytatott pótnyomozás kizárólag Kovács alhadnagy egyéniségének az érdeme, ki ennél a nyomozásnál tanúságot tett arról, hogy mindazon tulajdonságokkal és képességekkel rendelkezik, melyeket a Szut. 66. §-a a nyomozó csendőrtől megkíván. A sikert kötelességérzetének, önbizalmának, leleményességének és szakértelmének köszönhetette. Itt csak a szakértelmre akarunk rámutatni. Sikert ért el, egy — valljuk meg őszintén — teljesen reménytelennek látszó esetben lélektani ismereteinek segítségével. Megmutatta azt, hogy helyesen feltett keresztkérdésekkel, a legapróbb részletek folytonos firtatásával miként lehet az igazságot oly emberből kivenni, akinek egész biztosan esze ágában sem volt beismerő vallomást tenni. A gyanúsított kikérdezésénél megengedett és igen jól használható fogás az ú. n. „érni hagyás” is, különösen súlyosabb, a lelkiismeretet erősen foglalkoztató bűneseteknél. Kovács alhadnagy alkalmazta ezt az eszközt akkor, midőn gyanúsítottat első kikérdezése után hosszabb időn keresztül gondolkozni és töprengeni hagyta, majd hirtelen elébetárva a bűncselekménnyel alkotott elgondolását, őt beismerésre bírta.

LAPSZEMLE.

(Franciaország.) Revue de la Gendarmerie.

15. szám.

A német csendőrséget ismerteti a lap. Ez a háború előtt katonai őrtisztlet volt, mely minden államban a hadügyminiszter alá tartozott. Békében a létszám 11.000 fő volt, most 33.000 főre emelték fel. Közöttük 2000 fő lovas. A háború után a német csendőrséget polgári testületté szervezték át s a belügyminiszter alá rendelték. A csendőrség azért őrzi régi katonai hagyományait. Egyesületeket alkothat. Sok csendőr sportegyleti elnök. A sport Németországban pedig a háborúra előkészítést jelent. A csendőrség a „Landjägeri” elnevezést nyerte. A csendőr elnevezés a „Landjäger” (vadász) elnevezésre változott, a csendőrállomás (Gendarmerie-Station) a „Landjägerstelle” elnevezésre. Minden német államnak megvan a saját csendőrsége. Berlinben van két — jelenleg ezredesi rangban levő — felügyelő (Inspektor), kik az egész birodalom csendőrségei fölött a központi ellenőrzést gyakorolják. A porosz belügyminisztériumban két osztály van. Ezek egyike a számadások és ruházat, a másik pedig a felszerelés, fegyverzet, kerékpárok, lovak, autók, kiképzés és ellenőrzés ügyeit végzi. A német csendőrség visszakívánja régi katonai szervezetét, ami okulásul szolgálhat azoknak, akik a francia csendőrségnek a hadügyminiszter hatásköre alól a belügyminiszter alá rendelését óhajtják. A német csendőrök a változás dacára megőrizték régi testületi szellemüket és igen képzettek. Közli azután a lap a német csendőrség kiegészítésére, szolgálatára, fegyverkezeltetésére, belső szolgálatára, elhelyezésére, ruházatára és felszerelésére, illetékeire, technikai ellátására vonatkozó megjegyzéseit. Kiemeli, hogy minden német őrsnek fényképezőgépe van. Elég tekintélyes a motorkerékpárok száma is, azonkívül minden csendőrnek kerékpárja van, melynek fenntartására 60 márka évi átalányt kap. A felszereléshez még gumibot is tartozik. Egyes csendőröknek rendőrkutyáik vannak. Bajorországban a skí használata is kikepezik a csendőröket. A német csendőrök jól vannak fizetve. Háború esetére a német csendőrség tábori csendőrséget állít ki. Végeredményben a német csendőrök meg vannak sorsukkal elégedve. Nagy tekintélynek örvendenek, mi megkönnyíti szolgálatukat. Visszakívánják azonban régi katonai jellegüket. Külön kiemeli a lap a porosz csendőrséget, melynek létszáma 15.000 ember, a bajor csendőrségé 850 fő.

A francia csendőrség 1929. évi működéséről beszámolva felemlíti, hogy az elmúlt évben a csendőrségnek 575 gépkocsi (motorkerékpár) állott rendelkezésére, melyek 35.000 kilométert futottak be. A szolgálattal kapcsolatban megállapított büntettek száma az 1928. évi 3582-ről 3275-re csökkent, a vétségeké azonban 163.930-ról 166.279-re emelkedett. Az elfogások száma 100.044. Kihágás 580.440 volt. Két csendőr esett balesetnek áldozatul, 44 megsebesült. A köztársasági gárda gyakran vétetett igénybe rendfenntartásra sztrájkoknál. Különösen Limogesnél, hol igen jól állották meg helyüket. Itt sok sebesülés is történt. Életmentést különböző alkalmakkor 157 esetben teljesített a csendőrség. Az 1929. évben 12 csendőrt öltek meg, 418 szolgálatteljesítés közben megsebesült, 23 csendőr pedig meghalt.

A lap közli az algéri csendőrség történetét 1848—1871-ig. Abd el Kader bukása után a nagy háborúk végetértek. Ekkor kezdődött Algeria voltaképeni birtokbavétele. Volt még több ellenállás, mit le kellett verni. Köztük Suled-Sidi-Cheik ellenállása, amely 20 évig tartott. Kezdetben Aumale herceg lett a kormányzó, ki értette a dolgot, de az 1848 februári forradalomkor Angliába volt kénytelen menekülni. A német—francia háború kitöréséig minden a politikai változásoktól

függött. III. Napoleon császár Algeriából arab királyságot, európai gyarmatot és francia érdekerületet akart csinálni. Algeriában 1847 május 13. óta Lemaire alezredes volt a csendőrpáncsnok. Aumale herceg bizonyos csendőrlétszámleszállítást javasolt oly időben, midőn a létszámot éppen emelni kellett volna. Ezt dacára a közbejött politikai változásnak és Lemaire alezredes tiltakozásának, Clavaignac hadügyminiszter mégis végrehajtotta 1848 december 19-én. Rendelete folytán az afrikai csendőrlégió létszámát 708 főről 582 főre, a lovak számát pedig 448-ról 377-re szállították le, úgyhogy a csendőrség összlétszáma 21 tisztet, 336 lovas és 225 gyalogost tett ki. A tisztlétszám következő volt: 1 alezredes mint légio-páncsnok; 1 chéfd'escadron- és 3 százados századpáncsnok; 1 század- mint szakasz- (hadnagyság) páncsnok (Algerban); 1 gazdászati főhadnagy; 3 gazdászati hadnagy vagy alhadnagy; 11 hadnagy és alhadnagy. A századpáncsnokságok Algerban, Blidában, Constantineban és Oranban állomásoztak. A létszámleszállításnak káros következményei rövidesen érezhetőkké váltak. Ezért 2 század algéri vadászt rendszeresítették 1849 október 1-én. Ezeknek hivatása volt az afrikai csendőrség megerősítése. 1852 május 20-án azonban feloszlatták őket. A csendőrség kérdését azután úgy oldották meg, hogy megerősítésére bennszülött csendőrséget alakítottak, mely a helyi és személyi ismereteivel mint tolmács és mint vezető támogatta a francia csendőrséget, annak „szeme, füle és nyelve” volt. A költségeket a francia csendőrök létszámának leszállításából akarták előteremteni, mi ellen Varnon ezredes erőiesen tiltakozott. Végre előíránvottak a szükséges összeget s az 1855. március 10. rendelettel 282-ről 661 főre emelték a létszámot, melyből 21 tiszt, 400 lovas, 220 gyalogscsendőr és 20 csapatfiú (enfant de troupe) — katonáknak a csapatnál nevelt gyermekei) volt. 1849-ben Fumat ezredes, 8 hó múlva pedig Domiguet de Varnon alezredes lett a páncsnok, ki igen sokat tesz alárendeltjei érdekében. Különösen, hogy megfelelő elhelyezéseket biztosítson a számukra. 1852 január 22-én Bonaparte Napoleon császár a katonai érdem alapítja évi 100 frank érempótdíjjal. Ugyanezen évben a köztársaság elnöke a Mars-mezőn nagy katonai ünnepély keretében osztotta ki a csapatoknak az új zászlókat, melyen az afrikai csendőrlégió is küldöttséggel vett részt s elnyerte zászlóját. 1852. és 1853. években az egyenruhán is változtatás történt. Az övön a sas helyett a kakast alkalmazták. A császári csendőrség (Gendarmerie imperiale) elnevezés helyébe az „afrikai nyilvános biztonság csendőrség” (Sûreté publique Gendarmerie d'Afrique) elnevezés lépett. Sok baj volt a lakosság közt. Pusztított a láz, a sáskák, a víz-áradások, a zord telek. A nyomorúság miatt sok dolga volt a csendőrségnek. Az 1848. évi forradalom után a lakosság is mozgolódott, azt hitték, vége a francia uralomnak. A sok politikai változás zavarokat okozott, de katonai erők kiküldése által, — mi 2 évtizeden át tartott — meg lett szilárdítva és ki lett terjesztve a francia uralom. A hadivállalkozásokban a csendőrség, mint tábori csendőrség mindig dicsőségesen vett részt. Ezért 1851-ben Varnon ezredes megkapta a becsületrendet és számtalan tiszt, altiszt és csendőr nvert kitüntetés. 1855-ben Duval alezredes, 1866-ban Billet ezredes, 1868-ban Colonjan ezredes lett az afrikai csendőrlégió páncsnoka.

—O—

(Spanyolország.) Revista Tecnica.

1930 október.

A címkép Gracia csendőralezredes raíza, amely a Szent Szűzt mint a csendőrség pátronusát ábrázolja, aki egy csendőrrjárőrnek látományszerűen megjelenik.

Pastor José őrn. folytatja a cikksorozatát a bűnügyi személynazonosítás tárgyában. Vizsgálat tárgyává teszi a Spanyolországban használatban levő személyazonossági igazolványokat és arra a következtetésre jut, hogy valamennyi között a katonai még a legjobb, csak fényképpel és ülenyvomatokkal kellene azt tökéletesíteni. A csendőrség igazolványa nagyon tisztelretelmű ugyan, amennyiben 1845-ből származik és csak 80 év után, vagyis 1925-ben változott annviból, hogy más nagyságban állítják elő, de semmiesetre sem felelhet meg a modern követelményeknek.

Rodríguez Zaragosa bölcsész. tanár az erkölcsstanról fog néhány előadást közölni. Bekezdésül az emberi társadalomról általában ír rövid fejtegetést, amelyet 3 csoportba oszt: ú. m. családi, foglalkozási és politikai csoportokra.

A. B. az engedély nélküli fegyverhasználat és fegyvertartásra vonatkozó 1929 novemberben kelt törvény rendelkezéseit ismerteti, amelyeket a csendőrségnek ismernie kell.

Az országutak használatára vonatkozó törvények és rendeletekről folytatódólagosan megjelenő immár 13-ik előadás a forgalomról szóló nemzeti útvévlé kezeléséről és kiváltásáról szól.

A lap folytatja oktatását az őrsparancsnoki vizsgára készülő altisztek számára. A folytatás a bűntények és kihágások fogalmait magyarázza, foglalkozik továbbá a fegyvergyárak állami ellenőrzésével, valamint löfegyverek engedély nélkül való használatára és tartására kirótt büntetésekkel.

Előkészítésül az évente ősszel megtartott katonai ellenőrzésre, amelyet nagyrésztben a csendőrségnek kell végeznie, a lap ismerteti az e tárgyban kiadott általános, valamint az egyes fegyvernemekre vonatkozó részletes katonai rendelkezéseket.

A lap bemutatja José Garrigos cs. szds arcképét, aki az idei nemzeti lövészversenyben a rövid fegyvernemekben győztes maradt.

Paster José őrn. folytatja az előbbi lapban a hatóságok elleni kihágásokról és azok büntetéséről megkezdett értekezését. Magyarázza, hogy ki értendő hatósági személy alatt és újból meglelégedéssel állapítja meg, hogy az új büntetőtörvény sokkal szigorúbb e tekintetben mint a régi.

A „szolgálat” rovatban egy teljesen modern fénykép felvételt látunk a spanyol csendőrségi szolgálatból: Céspedes csendőrszázados saját autóján szállít egy sürgős eset alkalmából egy csendőrküldöniményt.

A búcsúztatót ugyancsak Grazia alezredes rajzolja. A rajzon egy csendőrőrsparancsnok találkozik a bíróval. „Min gondolkodik olyan nagyon bíró uram?” — „Mert nem tudom, hogy mitevő legyek. A helybeli állatvédő egyesületnek vagyok az elnöke és az orvos azt mondja, hogy galandférgem van és elakarja pusztítani.”

A melléklet indítványt tartalmaz egy csendőrségi belszolgálati utasítás létesítésére. Majdnem ironikusan hangzik, ha a csendőrség számára a sok egyéb utasításon kívül egy új utasítást követelnek, de a változott viszonyok parancsolólag megkövetelik azt. Létezik ugyan egy 1896-ból származó ideiglenes belszolgálati utasítás a hadsereg testületei számára, de a háború óta a hadsereg oly irányban fejlődik, amely úgyszólván naponta jobban távolodik el a csendőrség fejlődési irányától. Kivéve a rend és fegyelem változhatatlan elveit, talán már semmiféle közösség nincs a hadsereg és a csendőrség között. Világos tehát, hogy a csendőrség belszolgálatára nézve más irányvonalakat kell megállapítani, mint a hadseregben.

—O—

(Csehszlovákia) Četnické Listy.

1930. 19. szám.

Az egyik csehszlovák közbiztonsági szaklap nemrégiben cikket írt a rendőrség szolgálatának fontosságáról és azt kimagaslóan a csendőrségi szolgálat fölé helyezte. A „C. L.” vitába száll a cikkíróval s részletesen indokolva kifejti, hogy a két szolgálat minősége annyira eltér egymástól, hogy igazságos összehasonlítást tenni vagy éppen egyiket a másik fölé helyezni nem lehet. A városi rendőr lakott helyeken mindig számíthat segítségre, alig kerül abba a helyzetbe, hogy önállóan intézkedjék, a lakosságnak fontosabb tanácsokat adjon. A csendőrnök magára utaltan kell intézkednie, elhagyatott helyeken. Az időjárás zordságának kiszolgáltatva kell portyáznia, a lakosságnak tanáccsal, irányítással szolgálnia, tehát minden tekintetben egész embernek kell lennie. A kétféle szolgálatot semmiesetre sem lehet a szolgálati idő mennyisége, hanem egyedül a szolgálat minősége szerint elbírálni. Egyes kivételek esetekben jobban vált be a rendőrség, mint a csendőrség — a mai szervezetében —, de ilyen kivételek esetekből általánosítani, különösen pedig az egyik testületet kimagaslóan a másik rovására értékelni, ártalmára van a közbiztonsági szolgálat érdekeinek s ezzel annak a célnak, amelyért a két testület egyformán küzdeni köteles anélkül, hogy tisztességtelen versenyre kelnének egymással.

Az évi szabadságkiméret ellen állandó a panasz, mivel szerzett jogoktól fosztotta meg a testület tagjait. A mai szabadságolási szabályzat ideiglenes jellegű, de már az eddigi tapasztalatoknak is be kellett bizonyítaniuk az illetékesek előtt, hogy ez a rendszer nem tartható fel tovább. A mai rendszer csupán üdülési szabadságot ismer, azzal is nagyon szűken bánt, ha valamely csendőr bármily okból ennek kiméretén felül kénytelen szabadságot igénybevenni, azt a következő évi szabadságigényből levonják. A távoli keleti vidékeken szolgálatot teljesítők sérelmezik azt is, hogy utazási napokat nem kapnak.

Benes politikai ellenfelének Stribrny volt miniszternek lapja erősen támadja Hajek törzskapitányt azért, mert a prágai rendőrigazgatóságon a tudósítóosztályban meglevő beosztásán felül Klofac szenátor mellett titkári teendőket is végez. A „C. L.” védelmébe veszi Hajeket, aki a háború alatt is rendíthetetlen hazafi és az ú. n. maffiának tagja volt, s így az akkori államhatalommal szemben állandóan életével játszott azokkal ellentétben, akik hazájuk nyelvét annak idején szíven kezelték s ma mégis azt a rangot érték el, mint Hajek és társai. Stribrny-ék támadását közönséges rágalmazásnak minősíti.

A belügyminisztert ez év tavaszán a csendőrség pótlékainak rendezése ügyében interpellálták. Válaszában a belügyminiszter a kérdés rendezését az összes közalkalmazottak pótlékainak rendezéséig és az államháztartás kedvezőbb helyzetéig elhalasztja. A lap a választ semmitmondónak és a republikánus divatos tisztességtelen közalkalmazotti politikának nyilvánítja.

A létszámhiány egész vonalon érezhetővé vált, rengeteg csendőr megy betegség címén nyugdíjba. Újabban ismét 480 jelentkezőt vettek fel, nem valószínű azonban, hogy ez a szám a hiány pótolhatná.

A vörös sajtó erős kirohanásokat intéz a csendőrség ellen, a prágai tüntetések elfojtása miatt. Ez az acsarkodás bizonyítja legjobban, hogy a csendőrségre szükség volt s hogy az feladta magaslatán állott.

Knobloch tbk., az új felügyelő, mint volt prágai országos csend. pk. búcsúzik alantasaitól. A lap szerint Knoblochot általában szerették s ezentúl is szívesen emlékeznek meg róla.

1930. 20. szám.

Vezetőhelyen emlékezik meg a csendőrség szakegyesületének feloszlatajáról. Érthető, hogy az egyesület sok esetben volt kénytelen kritikát gyakorolni egyes kormánykörök tényleges felett, ami az utóbbiaknak nyilvánvalóan kellemetlen volt. A demokratikus alkotmány folytán a hatalom annak idején kénytelen volt tűrni a neki nem tetsző egyesületeket is, ha céljára felhasználhatta őket. Ugyanez a hatalom megérősödve, minden alkalmat megragadni igyekezett, hogy az ilyen testületeket és egyesületeket eltegye láb alól. Az ok nagyon kicsinyes volt ebben az esetben és azt látszik bizonyítani, hogy sokkal nagyobb érdekek játszottak közre a kulisszák mögött, mint egy ügyetlen sajtóközlemény, amelyet a feloszlata okául állítottak be. Az egyesület feloszlatajáról még kisebb lett a csendőrség reménye arra, hogy valaha is saját egyesülete lehessen. Erélyes szavakkal utasítja vissza az Obzor beállítását, hogy a feloszlataott egyesület tagjait a legionisták akarnák kezeik közé kaparítani. Egyébként a feloszlata ügye az egykori egyesület tagjainak panasza folytán a legfelsőbb közigazgatási bíróság elé került, amely valószínűleg nem ad majd igazat a belügyminiszternek, aki a feloszlataást ilyen drákoil módon hajtotta végre.

Az Obzor cikkeivel szemben azt írja, hogy az osztrák csendőrségnek koránt sincs jobb dolga, mint a csehnek. Illetményeiket vizsgálva kitűnik, hogy ha egyes tételeknél jobban is vannak díjazva, más téren viszont rosszabbul állanak. A szolgálat egyformán terhes s legfeljebb a szabadságolás humánusabb. Nagy sérelme az osztrák csendőrségnek, hogy polgári bíróságok ítéleznek felette s a csendőrök büntetéseiket polgári fogházakban sokszor olyan gonosztevők társaságában töltik le, akiket éppen ők juttattak a törvény kezére. Semmiféle tekintetben nem irigylésreméltók az osztrák kollégák. A lap felhívja olvasóit, hogy a magyar, lengyel és német határszéleiről is küldjenek be tudósításokat a szomszédos csendőrségek viszonyairól.

A prágai békebíróság első tárgyalása az Obzor ellen megindult sajtóragalmazási és kárterítési ügy volt, amelyet a csendőrségi önszegélyző egylet indított nevezett lap ellen. Az Obzor helyreigazító nyilatkozat közzétételére kötelezte magát.

A régi és új nyugdíjasok egyenjogósítására vonatkozó törvényt négy hónappal ezelőtt hirdették ki, de a nyugdíjasok közül egyik se kapta meg még pénzt. Oka ennek az a lehetetlen bürokratikus rendszer, amely számtalan olyan kérdésből álló adatívet küld szét az igényjogosultaknak, amelyekre minden számvetőség nyilvántartása bőven megfelelhetne. A rengeteg írás között a központok nem tudnak rendet teremteni, a nyugdíjasok pedig tovább éheznek.

A belügyminisztérium a csendőrségnél parancsnokképző tanfolyamok felállítását rendelte el, amelyek a hadseregnél már régebben fennállának. Nyugbítsen agyonlőtte magát Rhyly Richard csendőrrőrmester. Tettének oka ismeretlen.

Ama újabb irányzat kapcsán, amely a csendőrséget és rendőrséget egyesíteni igyekszik, figyelmezteti a rendőröket, hogy nem mind arany, ami fénylik. s a csendőrségnél igazán kevés az arany.

Besztercebánya mellett rendőrkutyával 2 órán belül álapították meg egy pénzlopás tettesét. A központi nyomozóosztály töltényhüvelyek alapján állapította meg egy két év előtti gyilkosság elkövetőjét.

A cseh rendőrség az egész világon kereste a Prágából nyomtalanul eltűnt Kaletinskij orosz menekült tanárt. Kiszűrt, hogy az illető a prágai rendőrség fogházában közszemérem elleni kihágás miatt kiszabott büntetését tölti. A lap megjegyzi, hogy ez a kutatás nem szolgált a cseh rendőrség dicsőségére.

KÖNYVISMERTETÉS.

Az oroszországi cseh-szlovák légió története. Komoly, értékes munka látott napvilágot a magyar könyvpiacon *Rácz Kálmán* őrnagy tollából. A szerző fenti című könyvének bevezetése gyanánt a pánszlávizmus keletkezését és fejlődését taglalja, a cseh, szerb és orosz politika relációit, különös tekintettel a Magyarországgal való összefüggésekre. Áttér ezután és tömören ismerteti az orosz forradalom előkészítését és lefolyását. Kerenszki és Miljukovék a márciusi forradalomban a béke jelszavával kerekedtek felül, de azután hazaáruló módon megvesztegettették magukat és a háborút tovább folytatták. Ebbe azután belebuktak és győzött Lenin, aki azonnali békét hirdetett a külső ellenséggel és harcot azok ellen, akik az orosz népet idegen érdekekért vágóhídra vitték. A könyv főcélja az, hogy a volt magyar hadifoglyokat mentse a világszerte elterjesztett cseh rágalmak ellen, amelyek szerint a mi hadifoglyaink mint bolsevik hajlamúak főtámaszai voltak a szovjetnek. A könyvből azután láthatja az olvasó, hogy szerencsétlen katonáink miért léptek be a szovjet seregbe. A könyv természetesen részletesen ismerteti, amiről a címe beszél, a csehszlovák légiók szereplését megalakulásuktól egészen addig, amíg Kolcsákot cserbenhagyták. Az író igen érdekes, értékes és eddig még ismeretlen, fel nem dolgozott adatokat hoz munkájában és valóban megérdemli az érdeklődést. A könyv bolti ára 4.60 P, a csendőrség tagjainak 4 pengő. Megrendelhető a következő címen: *Rácz Kálmán őrnagy, Makó, Vármegyeház. (Testnevelés.)*, vagy Budapest, VIII., Űllői-út 66. II. em. 3. (Telefón: J. 425—46.)

—o—

Térképészeti közlöny címmel az Állami Térképészet kiadásában, f. év őszén jelent meg az eddig is nélkülözött folyóirat. A térképészet körébe vágó ismertetések és tanulmányok jelennek meg benne, amelyek amellet, hogy egyszerű és korszerű kérdésekkel foglalkoznak, igen alkalma-

sak arra is, hogy belőlük még a térképészeti dolgokban kevésbé jártasak is ismereteket szerezzenek. A csendőrség részére is különös fontossággal bírnak azok a közlemények, amelyek egyszerű és könnyen érthető módon tárgyalják azokat a tudnivalókat, melyeket mindenkinek, aki térképpel foglalkozik, ismernie kell. Igen hasznos az az útmutatás, amely a 75.000-es térképeken található változások mikénti keresztülvezetésére vonatkozik. A Térképészeti Közlöny különös gondot fordított arra, hogy a szöveget számos vázlattal, térképszelvénnel és fényképpel tegye beszédesebbé és minél könnyebben érthetővé. Az őrök ebből igen sok értékes adatot meríthetnek ama feladatok megoldásához, midőn évenként kétszer a térképeken talált változásokról jelentéseket kell felterjeszteniük. A Térképészeti Közlöny mellékletei között továbbá értékes segédanyagok találhatók, melyek a gyakorlatlanabbak részére a térképolvasást megkönnyítik. Ilyen pl. a „Kis Jelkulcs”, amely a térképek legfontosabb egyezményes jelzéseit és különféle térképek szelvényeit tartalmazza. Az évenként megjelenő 4 füzet előfizetési ára csendőrök részére évi 6 P és részletekben is fizethető. A folyóirat közvetlenül az Állami Térképésznél (Budapest, II., Retek-utca 43—45. szám) rendelhető meg. A befizetések a Térképészeti Közlöny által küldendő csekklapon (Postatakarékpénztári csekkszám 64.819) eszközölhetők.

A bélcsavarodás — bélelzáródás.

Alábbiakban olyan betegségről lesz szó, amely a sérülések és a mérgezések mellett aránylag a leggyorsabban szokta az életet kioltani. A bélcsavarodás okozta veszély sokkal nagyobb a már ismertetett vakbélgyulladás okozta veszélyénél (Csendőrségi Lapok 1928 szept. 20.). Aki ezeknél a betegségeknél nem fordul azonnal orvoshoz, az közvetlenül az életével játszik. Különösen áll ez a bélcsavarodásra.

Az emberi testnek a táplálója, fenntartója, fűtőanyaga a táplálék, amely a tápláló csatornában, tehát a szájban, a gyomorban és a belekben kerül feldolgozásra. A táplálócsatorna a fogaktól kezdve végig kerek számmal 9 méter hosszú. Ezen a 9 méter hosszú úton történik meg a belénk jutott ételeknek és italoknak a feldolgozása, felszívódása, kiválogatása. Ha pl. az emberi testet, mint gépet fogjuk fel, akkor ennek a gépnek a fűtőanyaga a táplálék, amely táplálék a tápcsatornában, akárcsak a gyertya, elég (oxidálódik). A „Csendőrségi Lapok” 1929 április 10-én megjelent „Táplálkozás” című fejezetben hallottuk, hogy egy könnyű munkát végző 70 kgr.-os embernek 24 óra alatt 10 gr. fehérjére, 60 gr. zsírra, 400 gr. cukorra (szénhidrátra), 20 gr. sóra és 2 kgr. vízre van szüksége. Hetven év alatt tehát 35 mázsa fehérje, 14 mázsa zsír, 126 mázsa cukor

A világháborúban újításként üdvözölt rohamosok intézménye éppen nem új dolog, mint sok más újnak hitt katonai reform sem az. Már megvolt a XVI. század Landsknechtjeinél is, ahol a rohamosokat általában „ elvesztett csapat ”-nak (verlorene Haufe) nevezték.

és 525 mázsa só és víz vonul át egy aránylag keveset evő 70 kgr.-os ember bélcsatornáján. Gondoljunk arra, milyen óriási mennyiségűnek kell lenni azoknak az étel-neműeknek, amelyeket az embernek meg kell ennie, hogy azokból a fenti tiszta tápanyag-métermázsákat ki-termelje. Mindezekhez járul még, hogy ugyancsak 24 óra alatt maga a gyomor fél liter gyomornedvet, a be-lek pedig 2 és fél liter bélnedvet, tehát összesen 3 liter emésztőnedvet termelnek, ami 70 év alatt még külön 76 hektoliter folyadéknak felel meg.

A lenyelt ételek előbb a gyomorba jutnak. A gyomor ürtartalma $2\frac{1}{2}$ —3 liter. Ahol a nyelőcső beleszá-jadzik a gyomorba, ott van a gyomor szája, ott pedig, ahol a gyomor átmegy a bélbe, van a gyomorkapu. Ez a kapu soha sincsen állandóan nyitva, hanem csak bizo-nyos apró időközökben (percenként átlag 40—50-szer) nyílik meg. Egy ilyen kapunyitás alkalmával átlagban egy kávéskanálnyi étel csúszik át a kapun a vékony-bélbe. Az ételek azonban nem olyan sorrendben mennek át a gyomorkapun a bélbe, amilyen sorrendben azokat megettük, hanem aszerint, hogy melyiket tudta a gyomor előbb feldolgozni, illetve a belek számára elkészí-teni. Tehát a megevett táplálék minőségétől függ az, hogy mikor és milyen sorrendben ürül ki teljesen a gyomor. Így pl. a víz, a tej, a főzelék stb. már percek, egy-negyed-, félóra alatt átmennek a kapun, míg az úgy-nevezett „nehéz” ételek, húsok, sajt, tojás, töltött ká-poszta stb. csak órák múlva tudnak a kapun áthaladni. Rendes, egészséges gyomornak azonban az étkezéstől számított 5—6 óra múlva okvetlenül üresnek kell lennie.

A tulajdonképeni emésztés a belekben történik. Az emésztést a már említett 3 liternyi emésztőnedv végzi el. Ezeket a rendkívül fontos nedveket a táplálécsator-nában lévő mirigyek termelik, éppúgy, mint pl. az emlő a tejet, a könnymirigy a könnyet, a bőrmirigyek az izzadtságot, a nyálmirigyek a nyálat stb. A bélnedvek vegyi hatása következtében a tápanyagok elhasználható részei teljesen feloldódnak, átalakulnak és mint hasz-nos tápanyagok felszívódnak a vérbe. A nem használ-ható és egyre jobban besűrűsödő egyéb tápanyagok pe-dig a bélcsatornában tovább haladnak és végül a tes-tükből kiürülnek.

Micsoda erő hajtja végig a 9 méteres úton a táplá-lékot? Ha a bél csak egyenesen lefelé haladó cső volna, akkor egyszerűen csak a súlyánál fogva haladna végig rajta a táplálék. A belek azonban össze-vissza, egymáson keresztül-kasul, egymás között átbújva, egymással összefonódva helyezkednek el a hasüregben, helyenként lefelé, majd jobbra, majd balra, sőt egyenesen vissza, fel a gyomor felé is haladnak. Így a bennük lévő táplálék is hol lefelé, hol jobbra, hol balra, hol meg egye-nesen felfelé kénytelen haladni, tehát a saját súlya ellenében.

A tápláléknak ezt a haladását a belek mozgása idézi elő.

A bél falának 3 rétege van:

1. A bélfal belső falát redős, erősen ráncos nyálka-hártya borítja.

*Az alezredes eredetileg az ezredes helyettese volt és annak jogait olyan mértékben gyakorolta, amint az ezredes azokat neki átadta. Különböző főhivatását, az ezred- és századpénztá-
rak ellenőrzése, az ezredbíróság, valamint az ezred ruházatá-nak és felszerelésének, majd később a legénység közétkezté-sének felügyelete is képezte. Miután kötelmeihez tartozott azonkívül az ezred elitáltjai érdekében a bírói felsőbbbségi jog-gal felruházott parancsnoknál közbenjárni, „az ezred anyjá-nak” is nevezték.*

2. A nyálkahártya után kifelé következik a körkörös, tehát gyűrűk módjára futó körkörös izomréteg.

3. Harmadik bélfalréteg kifelé a bél hosszában futó, hosszanti izomréteg. Ez a belső körkörös és a külső hosszirányban futó két izomréteg hozza létre a bélmozgásokat. Ha ezek a bélmozgások nem lennének, akkor legkésőbb 4—8 napon belül halál váltaná fel az életet. A hashártyagyulladásnál pl. azért következik be a halál, mert a belek megbénulnak.

A fenti kétféle izom működése a béltartalmat ösz-sze-vissza keveri. Ezen keverés által azt éri el, hogy a táplálék érintkezésbe jut a bél belső falával, a nyálka-hártyával és ezáltal lesz meg annak a lehetősége, hogy a tápanyag felszívódhassék. Ez a keverő mozgás egy-ideig egy helyben tartja, forgatja, keveri a béltartal-mat, de azután fellépnek a körkörös izomösszehúzóda-sok, a gyűrűs befűződések s azok a belet mintegy foj-togatva, a béltartalmat tovább lefelé, a végbél felé nyom-ják, illetve maguk előtt kifelé tolják. Ezen bélmozgások közben az egymáson keresztül-kasul fekvő telt bélré-szek egymáson még el is hengerednek és így a helyüket is egyre változtatják. Van tehát egy hengeredő bélmoz-gás, egy gyűrűs befűződés okozta bélmozgás és egy ke-verő bélmozgás.

A bélmozgások állandóságát, a mozgások kiváltását elősegítik:

1. A béltartalom súlya. Ezért kell szilárd anyago-kat, celulozét tartalmazó anyagokat is enni.

2. A tápanyagból keletkező gázok.

3. A belekbe 24 óra alatt átlag egy liter epe ömlik bele; az epe az egyik legnagyobb bélmozgást előidéző tényező. Természetes dolog, hogy a béltartalom súlya, a gázok feszítő ereje és az epe ingerlő hatása a bél fala-zatában levő idegek útján hozzák létre a bélmozgásokat.

A táplálékok tartózkodási ideje a gyomorban leg-feljebb 6 óra, a vékonybeleken 4 óra, a vastagbélben átlagban 14 óra, egészséges, rendes viszonyok közt.

Ha azonban a béltartalom tovahaladását a belek-ben valami körülmény hosszabb ideig gátolja, akkor létrejön az az életveszélyes állapot, amit bélsava-rodásnak, bélelzáródásnak nevezünk. Ennek a bajnak a köztudatban többféle neve van. Orvosi nyelven *ileusz* a neve. *Ileus* görög eredetű szó, amely elzáródást, elcsa-varodást jelent. Máskor meg ugyanezt a bajt „mizerere” néven halljuk emlegetni, ami magyarul bélsárhányást jelent, amikor tehát a béltartalom nem a rendes úton, hanem visszafelé a szájon keresztül távozik el hányás alakjában. A mizerere tehát a valóságban csak egyik tünete a bélelzáródásnak.

Mint már előzőleg hallottuk, hogy a bélsavarodás (bélelzáródás) veszedelmesebb még a súlyos vakbél-gyulladásnál is, mert a vakbéllob mindig lassabban fej-lődik ki és ha át is fúródik, akkor is előbb csak helyi tüneteket okoz és csak az ötödik nap táján szokott ki-fejlődni az életveszélyes hashártyagyulladás. Ezzel szemben a bélsavarodás esetleg már pár órán belül a test általános megmérgezésével, különösen pedig nagy béldarabok esetleges elhalásával és így egész bélrészek átszakadásával, az elhalt részek esetleges leszakadásá-val járhat.

Mi okozza a bélelzáródást (bélsavarodást)? Minden olyan körülmény, amely megakadályozza a bélcsator-nában a béltartalom tovahaladását. A bélelzáródás te-hát egyik ritka betegség, amelyet nem bacillusok idéz-nek elő. A bélsavarodásnak két főoka van:

A) A bél falazatában futó körkörös és hosszanti izomzat beteg. Ezen izombetegség okozhat hosszú ideig tartó görcsös bélósszehúzódást, avagy ennek éppen az ellenkezőjét, hosszú időn át tartó bélbénulást. Hosszú ideig tartó bélfalgörcs léphet fel, pl. a súlyos idegbetegnél, gerincvelősorvadásnál (tabesz), ólommérgezésnél stb. Bélfalbénulás pedig keletkezhetik a bél sérülésénél, vagy pl. az átszakadt vakbélgyulladás után kifejlődő hashártyagyulladásnál. (A genyes vakbélgyulladásban meghalt betegnél tehát a halál főoka a bélelzáródás (bélsavarodás), amit a bélfal bénulása idézett elő.)

B) A bélelzáródás másik főoka lehet minden olyan körülmény, amely a bélsatornát valahol a lefutásában összenyomja, megszükiti, eldugaszolja stb. A bél ugyanis nem más, mint egy puhafalú cső, mely bármilyen külső nyomásnak, húzásnak stb. igen könnyen enged. Ilyen bélelzáródást okozó külső okok lehetnek a következők:

1. Bélszűkületek. Ezek rendesen valamilyen hasüri gyulladások, pl. *hastuberkulózis*, bélszifiliz (vérbaj), vérhas, bélfekélyek stb. heges gyógyulása, rákos hegesedések, avagy operációs hegek után maradtak vissza.

2. Daganatok nyomják össze a belet és ezért nem tud a béltartalom tovább haladni.

3. Epekő tör be a bélbe és azt bedugaszolja. (A könek nagyoknak kell lennie.)

4. Bélférgek — de csakis gyermekeknél — szintén eldugaszolhatják a vékonybeleket.

5. Nagyevés. Ha valaki egyszerre túlsokat és hozzá nehéz ételeket eszik, a sok étel szintén teljesen eldugaszolhatja a belet. Pl. 1929-ben Egerből a soproni katonaiskolába utazott egy 13 éves növendék, aki a vonatban állandóan főtt kukoricát evett. A kukorica megdagadt, eltömeszelte a belet és a fiucska már súlyos bélsavarodással érkezett Budapestre. A pályaudvarról egyenesen hozzám hozták, rögtön megoperáltam és így megmenekült a biztos haláltól. Egy másik esetben egy katoná, mialatt a szabadságáról visszaautazott Budapestre, szintén a vonaton az egész idő alatt cseresznyét evett, de magjával együtt. Ő is súlyos bélsavarodással került a kezembe. Az operációnál 1½ liter cseresznyemagot távolítottam el a bélből. Ő is a műtétnek köszönhetette az életét. A túlsok füge, bab, gesztenyeevés is könnyen okozhat bélsavarodást, sőt még a töltött káposzta sok töltelékje is.

Hogyan lehet a bélsavarodást (bélelzáródást) felismerni? Ha a fenti pontok alatt felsorolt okok egyikénél fogva a béltartalom (bélsár és bélgázok) nem tudnak tovább haladni, akkor pangás áll be az akadály feletti bélrészekben. A bélben lévő gázok állanak: a lenyelt levegőből, a belekbe került ételekből felszabadult szénsavból és a bélben lévő baktériumok által termelt gázokból. Igen sok gáz képződik a bélben (pl. a káposztából, babból, karaláéból, borsóból, lencséből, erjedő mustból, a sörből stb. Ezen gázok egyrésze a rendes úton távozik el a testből, a másik része pedig felszívódik a vérbe. A vér elviszi a gázokat a tüdőbe, ahonnan a légzőszekor kilégezzük őket. A bélsavarodás tünetei a következők:

1. *Haskólika*: Első tünet a villámszerűen fellépő, rendkívül fájdalmas hasi kólika, amely majdnem az egész hasra kiterjed és ide-oda vándorol. Ezt a kólikavándorlást korgások, loccsanások kísérik. A súlyos kólikás fájdalmat részben a gyomorra gyakorolt nyomás, részben pedig az okozza, hogy a bél húzza, rángatja,

megcsavarja a bélfodrot. Tehát nem a bél maga, hanem a bélfodor fáj. A korgást és a loccsanásokat az ide-oda vándorló és felszabaduló gázok idézik elő.

2. *Hasfelpuffadás*. A bélelzáródási hely fölött egyre gyűlik a béltartalom, a belek szinte lehetetlenül kitágulnak, különösen az egyre szaporodó gáz puffasztja fel a hasat. A puffadt belek ráfeksznek és nyomják a májat és a gyomrot, ami állandó súlyos gyomorgörcsöt is okoz.

3. *Mizerere (bélsárhányás)*. Az egyre szaporodó béltartalom, de különösen a gázok mindjobban feszítik a beleket. Ez a feszülés egyre nagyobbodó bélmozgásokat idéz elő az elzáródási hely felett és mivel a béltartalom lefelé nem talál utat, azért felfelé a gyomor felé kezd áramlani. A kólikás mozgás ráterjed a gyomorra is és bekövetkezik ennek a súlyos betegségnek a legjellemzőbb tünete, a bélsárhányás. Ráadásul ez a hányás nem szűnik meg, sőt egyre fokozódik és csak tetézi a belek kólikája által okozott igen kínos fájdalmakat. A hányadékok piszkos sárga, vagy barnás színű.

4. *A kólikás bél és gyomorgörcsök*, a has feszülése, a tüdők és a szív nyomása, a szakadatlan csuklás, hányás gyorsan legyengítik a beteget. Az arca megnyúlik, sápadt lesz, az orrszárnyak kitágulnak, a nyelv és az ajkak szárazak lesznek, hidegverejtékezés, halálfélelem lepi meg a beteget. A pulzus szaporává, a légzés gyorsá és felületessé válik, míg végre beáll a halál.

Mi idézi elő a halált a bélsavarodásnál? Ha a halál csak 4—8 nap múlva következik be, akkor az oka nem más, mint a vakbélgyulladásos halálnál is ismert hashártyagyulladás. A bélsavarodás azonban igen gyakran 8—10 óra, vagy 1—2 nap alatt már megöli a beteget anélkül, hogy a hashártyagyulladás kifejlődhetett volna. Heveny bélsavarodásnál a testünk igen sok vizet veszít és hozzá igen rövid idő alatt. Ennek a folyadékvesztésnek pótlása az általános rosszullét, az állandó hányás miatt lehetetlen. A hirtelen és nagyfokú folyadékvesztés miatt a testünk nedvei, így a vér is mintegy besűrűsödik, ugyanakkor a testünkben lévő életfontosságú oldott sók is nagyon megfogynak. Szóval súlyos keringési zavarok állanak elő, mindezeket kívül a pangó béltartalomban lévő mérgek (toxinek) is egyre szaporodnak és a vérbe jutva, az egész testet megmérgezik. Kevés tehát a testben lévő folyadék, a só, egyenlőtlen és rossz a vér elosztása, ugyanakkor az önmérgezés egyre fokozódik és a szív, a tüdők végre is felmondják a szolgálatot.

A bélelzáródás gyógyítása. Ha valahol, úgy ennél a betegségnél áll az igazság, hogy itt egyedül csak a gyorsan hívott orvos tudhat segíteni. Ha a baj nem olyan heves és súlyos, avagy lassan fejlődő, régi keletű (krónikus), akkor az orvos esetleg műtét nélkül is megmentheti a beteget. A lefektetés, jégdarabok nyelése, a kínzó görcsöknek injekciókkal való csillapítása, de különösen a szív-működést fokozó gyógyszerek adagolása és mindenekelőtt a folyadék szakadatlan pótlása (infúziók literszámmra a bőr alá, stb.) esetleg még megmentheti a beteget. A legtöbbször azonban csak operációval lehet a betegen segíteni. A fenti eljárások ez esetben csak arra lesznek jók, hogy a kórházba szállítás tartamára a beteget erősítsék. Szabály legyen mindig, hogy a bélelzáródásban, bélsavarodásban szenvedő embert azonnal és mindenáron sebészeti osztályra kell szállítani, még ha ez a szállítás életveszéllyel járhat is, mert operációval, kórházi kezeléssel esetleg a legsúlyosabb esetben is lehet segíteni, kórházba szállítás nélkül azonban okvetlenül bekövetkezik a halál.

Dr. Kemény Gyula, altan. orvos.

SPALLA AURÉL ny. tábornok.

Szegeden, 70 éves korában, november 29-án meghalt *Spalla Aurél* ny. tábornok, a brassói csendőrkerület egykori parancsnoka. Halála özvegyen maradt feleségét és árván maradt kisleányát — aki Floridsdorfbán végzi ta-

nulmányait —, pótolhatatlan veszteséggel döntötte gyászba, de üresebb, szegényebb lett az előkelő szegedi társaság is egy délceg megjelenésű, tetőtől-talpig úrral, katonával, aki az egyenruhát teljes méltósággal és büszkeséggel viselte s akinek erre a büszkeségre meg is volt minden oka és alapja.

Katona volt, csendőr volt, a szó legteljesebb értelmében. Alig mult el 17 éves, a katonaélet után való olthatatlan vágyódásában elhagyta az iskola padjait és 1877 október 16-án önként vette magára a volt cs. és kir. 52. gyalogezred uniformisát. Ebben az egészen fiatal korban esett át a tűzkeresztségen is: az 1877—1878. évi bosznia-hercegovinai okkupáció alkalmával mint tizedes, résztvett a töröksamaci és gradačaci harcokban — vitében és elszántan, 1881-ben pedig a krivoszei lázadás leveréséből vette ki a részét nagy vitézséggel. A közös hadseregben szolgált 1882 december 31-ig, akkor mint őrmester le-

szerelt, de két hónap múlva már a próbacsendőri egyenruhát viselte. Valóságos őrmesterré 1885 május 1-én, hadapróddá pedig 1888 november 1-én lépett elő, egy év múlva tiszthelyettes, újabb egy év múlva pedig hadnagy lett. Hosszú csendőrségi szolgálatát ezredesi rendfokozatban, mint a brassói csendőrkerület parancsnoka fejezte be, 1919 január 1-én nyugalomba vonult s mint nyugálománnyú nyerte el a tábornoki címet. A kommun bukása után tagja volt az utasításszerkesztő bizottságnak s bőséges tapasztalataival a csendőrség újjáépítése körül értékes szolgálatokat tett.

Pályafutása mintaképe lehet katonának, csendőrnek. Ott, ahol a férfiember tulajdonképpen élete alighogy kezdetét veszi: a 17 éves életkorban már katonaruhát viselt s ezt a ruhát 53 éven át viselte hűséggel, odaadással és becsülettel. Fenntartás nélkül adta át magát annak a hivatásnak, amelyet választott. Amikor a közlegényi egyenruhát felöltötte, nem akart más lenni, csak — katona. Nem a kenyeret adó pályát kereste, hanem a vágyainak teret nyújtó hivatást. Amikor szinte gyerekfejjel közvitéz lett, nem gondolt, nem gondolhatott arra, hogy ez az út — a tábornoki méltósághoz is elvezet. Különleges képesség és különleges kitartás kellett ahhoz, hogy e méltósághoz mégis eljuthatott.

Kiválóan képzett, minden tekintetben kitünő, szolgálati tekintetben szigorú, emberi szempontból emberséges csendőrtiszt volt. Értékes szolgálatait számos kitüntetéssel és elismeréssel jutalmazták Öfelsége és az előljárói.

Temetése november 30-án, 15 órakor ment végbe Szegeden, a belvárosi r. kat. temetőben. A temetésen dr. *Svoy Kálmán* tábornok, vegyesdandárparancsnok vezetésével a szegedi honvédtisztikar, dr. *Preszly Lóránt* csendőralezredes, szegedi helyettes kerületi parancsnok vezetésével pedig a szegedi csendőrtisztikar és legénység, *Svoy Kálmán* tábornok, vegyesdandárparancsnok vezetésével számos idősebb nyugálománnyú tiszt, dr. *Aigner Károly* főispán, dr. *Somogyi Szilveszter* polgármester s a rendőrség képviselőiben dr. *Joódy Endre* m. kir. rendőrfőtanácsos jelent meg. Küldöttséggel képviseltette magát továbbá a *Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége*, a *Magyar Nők Szentkorona Szövetsége* és résztvett a temetésen Szeged előkelő közönsége is.

—o—

Diszebéd a Kormányzó Úr nevenapján. December 6-án az ország minden helyőrségében diszebéddel ünnepelte meg a tisztikar Kormányzó Úr Ö föméltósága nevenapját. A Budapesten állomásozó csendőr tisztikar a Böszörményi-úti csendőrtisztí társalgó helyiségeiben gyűlt egybe ezzel az alkalommal. A felköszöntőt *rományai lovag Czögler Gusztáv* ezredes mondta. *Schüll Ferenc* és *Fischer József* tábornokok az országos tisztikaszinóban rendezett diszebédön vettek részt. — A Budapesten állomásozó csendőraltiszti kar diszebéd keretében ünnepelte meg a napot a Böszörményi-úti altisztikaszinó helyiségeiben. A tisztikar részéről ezen az ebéden *Herold Ádám őrnagy*, *Eperjessy István* g. százados és *Klemm Nándor* g. zászlós vettek részt.

Dícséreték. A Kormányzó Úr Ö föméltósága a Somogy-somodoron történt vadászata alkalmával elrendelni méltóztott, hogy a vadászból kifolyólag szolgálatot teljesítő legénység katonás magatartása és pontos szolgálatteljesítéséért magas elismerése tudtul adassék és kihirdetessék.

A m. kir. székesfehérvári II. kerület parancsnoka *Réger György*, *Kuti Gábor*, *Klucsik Herman* törzsrőrmestert és *Nagy József* őrmestert az 1930. évi fürdőidény alatt a balatoni fürdőszolgálatnak az átlagot messze felülhaladó fáradhatatlan buzgalommal és igen eredményes tevékenységgel való ellátásáért; *Bakai Márton*, *Bíró István* és *Matusz Péter* tiszthelyetteseket az 1930. évi fürdőidény alatt, mint különítményparancsnokok, a balatoni fürdőszolgálatnak teljes odaadással és fáradhatatlan buzgalommal történt ellátásáért, valamint alárendeltjeiknek igen helyes irányban való oktatása és befolyásolásáért dícsérő okirattal látta el, míg *Kósa János*, *Horváth Imre* tiszthelyetteseket, *Markovics Ferenc* törzsrőrmestert, *Meixner*

János, Edvardi György, Sipos Kálmán, Topár István, Csóka István II., Pap József és Odor Lajos őrmestereket, továbbá Deák Kálmán, Tollár Gyula és Vincze Rezső csendőröket, mert az 1930. évi fűrdőidény alatt a balatoni fűrdőszolgálatot az átlagot felülhaladó fáradhatatlan buzgalommal és igen eredményes tevékenységgel látták el, nyilvánosan megdicsérték.

A m. kir. pécsi IV. kerület parancsnoka Török József II. tiszthelyettes, mert a miniszterelnök úr Önagyméltósága magas személyének Inkén való tartózkodása alatt huzamosabb időn át a reá bízott különleges szolgálatokat az átlagot felülhaladó buzgalommal, lelkiismeretesen teljesítette, teljes elismerésének kifejezése mellett dicsérő okirattal látta el; Vörös István tiszthelyettes, Varga István III., Vida János és Benke János törzsőrmestereket, Megyer György, Molnár István IV., Kovács Béla, Tarnóczy János és Németh István X. őrmestereket pedig, mert a miniszterelnök úr Önagyméltóságának Inkén való tartózkodása idején a reájuk bízott különleges szolgálatokat az átlagot felülhaladó buzgalommal, lelkiismeretesen teljesítették, nyilvánosan megdicsérték, általában pedig a balatonmenti őrsökre és különítményekre az 1930. évben besorozva volt legénységnek, miután a reájuk bízott különleges szolgálatot kifogástalanul és közmegegyezésre látták el, dicsérő elismerését nyilvánította.

A sárbogárdi járás főszolgabírája egy, a székesfehérvári II. kerületi parancsnoksághoz intézett átiratában a sárbogárdi járás területén elhelyezett csendőrörsök legénységének a november elsejére kilátásba helyezett zavargások megelőzése érdekében éjjel-nappal önfeláldozó szorgalommal, igazi csendőrhöz méltó módon és éberséggel kifejtett nehéz és fárasztó szolgálatteljesítéséért köszönetét fejezte ki.

Magyar lovastisztek újabb bravúrja és ünnepeltetése Amerikában. Lapunkban megírtuk már, hogy Amerikában versenyző lovascsapatunk kitűnő eredményt ért el a csapatversenyben, amennyiben sikerült Magyarországra részére az igen előkelő harmadik helyet biztosítani. Újabb híradások jelentik, hogy Malanotti Lajos huszáralezredes a torontói nemzetközi lovasversenyen a katonatisztek díjugratását, melyet a szigorú versenyfeltételek értelmében hibapont nélkül kellett abszolválni, a legkiválóbb német, amerikai és svéd lovasokkal szemben imponáló biztonsággal megnyerte. A versenyben résztvevő ötven indulót nyugodtan be lehet sorolni a világ legjobb lovasai közé. A magyar lovastisztek Torontóból visszatérve, Washingtonba érkeztek, hol Széchenyi László gróf tiszteletükre ebédet adott. Azután látogatást tettek a Washingtonban állomásozó 3. lovasezred fort-yersi laktanyájában, ahol a vendégeket fényes külsőségek között fogadták. A laktanya udvarán lovas díszszázad állott. A díszüteg a követ tiszteletére a szokásos 16 agyúlövést adta le, mialatt ő a tisztek kíséretében lóháton a díszszázad arcéle előtt elvonult. Ezután Széchenyi László gróf a magyar huszártisztekkel bevonult a fedett lovardába, ahol a zenekar a magyar, majd az amerikai himnuszot játszotta. A magyar követ a bravúrosan szereplő huszártiszteket bemutatta a Fehér Házban Hoover-nek, az Amerikai Egyesült Államok elnökének. Utóprogramjukat befejezve, a nagyszerű sikerrel szerepelt huszártisztek a Hapag-gőzös fedélzetén útnak vettek hazafelé.

Vitéz Raics Károly ny. altábornagy előadása. Vitéz nagymegyeri Raics Károly ny. altábornagy szerdán az Egyetemi Luther-Szövetség rendezésében „Egyetemi Katonák” címen előadást tartott. Előadása bevezetésében kifejtette, hogy a mai fásult, cinikus és anyagiassal korszellel az ifjúság lelkét is kezdi megmértelezni. Arra kell ma az ifjúság vezetőinek törekedniük, hogy a jövő generáció lelkébe bevilágítsa a nemzeti génusz eszméjét s ezáltal nagy tettekbe és alkotásokra készítse elő az ifjúságot. Ezt pedig csak a kötelesség, felelősségérzet és a tudatos önfegyelm kifejlesztésével lehet elérni. Kifejtette, hogy mennyire szükség volna arra, hogy az egyetemen elméletileg is megismertessék a fiatalság előtt a katonaság tulajdonképeni célját és a katonai szolgálat rendkívüli fontosságát. Azzal fejezte be előadását, hogy a mai magyar ifjúságot meg kell erősíteni szellemi és fizikai javaiiban és akkor tiszta lélekkel gondolhatunk a trianoni szégyenfolt revíziójára és erős hittel dolgozhatunk Magyarország felépítéséért.

Egy csendőr megsebesítése. Szeghalom községben, a Kiss Lajos-féle vendéglőben, a szeghalmi őrs állományaiba tartozó Szilics István őrmestert, ki a kocsmában szolgálaton kívül jelen volt, Dányi Sándor szeghalmi lakos, napszámos a zsebkecsével a balcombján megszurta. A sérülés körülbelül 14 nap alatt gyógyult. Az őrs Dányi Sándort elfogta és a szeghalomi kir. járásbírósnak átadta. A kivizsgálást megindították.

Fegyverhasználat. A bányahidai őrs állományaiba tartozó Mészáros Antal csendőrt szolgálaton kívül a Bányhida községi Hangya-kocsmában uduvarán Gajánszki István ottani lakos több társával együtt megtámadta, mire Mészáros csendőr a támadókkal szemben kardját használta. A kardhasználat következtében Gajánszki mindkét kezén súlyosan megsebesült. A kivizsgálás folyik.

Piller—Nedo Nadi-mérkőzés. Piller György százados, Európa-bajnokot kihívta a professzionista olasz Nedo Nadi egy vele Milánóban vívandó tizenhatos kardmérkőzésre. Piller százados kiáll a mérkőzésre, mely jövő év január vagy februárjában kerül lebonyolításra a *Gazetta del Sport* vívóakadémiáján.

Japán belügyminiszteri tanácsos Budapest. Berlinből a fővárosunkba érkezett Kiketsu Yazo, a japán belügyminisztérium rendészeti osztályának tanácsosa. Meglátogatta a konzuli titkár kíséretében Sztranyavszky Sándor belügyi államtitkár, majd ezt követően a főkapitányságra ment, ahol Andrák Károly főkapitányhelyettest kereste fel, akivel hosszabb ideig elbeszélgetett. Később Török János rendőrfőparancsnoknál tett látogatást, majd a belügyminiszter meghívására megtekintette a rendőrlégénység fehérvári lakótelepét, ahol Kappel Tamás rendőrfelügyelő bemutatta az államrendőrség dróttalan táviró leadóállomását.

Értesítés. A szombathelyi csendőrségi szakkönyvtár a folyó évi november 30-ig beszerzett könyvek jegyzékét összeállította. Azok a parancsnokságok és testületbeli egyének, akik a szakkönyvtárat igénybevenni óhajtják, igényeljk a 7 és fél oldalra terjedő könyvjegyzék levélben a szombathelyi őrsparancsnok-képző iskolaparancsnokságtól s mellékeljenek a levélhez — a levélpapírra felragasztás nélkül — egy darab 20 filléres és egy darab 5 filléres postabélyeget a jegyzék és a postázás ára fejében. Az 1930 november 30-a után beszerzett könyveket a szakkönyvtár a Csendőrségi Lapok-ban közli folyamatosan, kisebb csoportokban. Ennek alapján azok, akik a könyvjegyzéket igényelték, azt esetenként kiegészíthetik.

Sréter István ny. honvédelmi miniszter megjegyzései Pethő „Görgey” című munkájára. Sréter István ny. honvédelmi miniszter reflexiókat fűz Pethő érdekes Görgey-tanulmányára. Az igen sokat vitatott Görgey-problémát négy esemény taglalásával igyekszik megvilágítani: a Görgey váci kiáltványának, az isaszegi hadtestparancsnoki gyűlésnek, a debreceni függetlenségi nyilatkozatnak s az aradi minisztertanácsnak a fejtegetésével. Tanulmánya konklúziójaként leszögezi, hogy veszedelmes a politikailag analfabéta hadvezér.

Öngyilkosság. Tar János debreceni őrsbeli lovas törzsőrmester november 28-án szolgálat közben a debreceni határban szolgálati fegyverével szívenlőtte magát és meghalt. Tetének oka ismeretlen. Feleségének hátrahagyott egy levelet, amelyben elbűsözik tőle, azonban az öngyilkosság okát ebben sem említi. A kivizsgálás megindult.

A Magyar Anyák Naptára most jelent meg 17.000 példányban. Az Országos Stefánia-Szövetség felkérésére szívesen ajánljuk olvasóink figyelmébe ezt a naptárt, amely a modern gyermekápolás terén rendkívül értékes és hasznos tanácsokkal támogatja azokat az anyákat, akik gyermekeik testi és lelki jólétét nem szolgálatják ki a véletlennek s a betegségek ezer támadásának, hanem eeltudatosan, kellő ismeretekkel akarják a gyermekek fejlődését irányítani. A gyermekhalandóság szomorú statisztikájában nagyrészt nem a betegség, hanem az anyák tájékozatlansága és tudatlansága viszi a főszerepet. A gyermeknevelés és ápolás terén még manapság is tombol a babona és tájékozatlanság, számtalan kis gyermek léte és nemléte ma is a jószerekesétől függ. Lelkiismeretes szülők a ma már nagyon magas fokra jutott gyermekgyógyászatot nem hagyhatják figyelmen kívül s e tekintetben a Magyar Anyák Naptárában komoly, értékes támaszt találhatnak. Megrendelhető 1 pengőért az Országos Stefánia-Szövetség igazgatóságánál (Budapest, VIII., Vas-utca 10. sz.), valamint az összes anya- és csecsemővédő intézetekben és Stefánia-fiókszövetségeknél. Megjegyezzük, hogy a naptár jövedelme nem üzleti célokat szolgál, hanem a csecsemővédelem országos célkitűzéseit támogatja.

Az anya- és csecsemővédőnőképzők növendékeinek egyenruhája. A Stefánia-Szövetség az anya- és csecsemővédőnők részére egyenruhát rendszeresített, hogy a védőnői hivatás súlya és tekintélye úgy a védecekkel, mint a hatóságokkal és a nagyközönséggel szemben kellőképpen demonstrálható és a testületi érzés a védőnői karban kimélyíthető legyen. Az egyenruhát az anya- és csecsemővédőnők, továbbá a m. kir. állami anya- és csecsemővédőnőképző növendékei viselhetik, hivatásuk gyakorlása során pedig viselni kötelesek is.

A Testnevelési Tanács új alelnöke. A kultuszminister *vitéz ruhmwerti Rapaich Richárd* vezértanácsnokot az Országos Testnevelési Tanácsban viselt alelnöki tisztsége alól e minőségben kifejtett eredményes munkásságának elismerése mellett felmentette és helyébe az 1934 december 31-ig megalakított Országos Testnevelési Tanács alelnökévé *vitéz Horváth László* vezértanácsnokot nevezte ki.

Tanulmányút Konstantinápoly—Szentföld—Bagdad—Egyiptomba. A Párisi Magyar Diákegyesület Utazási Osztálya, mely a MEFHOSZ tanulmányútjait rendezi és az elmúlt szezonban 23 tanulmányútát indított 1050 résztvevővel, jövő év február hó 15-én tanulmányútát rendez Egyiptomba. Utirány: Budapest, Szófia, Konstantinápoly, Ankara, Alaëppo, Damaszkusz, Jeruzsálem, Kanatara, Kairó, Assuan, Theba, Luxor, Kairó, Alexandria, Pyreus, Athén, Nis, Budapest. Időtartam: 35 nap. A résztvevők esetleges kívánságára kirándulást rendeznek Bagdadba. Az út most áll beszerzés alatt és körülbelül 1200—1400 pengőbe fog kerülni. A bagdadi kirándulás körülbelül 400 pengővel emelvé a részvételi díjat és 9 nappal hosszabbítaná meg az időtartamot. Rendez továbbá tanulmányútát a tavasz folyamán Párisba, Északafrikába, Olaszországba, Konstantinápolyba, és a francia Rivierára. Az erre vonatkozó prospektus a napokban hagyja el a nyomdát és az érdeklődőknek legnagyobb készséggel díjmentesen küldi meg a Párisi Magyar Diákegyesület Utazási Osztálya (Budapest, IX., Ferenc-körút 38., földszint 2. Telefon: 872—74. Hivatalos órák: hétköznapokon d. u. 4-től 6-ig.)

A Magyar Baromfi Újság decemberi száma e hó végén jelenik meg és az összes kiállításokon kapható lesz. Ez a lap értékes szakközleményeivel egy csapásra megnyerte a tenyésztők tetszését. Ujabban a galamb- és nyúltenyésztés számára is rovatot nyitott, melyben a legkiválóbb szakírók közleményei jelennek meg. Számos újtással szolgál és különös figyelmet érdemel a „Kistenyésztők postája” állandó rovat, melyben a kisgazdaságokat irányítja. A lapot a bajai, békéscsabai, ceglédi, debreceni, magyarávári, pécsi és szegedi baromfitenyésztők egyesülete fogadta el hivatalos orgánumnak. Evi előfizetés 6 pengő, félévre 3 pengő 50 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal Mohács. Kívánatra mutatvány-számot küld.

Elöléptek: A m. kir. budapesti I. kerületben törzsőrmesterré: *R. Tóth Kálmán, Zsanda István, Besenyei Dezső, Molnár Antal, Terényi Ferenc, Kömives Pál és Pintér György* őrmesterek. Őrmesterré: *Gáspár Lajos II., Nagy Lajos, Holecz Mihály, Jászai György és László Árpád* csendőrök. — A m. kir. szombathelyi III. kerületben törzsőrmesterré: *Mészáros Lajos I., Horváth József X. és Módos György* őrmesterek. Őrmesterré: *Horváth György III.* csendőr.

Házasságot kötöttek: A m. kir. debreceni VI. kerület állományában: *Agyagos Ferenc* törzsőrmester *Lőrincz Teréziával* Kántorjánosiban. — A m. kir. szombathelyi III. kerületben: *Lőrincz Ferenc* tiszthelyettes *Ferenczi Jolánnal* Ukk községben.

Köszönetnyilvánítás. Özv. *Horváth Antalné* debreceni lakos, néhai Horváth Antal csendőrtiszthelyettes özvegye, ezúton mond köszönetet férje debreceni kerületbeli bajtársainak azért a kegyeletteljes megemlékezésükért, hogy boldogult férjét sírját halottak napján megkoszorúzták.

Örsfőzőnőnek ajánlkoznak: özv. *Bakis Imréné* (40 éves, címe: Baja, Pásztor-utca 26. szám), *Falusi Pálné* (a nagy-körösi örsön 10 hónapig volt örsfőzőnő, címe: Nagykörös, X. Bálvány-utca 32. szám).

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnymatni. Kéziratot csak akkor küldjünk vissza, ha a beküldő megcímzett és bélyeggel ellátott borítékot mellékel. A közleményeket kérjük a papírnak csak az egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel, vagy jól olvasható kézírással írni; olvashatatlan kézírással nem foglalkozunk. A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, de a kérdező teljes nevét, rendfokozatát és állomáshelyét tüntesse fel. Névtelen levélre nem válaszolunk. Kéziratok sorsáról is csak szerkesztői üzenetben adunk választ. Levelet nem írunk, bélyegzetet tehát felesleges beküldeni. Jelégül legcélszerűbb egy kisebb helység nevét, vagy többjegyű számot választani. Ha jelége nincs megjelölve, a kérdező nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr leksikon” rovatban adunk választ. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Csak a m. kir. csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el előfizetést, mástól nem. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-Krisztinavárosi fiókjának (Budapest, I., Krisztina-körút 141.) 1672. számú csekk számlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a mi javunkra történt. A szerkesztők a szerkesztőségben ünnepnapok kivételével 15—18 óráig találhatók. Szolgálati beosztási helyeiken a lap ügyeivel nem foglalkoznak. A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bösörményi-út 21. szám.”

Duántúll. Ha majd úgy érzi, hogy meggyógyult s ezt orvosi bizonyítvánnyal is igazolni tudja, kérje a visszavételét annál a kerületi parancsnokságnál, amelyiknek az állományából leszerelt. Az említett orvosi bizonyítványon kívül a kérévényéhez más okmányt nem kell csatolnia s közvetlenül a kerületi parancsnokságnál nyújthatja be, esetleg ugyanoda postán is elküldheti. Ha azonban közben megnősül, ne is próbálja a visszavételt kérni, mert a leszerelés után történt nősülés a visszavételt kizárta teszi. A lap további küldését kénytelenek vagyunk beszüntetni, mert polgári egyéneket előfizetőink közé nem vehetünk fel.

Hegedű-Harmonika-Trombiták,

Citera, Tambora, mindenfajta zenekari fa- és fémfúvós hangszer. Harmonikákat csakis megbízható, ó gyártmányokat hozunk forgalomba. **Rakóczi-tárogató saját találmány. Övakodjunk az itteni álgyárosok által fel jánlott külföldön készült utánzatoktól.** Hibás hangszereket szakszerűen javítunk. **Arjegyüket ingyen küld az**

ELSŐ MAGYAR HANGSZERGYÁR STOWASSER kir. udvari szállító

Budapest, II., Lánchíd u. 5. (Budán). Az egyedüli hangszergyár az országban. Több gyer nincs

LEGÚJABB SZAKÁCSKÖNYV

III-ik tetemesen bővített kiadása. A polgári konyha, házi cukrászat és diétás főzés ismeretivel. Teljes vázsonkötésben. 360 oldalon, 1000-nél több kipróbált recepttel.

IRTA: PODRUZSIK BÉLA

a Hungaria-szálló konyhafőnöke. — Ára 10 pengő. Megrendelhető és kapható **Podruzsik Bélánál**, Budapest, IV., Irányi-utca 21., II. em. 4. — Portóra 50 fillér küldendő. — Utánvétellel is megrendelhető.

Övd az egészséged. A tüdőbajt nem lehet olyan fertőző betegségnek tekinteni, mint pl. a tífuszt. Aki tüdőbajra hajlamos, megkaphatja azt az utca porából, megkaphatja vendéglőben, moziban, vonaton, villamoson, akinek azonban a tüdőbajjal szemben nagyobb az ellenálló képessége, nyugodtan elmehet az említett helyekre, a betegség nem támadja meg. Áll ez arra az esetre is, ha tüdőbajos beteg meglátogatásáról van szó. Ha a látogató szervezete erős, nem igen kell félnie, ha ellenben maga is hajlamos a betegségre, akkor óvakodnia kell az ilyen látogatásoktól. Mindezekkel csak azt akartuk mondani, hogy a tüdőbaj bacillusaival minden emberlaktá helyen lépten-nyomon találkozunk s így a tüdőbajos ember meglátogatása az állandóan reánk leselkedő betegség megszerzését általában különösebb mértékben nem segíti elő. Az aggodalmaskodást tehát ne túlozzuk, mert az megint csak nem vezet jóra: képzeldés lesz a vége, az pedig önmagában is kész nyavalya. De amint általában ügyelni kell az embernek az egészségére, fokozottabb mértékben kell ügyelni olyankor, ha pl. tüdőbajos ember közvetlen környezetébe kerülünk. Óvatos és lehetőleg nem gyakori látogatás mellett egészséges szervezetű embert a fertőzés lehetősége alig fenyegetheti. Mindenesetre felhívhatják az illető figyelmét arra a veszélyre, aminek első sorban önmagát s aztán Önöket is kiteszi, ha a látogatásait túlzásba viszi s főleg, ha a látogatások alkalmával nem kerül a közvetlen érintkezést. Legyenek azonban tapintatosak, vegyék figyelembe a beteg érzékenységét és azt a kapcsolatot, amely bajtársukat a beteghez fűzi. Elég baj az neki, hogy így áll a dolog, ne keserítsék esetleg fölösleges és túlzott aggodalmaskodással.

Erdély. Jövő év december 26-án lesz 28 éves. Az évek születésnapjától születésnapig számíthatunk. Annak idején a katonai sorozásoknál évfolyamokkal számoltak, ugyanabban az évben születettek tehát egy évfolyamba tartoztak, tekintet nélkül arra, hogy az illető évnek melyik napján születettek. A behívottak nagy tömege miatt és mert nem lehetett naponta egy-két emberrel újonckiképzést kezdeni, erre az évfolyamszámításra a katonaságnál szükség is volt, a nősülési kérvények beadására vonatkozólag korhatárként megállapított 28. életév kiszámításánál azonban erre nincsen szükség, itt tehát a születésnek megfelelő (naptól-napig) évek számíthatnak.

Takarékoskodjunk. Olvassa el mai számunkban „Összetartás” jellegűre küldött üzenetünket.

1933. A Budapesti Közlöny f. évi 219. számában jelent meg a közalkalmazottak házépítési kölcsönére vonatkozó hirdetmény.

Marcali. Az összes számokat hibásan idézte. 1. Dr. Valló Kbt. 247. oldal, 2. ugyanott 257. oldal, 3. ugyanott 265. oldal.

O. J. gsds. Skoor Dezső őrnagy 1920-ban meghalt.

Összetartás. 1. Alig hisszük, hogy volna olyan őr, amelyiknek a létszáma 10 nős és csak 2 nőtlen. Ha így van is esetleg, ez valami rendkívüli okból keletkezett átmeneti állapot lehet, ami bizonyára hamarosan meg fog változni. Ami az őrök gazdasági átalányának a megszüntetését s ezzel kapcsolatban a laktanyarendet illeti, e tekintetben nem tudunk Önöknek más tanácsot adni, mint azt, hogy tegyenek szolgálati úton felterjesztést s kérjék ennek a kérdésnek a szabályozását. Azt mi sem tartjuk igazságosnak és rendjénvalónak, hogy a laktanya rendbentartásával járó összes terheket a nőtlen legénység egyedül viselje, különösen olyan őrön, ahol sok nős mellett alig van két-három nőtlen csendőr. Ön — mint nőtlen — azt a gondolatot is felveti, hogy nősülési engedélyt csak őrparancsnokok kaphassanak, amint az Ön szerint a háború előtt volt. Hát a dolog nem így áll, mert a háború előtt is 20% volt az engedélyezett nős létszám, annyi azonban igaz, hogy akkoriban nem törekedtek ennyire a nősülésre a csendőrök, mint manapság. Az Önök helyzete mindenesetre jellemző példa arra, hogy a nős létszám túltengése milyen helyzetbe sodorná a nőtlenül maradó legénységet. 2. A kórházba utalt közgazdálkodási tag csak a zsoldját kapja meg, a többi illetékéből a kórházápolási díjat fedezik s ami ebből megmarad, az a közgazdálkodást illeti.

Sarkad. Ha az alosztályparancsnoka azt a felvilágosítást adta, hogy csak úgy juthat be a csendőrséghez, ha előbb a honvédségtől leszerel, nekünk nehéz más választ adni. A gyakorlatban ezzel szemben előfordultak olyan esetek, hogy a honvéd kihallgatáson bejelentette a csendőrséghez való belépési szándékát, az úgy szolgálati úton feljutott a döntésre illetékes tényezőkhöz s amennyiben a honvédség az illetőt átadta és ugyanakkor a csendőrségnél létszámbírány volt, a kérelmező közvetlenül átléphetett a csendőrséghez, ha természetesen erre a szolgálatra alkalmasnak találták. Ezt kellene Önnek is megkísérelnie azzal, hogy kihallgatáson kéri ügyének szolgálati útra terjesztését. Ha azonban ezen az úton nem érheti el a vágyát, akkor meg kell várnia, míg a honvédségi szolgálati kötelezőjének eleget tett s akkor jelentkeznek a csendőrségnél felvételre. Ez a jelentkezés a honvédségtől való leszerelés után lehetőleg azonnal történnék, mert ennek a nyugdíja szempontjából később fontos jelentősége lehet. Lapunk évi előfizetési díja 12 pengő.

Tűrhetetlen. Az eljegyzés kérdését nem szabályozza semmiféle szabály vagy rendelet, e tekintetben csak a csendőr esze, lelkiismerete és érzése lehet irányadó. Ön benne van már a nősülés korában s ha az említett három tényező nem tiltakozik Önben és ami mindennél fontosabb: ha az ara mindenképpen méltó, akkor az eljegyzést nyugodtan megtarthatja. De azzal mindegyiküknek számolniuk kell, hogy kitartó türelemre van szükségük, míg célhoz érnek.

CSENDŐRSÉGI SZÁLLÍTÓ!

40 év óta fennálló cég, a csendőrség régi elismert bevásárló helye!

MÁRER

egyenruházati Intézet
BUDAPEST, VIII.,
BAROSS-TÉR 9. SZÁM.
(A keleti pályaudvar érkezési
oldalán) TELEFON: J. 321-78.

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje — — — — — 15.20 P
Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — — — — 17. —
Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gyapju — — — — — 18.50
Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.50—25. —
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelen van raklaron, tollforgókkal együtt 7.60

Egyenruhák külön mérték után 3-6 havi hitelle.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

Hegedu
armonium
Tárogató csak itt a valódi
Cimbalom
Harmonika
Gitera

és az összes legjobb hangszerek, továbbá a legjobb rádiókészülékek csekis itt a gyárban kaphatók.

Művészesen javít, legjobb hurokat készít. Árlégyéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab. hangszergyára
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban Csendőrségnek részletfizetés kedvezmény

BUDAPEST VI. KER.,
BUTORÓ-utca 3.
RÉSZLETRE Minden csendőr
kedvezményt kap!

Rédics. Az 1926. évi 3. számú Csendőrségi Közlönyben megjelent 121.400/eln. VI. c. 1925. számú B. M. körrendelet 5. pontja értelmében az őrsparancsnokok részére rendszeresített parancsnoki jelvényt — fémgombot — a kinevezett őrs- (különítmény-) parancsnokok viselik. Ha tehát Őnt a kerületi parancsnokság a rédiesi különítmény parancsnokaként kinevezte, vagyis ha Őn olyan minőségben vezet a különítményt, hogy ez a minőség az őrsparancsnoki jellegnek megfelel, ha tehát egyébként is őrsparancsnoki megbízatásra alkalmasnak látja a kerületi parancsnokság, akkor a parancsnoki jelvény viselésére jogosult. Függetlenül a kérdésnek az elbírálása emellett a különítmény jellegétől is. A nyári fűrdőkülönítmények csak időszakosan működnek, szolgálati feladatkörük és egész belső szolgálati berendezésük az őrsjellegnek nem felel meg, természetes, hogy az ilyen különítmények vezetésével megbízottak éppen a különítmény időszakos és különleges jellege miatt az őrsparancsnokokkal azonosoknak nem tekinthetők és így a parancsnoki jelvényt sem viselhetik.

Nagy sár van a faluban. Elhiszük, hogy ilyenkor más sáros a falu, de máskor mégis rövidebb jeligét keressen. Kérdéseire: 1. Honnan veszi azt, hogy a nem egy valláson lévő jegyeseket nem lehet sem egyházilag, sem polgárilag megeskütni? Nincsen annak semmi akadálya. Talán egyik nem-régi üzenetünket nem értette meg, ahol arról volt szó, hogy egy csendőr elvált aszonyt akar feleségül venni s ezzel kapcsolatban írjuk, hogy ha az asszony katolikus és első esküvője katolikus templomban történt, akkor másodszor katolikus lelkész az esketést nem vállalja. De protestáns egyházi esküvőnek és különösen a polgári esküvőnek ilyen esetben sincsen akadálya. 2. Az őrs telefonállomásának fenntartási és használati díját a sajátjukból nem kötelesek a postának előlegezni. Ha a postahivatal követelődik, utasítsák az osztályparancsnoksághoz, illetve a gazdasági hivatalhoz.

Ibolya. Ezt már Önöknek a saját hatáskörükben vagy legfeljebb az őrsparancsnokoknak tett jelentéssel régesrégén el kellett volna intézniük. Egészen meglep bennünket, hogy van őrs, ahol ilyesmi is előfordulhat. Meg kell jegyeznünk, hogy nem annyira a fiatalabbakat, mint inkább az idősebbeket hibáztatjuk, mert ez a fiatalok részéről lehet jóindulatú okoskodás, tudáskosság is, amit aztán az idősebbeknek kell kitisztogatni az őrsről. Kellő oktatással s ha kell, szigorral, ilyen problémák már kezelésükben megszüntethetők. Maga a kérdés különben, hogy a laktanyaélet keretében hányszor és mikor kötelező a tiszteletadás, nincsen szabályozva, nem is lehet szabályozni, de erre nincsen is szükség. Ha pl. az idősebb délből kimegy a laktanyából s újra visszatér, a fiatalabbnak tiszteletadást kell teljesítenie a találkozásnál, ez természetes. Lehetetlen felfogás az, hogy a fiatalabbak az idősebbeknek naponta csak egyszer, reggel kötelesek tiszteletadást teljesíteni. Az őrs belső életében természetesen az idősebbek és fiatalabbak érintkezése merev nem lehet és túlzásba vinni a tiszteletadás követelését sem szabad, erre azonban előírást adni nem lehet, ezt kell érzékkel eltalálni a fiatalabb és idősebb egyaránt. Nevetséges volna, ha az idősebb azt követelné, hogy valahányszor bejön a legénységi szobába s valahányszor kimegy onnan — mondjuk, egy félóra leforgása alatt ötször is — a fiatalabbak mindannyiszor tiszteletadást teljesítsenek. Ezen a címen nem szabad hatalmaskodni, viszont azonban ezen a címen nem szabad fegyelmetlenkedni sem. Ahol aztán a fiatalabbak határozottan kijelentik, hogy ők naponta csak egyszer, reggel tisztelegnek, ott nyomban és erőlyesen kell intézkedni, hogy jobb belátásra jussanak. Hát csak tegyen jelentést, de azonnal!

Bár csak jönne! Sem a versek, sem a cikk nem sikerültek.

Visszajáró mult. 1. Ausztriai illetőségű német nőt is bejelenthet arájául, az előjárók megtalálják a módot, hogy a kivizsgálást ilyen esetben is lefolytathassák. 2. Nem tudunk semmiféle apasztásról, nincsen semmi oka az aggodalomra. Ettől nyugodtan kérheti. 3. A hiányzó számokat elküldöttük, főlös példányait szívesen vesszük.

Protekcio. Keresve sem találhatott volna kellemetlenebb hangzású, csúnyább jeligét! Nálunk igazán nem kell protekcio ahhoz, hogy választ adjunk a levelekre. Kérdéseire: 1. A honvédséghez csak rendfokozat nélküli honvédnek veszik fel, előbb azonban a csendőrségi szolgálati kötelezettségének eleget kell tennie. A vármőrséggel kapcsolatban olvassa el lapunk f. évi 34. számában „Reménység 21.” jelígre küldött üzenetünket. 2. Ezt nem tudjuk megmondani. 3. Szerezzen be volt tiszti előjáróitól nyilatkozatokat, amelyek szerint a kiüntetések Őnt megilletik és szolgálati úton kérje azok utólagos elismerését és állományparancsban való tárgyalását. Kérése előterjesztésénél azt is hozza fel, hogy az eltelt évek alatt kutatott az ügyben, de eredménytelenül.

Remény. 1. Nem tehetjük. 2. Olvassa el lapunk 1930/14. számában „Orgonanyílás” jelígre küldött üzenetünket.

Sz. J. vármőrorvezető. 1. Csak próbacsendőrként léphetne be a csendőrséghez, de nem kettő, hanem csak egy évi próbaszolgálatot kellene teljesítenie. Kérését adja elő kihallgatáson s kérje, hogy ügye szolgálati úton a döntésre hivatott fórumok elé terjesztessék. Hogy a vármőrség átadja-e, azt nem tudhatjuk s hogy a csendőrség átvesszi-e, az attól függ, lesz-e éppen akkor létszámbeli hiány s hogy az Őn személyi körülményei, képességei milyenek. 2. Kérjen az illető útlevelet. Csak az alispáni hivatal tudja megmondani, van-e a kívándorlásnak valami akadálya, mert ez az illető személyi körülményeitől függ. Budapesttől Brüsszelig a III. oszt. gyorsvonati jegy ára 99 pengő.

Egerág. Legutóbbi számunkban erre a jelígre adott válaszuk 1. pontjával kapcsolatban felhívjuk a figyelmét arra, hogy kérdése és az arra adott válasz tárgyaltan azért, mert az alapul szolgáló rendeletbe hiba csúszott bele. A f. évi 22. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 46.188/VI. c. 1930. számú B. M. körrendelet 3. pontjában tárgyalt törlés ugyanis nem a Szut. 354. pontjának az első alpontjára, hanem az 1) alpontjára vonatkozik. A Csendőrségi Közlönyt is ennek megfelelően helyesbíteni fogják.

N. alhgy., Mór. 1. A honvédtörvényszéki és polgári büntetőbírói főtárgyalásokon társasági ruhában jelenik meg a csendőr, ugyanígy kell tehát megjelennie a községi előjáróságnál, ha az ügyészéig intézkedése alapján az előjáróság a tanuk között a csendőrt is jegyzőkönyvileg kihallgatja. 2. Ez a rendelkezés mindenre vonatkozik, aki a korhatárt elérte, tekintet nélkül arra, hogy agglégény volt-e addig az illető, vagy pedig megnősült, de özvegyen maradt. Abban az esetben egyébként, ha az 57. életévükön túl tényleges állományban nősülteknek gyermekük születik, vagy ha a házassággal házasságon kívül született gyermek törvényesítettik, továbbá, ha az így nősült állami alkalmazott még 3 évig ténylegesen szolgálatot teljesít, akkor a feleség özvegyiségre jutás esetén özvegyi nyugdíjra jogosult. Ezeknek a feltételeknek nem kell együttesen meglenniük, elég, ha a három közül az egyik megvan. 3. A megszakítás önhibáján kívül keletkezett az illetőnek. Ha a bíróság ítéletében ki van mondva, hogy a megelőző szolgálati idő beszámít, akkor a dolog rendben van, ha azonban ez nincs az ítéletben, akkor esetleg közigazgatási úton kell pótlólag intézkedni s az ügyet állományparancsban letárgyalatni. Az illető szolgálati úton kérje az ügy tisztázását.

Csendőrtisztek, altisztek és azok családtagjai nyolc havi részletfizetésre készpénzáron a következő cikkeket kaphatják:

női-, férfi-, valamint a Honv. Miniszterium által rendszerezett egyenruha szöveket, belésárukat, vásznat,

sifont, zefireket, és egyéb vászonárukat, női s férfifehérműveket készen és rendelésre, törülközőket,

abroszokat, kötött és szövött árut, kötött gyermekgarnitúrát, kezlyüt, harisnyát, kész kötött kabátokat, függöny

és függönykelméket uj, gyárilag sterilizált ágytollat és pelyheket, paplanokat, mindennemű mosókelméket,

selymeket, valamint diszpárnákat a

TRIBON Ruházati Részvénytársaságnál, Budapest VIII., Üllői-út 14. szám

Tel. J. 312-97.
és J. 392-85.

Az egyes vásárlások utáni első részletek a vásárlást követendő hó 1-ével kezdődnek. - Vásárláskor azonnal nem fizetendő semmi!

Dula. Apja igényjogosult, nevében és helyette azonban más nem kérheti. Ha édesapja igényt tart rá, az illetékes községi előjárásánál eligazítják az ügyet.

Tudakozódó. A volt cs. és kir. 23. gy. ezred irattárát Baján az alispáni hivatalban őrzik.

Kórház. Jelentse az ügyét őrskihallgatáson azzal, hogy a közzgazdálkodásba kétszeresen fizette be a napibetéteket: egyszer a 12 pengővel, másodszer azzal az összeggel, amit a kórházbauntalásával kapcsolatban a közzgazdálkodásba bevételeztek. Amennyiben az őrskihallgatás keretében az ügy tisztázást nem nyer, kérje szolgálati útra terelését. Jóhiszemű kérdésekben a szolgálati úttól nem kell fájni.

S. örm., Kenézlő. Tartalékosok voltak, címük ismeretlen. Próbálja meg azt, hogy a volt legénységi bajtársaival keres érintkezést, hátha azok közül valaki tudni fogja, vagy ha ez sem vezet eredményre, szerezzen be nyilatkozatokat a volt legénységi (lehetőleg altiszti) bajtársaiktól.

Hővirág. Bátori Kálmán ny. alezredes címe: Budapest, VI., Szinyei-Merse-utca 3.

Diósgyőr. Eperjessy Géza százados címe: Budapest, Ludovika Akadémia.

K. L., Nagykatá. A beküldött nyomozás közlésre nem alkalmas. Éppen azt hagyta ki, ami a legjobban érdekelt volna bennünket, hogy t. i. mik voltak azok a helyszíni adatok, amelyekből azt következtette, hogy a rablás nem történt meg. Nem az a fontos, hogy a bűncselekményt miként követték el, hanem hogy hogyan derítették ki. Ön pedig éppen ezen siklik át.

K. M. örm., Berzence. Van egy-két jobban sikerült strófája, de azért közlésre még nem alkalmas.

Törekvő. „A magyar nép.” Hazafias érzései dícséretreméltók, a verse azonban nem sikerült. De attól még nagyon jó esendő lehet Önöböl.

Szülföldem. Az első jönni fog némi módosítással, a második kettő nem sikerült.

Veszprém. „Elszárad a vén fa.” Közöljük.

Feketehegy. „Fájó emlék.” Rossz.

Zelemér. „Résen.” Nagyon rossz.

Pusztaszer. Mind tartalom, mind forma szempontjából nagyon banális dolog. Nem közölhető.

R. J. th., Mátészalka. Isten tartsa meg az erős hitét és Csikországon után való forró vágyakozását: szükségünk lesz még mind a kettőre. Ez a fontos, nem a vers.

Aba. Alkalmilag közöljük.

Költőtanonc. Verset nem tud írni, de humor van Önben. Na és ha — amint írja — az oláh, a cseh és a rác után közvetlenül a tanulást útálja legjobban, hogy akár őrsparancsnokképzőbe kerülni? Persze, Lőrincről meg ne beszéljen, az jobb esendő, mint Ön, mert ő biztosan bekerül majd az őrsparancsnokképzőbe.

Hazánk romjain fakadó rózsák. Két strófája határozottan jó, a többi ellenben nem sikerült. Nem közölhető.

Kesergő imám. Ha olyan jó lenne, mint amilyen szépen leírta, azonnal közölnék. De így elégedjék meg azzal, hogy az írását megdicsérjük.

LEGÉNY A GÁTON.

— Regény. —

(35.)

ÍRTA: BARÉNYI FERENC.

Nem tudta ezt még, hiszen párnapos asszony volt még csak s annyira úrrá lett rajta a nagy elkeseredés, hogy hangos zokogással tört ki a lelkéből.

Mester megcsóválta a fejét: — Ejnye, ejnye, sír az aszszonyka, mi baja lehet? — Aggodalmas farkcsóválgatással tipegett az ágyhoz és mintha simogatva akarná vigasztalni, hűséges szeretettel nyaldosta meg Jolán kezét.

Jolán megrezzent. Hiszen nem is gondolt most a kis kutyára. Egyszerre jóleső melegség töltötte el a lelkét, a szeretet melege. Mégsem érezte már magát olyan elhagyatott árvának, hogy hűséges kis kutyáját maga mellett tudta. A régi szeretettel simogatta meg bozontos fejét: — Mester, te drága kis kutyám! Nincs semmi baj. Feküdj le szépen.

Felajzott idegzete lassacskán megnyugodott. Könnyes szemét szeliden zárta le az álom tündére.

Mester is megvigasztalódott, bár még egyideig neszelve hegyezte a fülét. De mikor aztán Jolán egyenletes, csöndes lélegzését hallotta, megnyugodva állapította meg, hogy kedves kis gazdája elaludt. Nesztelenül az ajtóhoz húzódott; egyszerű kétszer körbeforgott, mint a motolla s aztán helyét megtalálva, a küszöbre telepedett. Párszor nagyokat sóhajtott, mintha a ház minden gondja az ő kis kutyavállalt nyomná. Azután alaktalan gombóccá gyűrődve, csöndesen szuszogva, ő is elaludt.

67.

Rozsdamarta, kopott Krisztus-kép előtt térdelve, ájtatosan imádkoztak a bányászok. Végezetül egy hanggá forrt a reménykedéssel esdő bányázköszöntő: — Jó szerencsét!

A hitben megerősödött lélekkel álltak fel és lámpásaikat lóbálgatva vígan mentek a felvonó csarnokába. Dübörögve nyílt meg a síneken járó hatalmas vasajtó a fekete had előtt. A tátongó sötét barlangszáj hűvös szelet fújt. A hideg levegő, vagy talán az izgalom megpirosította a fakó arcokat. Négyesével szálltak a felvonó nyílt fülkéibe. Amint megtelt a fülke, eggyel lejjebb ereszkedett a felvonó s a következő fülkébe is négyen álltak be. Minden fülkében párosával álltak a bányászok egymással szemben, mint a fekete rigók a kalitkában. Szótlanul álltak és türelmesen várták, hogy megteljen minden fülke és aztán meginduljon velük a villanyos felvonó le a sötét mélységbe.

FUCHS SÁNDOR

CSENDŐRSÉGI CIKKEK SZAKÜZLETE

BUDAPEST, VI., LÁZÁR-UTCA 22. SZ.

Különleges nagy raktár: az összes csendőrségi egyenruházati felszerelési cikkekből.

Dús választék: kamgarn, lóden, szövet-, bélés- és chiffon-árakban.

Kaphatók továbbá: az összes egyéb szükségrendő cikkek.

Végül felhívom b. figyelmét saját műhelyemben készült kiváló kidolgozású sapkáimra.

Árjegyzéket
kivánnatra
készséggel
küldök

Legelsőrendű
cég — részletre
szállít!

Mihelyt megteltek az összes fülkék, a bányamester jelt adott az indulásra és fojtottan, tompán hangzott a — Jó szerencsét! Mintha a tartó sodronykötelek egyszerre elszakadtak volna, olyan hirtelen esett le szédítő sebesen a felvonó. A vasgerendázatba ütköződve olyan félelmetesen dübörgött, hogy aki először megy így le a bizonytalan vaksötétbe, fogvacogva Istennek ajánlja tehetetlen lelkét. Jéghideg szélroham süvített fölfelé; idegesen lobogott a kis lámpások sápadt fénye, gyér világot vetve a komor sötétbe.

Hatszáz méterre lefelé tartott ez a riasztó rohanás, de nem egy örökkévalóságig, hanem csak néhány percig. Hirtelen nagyot zökkent az egész alkotmány; a felvonó megállt.

Csörömpölve hulltak le a fülkék záróláncai, a bányászok, mint a verebek ugráltak ki a szűk kalitkákból. De hátra volt még az út nehezebbik része. Létrán kellett azután leereszkedni körülbelül százötven méter mélyre. Nehéz, keserves út. Noha rövidebb amannál látszatra, mégis hosszabb. A lámpást hajlított kampóval a balkéz két ujjá közé akasztva, a jobb kézzel a létra fokaiba kapaszkodva, vigyázva másztak le a bányászok a feketén ásító mélységbe. Helyenként kihagyott a létra s az egyenetlen falú kürtő tulsó oldalán folytatódott. Ilyenkor nagy ügyvel-bajjal át kellett kerülni a másik oldalra. Végre aztán elkövetkezett az utolsó létrafok, megérkeztek a tárnába.

Bokáig érő, feketesaras vízben gázoltak tovább. A komor lucokból fel-felbukkant néhol egy-egy szurtos patkányfej. A bányászok mindegyiket óvatossággal kikerülték, a világ sűrű kincséért se léptek volna rá, mert a bányászbabona szabad menhelyet biztosított mindenkorra a patkányoknak a tárnában. Azt mondják, a patkány érzi meg leghamarabb az orgyilkos bányaléget és riadt rohanásával figyelmezteti a gyanútlanul dolgozó bányászt, hogy meneküljön.

Komor némaságban szótlanul baktattak a sötét tárnában. Imbolyogva, libegő lidércfények közeledtek. Szembetalálkoztak hazatérő bányásztársaikkal; mogorva egyhangúsággal mormolták egymás felé: — Jó szerencsét! — Aztán, mint a szerteguruló kénese, hirtelen oszlottak szét a tátongó fekete-szajú barlangokban.

Serényen indult meg a munka; tompa, fojtott hangon csatogott-kopogott a sok fényesen villanó csákány. Közben aknárol-aknára járt a bányamérnök. Mint világtalan vakondtúrásban összezsugorodva, a hátán feküdt a bányász és verejtekezve csákányozta a feketén ragyogó széntömböt. A mérnök felfigyelt, aztán fülét a szénsziklára tapasztotta. Tompa pukkanások hallatszottak, mintha valahol — messze katonák gyakorlatoznának — puskáznának. Lámpására nézett a mérnök, egyet csavart rajta s aztán az aknaszájba tartotta. A lámpa kicsi lángja egyszerre háromszor akkorára szökkent.

— Bányalég van a közelben — szólta a mérnök. — Egyelőre nem dolgozhat itt tovább. Jöjjön a másik aknába.

A szerencsés megváltás boldog örömeivel lélekzett fel a szegény bányász. Sietve szedte össze szerszámaint és ment a mérnök után. A mérnök hirtelen megállt. Szemét-fülét kinyitva figyelt. A bányász utólérte s kérdően tekintett fel rá. Egyszerre, mintha száraz falevelek zizegnének körülöttük, olyan különös hangot hallottak. A rejtelmes zizegés aztán fokozatosan szaggatott füttyüléssé erősödött, mintha egy láthatatlan valaki folyton füttyentene. Ekkor már a lábaikba ütköztek a nyüzsgőve toladó patkányok. Menekülni! — hangzott végig a riadó a tárna gyorsan népesedő folyosóján.

A napvilág, a levegő utáni ösztönös vágy hajtotta a bányászokat a villanyos felvonóhoz. Sietve szálltak be a kalitkába. A szapora füttyentés már félelmetes sisterségessé sűrűsödött, de a mérnök megvárta, amíg minden fülke megtelt. Akkor gyorsan megadta a vészjelt fölfelé. Surrogva indult el a felvonó; mint a villám, olyan gyorsan szállt a magasba. Zordonan süvített felfelé a hideg szél, magával hozva az alvilág dörgések szakadatlan dübörgését. Csörrenve csörögtek a vasláncok, egyszerre megrázkódott az egész felvonó-szerkezet. Megállt a felvonó.

A szabadulás megváltó sóhaja szakadt fel a szorongó keblekből: — Hála Istennek fent vagyunk! Megmenekültünk! — örvendő arcra ugráltak ki a láncos kalitkákból. Boldogságtól ragyogó szemmel néztek körül. Az első, ami szemükbe ötlött, a sötétzölden villogva libegő kakastoll volt. Gál Imre állt az előtérben csendőreivel és nyugodtan, higgadtan intézkedett. Éppen az elszánt mentőcsapatot indította útnak.

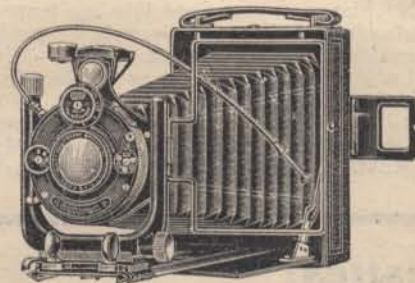
A megmenekült bányászok hálaadó imát rebegték a Krisztus-kép előtt és azután rögtön siettek ki a szabadba, hogy tele tüdővel szíjják magukba a tiszta levegőt és ujjongva sütkérezzenek az éltető napon.

Azalatt pedig szakadatlanul dolgozott a légszivattyú és rohant le-föl a villanyos felvonó. Egy más után érkeztek az újabb menekültek. De ezek már szomorú képet mutattak. Halálós rémülettel eltorzult arcuk tele volt éktelen sebekkel, kezük-lábuk fájdalmas zúzódásokkal. Mire az orvos bekötözte sebeiket, már visszaérkezett a mentőcsapat néhány alélt súlyos sebesülttel. Többet nem hozhattak fel, mert kigyúlt az egyik tárna; aki abban volt, menthetetlenül elveszett. Az égő akna nyílását ideiglenesen betömtek; később mérnökök vezetésével komvások szálltak le a tárnába, hogy az égő aknát befalazzák.

Ezalatt a bánya kapuja előtt szorongó szívvel várakoztak a bányászok hozzátartozói. Jajveszékelő asszonyok, szipogva sirdogáló gyerekek álldogáltak a kapu előtt és kétségbeesett reménykedéssel lesték kenyérkeresőjüket. A kapus már nem bírt velük, mindenáron be akartak menni a bányába. Megint feltűnt a tekintélyes kakastoll. Gál Imre gyengéden tuszkolta

A csendőrség hivatalos szállítója!

A nyomozó alakulatok részére a teljes fényképezeti felszerelést gépekkel és egyéb kellékekkel együtt c é g ü n k szállította

FÉNYKÉPEZŐGÉP PRIZMÁS LÁTCSÓ

nemcsak szórakoztat, hanem fontos eszköz is minden csendőr részére. Kérje erre vonatkozó nagy képes árajegyzékünket, megkönyvelt fizetési rendszerünkről szóló ismertetőnket.

HATSCHEK ÉS FARKAS

optikai és fényképezési szaküzlet
BUDAPEST, IV., Károly körút 28.
(A Központi városháza épületében.)

vissza a kaput ostromló asszonyokat. Szép szóval türelemre intette őket, hogy nem állhatják el a mentők útját.

A bányászokat sem engedték ki rögtön. Előbb kiadták nekik az ellenőrzésül szolgáló bádorgbárcát, amit a munkába-induláskor minden bányász a kapusnak átadott. Amikor véget ért a bárcaosztogatás, két bárca gazdátlanul maradt a fogason. Nem jelentkezett érte senki. Gál Imre megnézte, hogy kié volt és harsány hangon kiáltotta ki a két nevet. De nem válaszolt senki. Azok odalent rekedtek...

Végre megnyitották a nagy kaput; kiengedték a bányászokat az utcára. Örvendező sikongással ölelték keblükre szerető asszonyaik megmenekült férjeiket. Mint a szerelmes párok, úgy kapaszkodtak össze s boldogan tereferélve széledtek hazafelé.

Gál Imrét is megölelte két meleg asszonyi kar. Meghökkenve fordult vissza: — Ne kedves, ne! — szólt Jolánhoz és gyengéden lefejtette magáról az asszonyi ölelést. — Nem lehet. Szolgálatban vagyok.

Egyszerre kibuggyant a könny Jolán szeméből. Mintha kést szúrtak volna a szívébe, úgy fájt neki most, hogy az ura, akit ő is olyan kétségbeesett szorongással lesett, csak így szólt hozzá. Bántotta az is, hogy az arcán észrevette a kelletlen mosolyt, mellyel palástolni igyekezett, hogy mennyire restelkedett a csendőrei előtt. Talán csak nem ő miatta...

— Menj szépen haza, Jolán — mondotta Gál Imre kedvesen, de olyan hangon, mely ellentmondást nem tűrt. — Rögtön utánad jövök. Csak még egy kis dolgom van. Rögtön megyek, — ígérte mosolyogva s a másik pillanatban már úgy megmerevedett az arca, mintha nem is ő lett volna. Elfordult Jolántól és határozott lépésekkel ment az udvar távolabbi sarkába. Jolán könnyes szemmel nézett utána.

Két halovány, magábaesett asszony támaszkodott a kapupillérhez. Aggodalmas szemükben iszonyatos sejtélem révedezett, mégis fel-fellobbanó reménységgel tekintettek a vasajtóra, hátha talán mégis kilép rajta az, akit vártak. Szegény jó asszonyok, hiába vártak... Hozzájuk lépett Gál Imre. Merev, szigorú arca megnyihült a mélységes részvétől, együttérző meleg szóval vigasztalta a két szomorú özvegyet. Segítón nyújtotta feléjük erős kezét és biztatva vezette őket az igazgatósági épületbe. Ott átadta a gyámoltalan özvegyeket az igazgatónak, ki emberséges szeretettel karolta fel a két szerencsétlen asszony sorsát. Gál Imre még egyszer az igazgatóság gondjába ajánlotta őket és aztán megnyugodva ment ki az udvarra. Jolánt még ott találta. Már messziről mosolygott feléje.

— Ügy-e most már hazamegyünk? — kérdezte Jolán különösen ragyogó szemekkel.

— Igen, kedves, — szólt melegen Gál Imre, — megyünk.

— Jaj be jó, — ujjongott Jolán, — gyérünk akkor. — Mint a gyerek az anyjába, úgy kapaszkodott az urába. Görcsösen fogta a kezét, úgy akart vele menni az utcán.

— No hiszen, mulatságos látvány lenne a csendőrrjárór, ha karonfogva sétálnátok a feleségét — gondolta nevetve Gál Imre s szeliden kiszabadította a kezét: — De ne így, kedves. Menj fel a járdára. Mi meg itt az út közepén megyünk.

Jolán hangtalanul engedelmeskedett, de a szívébe megint belémáramolt a mellőzés fájdalmas érzése, érezte, hogy valami van közöttük, amit nem tud megérteni. Pár lépést haladt, aztán könnybe lábadt szemmel mégis átnézett az urára. Gál

Imre érezte, mi megy végbe a felesége lelkében. Szerelmesen rámosolygott, amitől Jolának mindjárt megnyihult a keserűsége. Már vissza is tudott mosolyogni. Egyszerre valami csodálatos átalakuláson ment át Jolán szerelmes lelke. Mintha felfogta volna már azt, ami olyan megfoghatatlannak tűnt. Hirtelen meggyorsította lépteit és biztatón hátraintegve, mindjobban sietett hazafelé. Az út utolsó részét már futva tette meg. Kapkodva, gyorsan szította fel a tüzet a konyhában. Pironkodva készítette az ételt a lábasban. Dél már elmúlt — restelkedett önmaga előtt. Egész éjszaka mostanáig szolgálatban fáradt szegény Imre. Talán még nem is evett ma és én hideg tűzhellyel fogadtam volna. Úgyesen tett-vett a konyhában és olyan serényen igyekezett, hogy mire az ura hazakerült, már a kész ebéd orrcsiklandó illata s a fortyogó fazekak kellemes duruzsolása fogadta.

— Ejnye, de szép vagy, — bókolt Gál Imre, amikor megcsókolta a tűzhely hevétől és a nagy igyekezettől kipirult arcocskát. — Bocsáss meg Jolán, ne haragudj, de odakint nem tehettem másképen. Szolgálatban...

— Maga ne haragudjék, Imre — kérlette Jolán és kedveskedően hajtotta szőke fejét az ura vállára. — Látta, én csak egy buta kicsi asszony vagyok...

— Ugyan-ugyan — tiltakozott udvariasan Gál Imre s mosolyogva várta, hogy ez a bekezdés végezetül hol fog kilyukadni.

(Vége következik.)

Pályázat pályázatokra.

Pályázatot hirdetünk olyan rejtvényekre vagy rejtvényyszerű pályázatokra, amelyek a csendőrségi élettel, szolgálattal, tudással, a katonai vagy általános ismeretekkel kapcsolatosak s mérsékelt fejtörést mellett a csendőrségi vagy katonai ismeretek fejlesztésére, valamint a következetes és az észszerű gondolkodás gyakorlására alkalmasak. A feladatoknak olyan alakba kell öntve lenniök, hogy az érdeklődést felkeltsék. A lapunkban eddig megjelent rejtvény- és pályázatfajtákon kívül új rejtvényfórmákkal is lehet pályázni, ha azok a fenti követelményeknek megfelelnek.

A pályázat mellé természetesen a megfejtést is csatolni kell.

Pályázatot bárkitől elfogadunk. A legjobb pályázatot lapunkban közölni fogjuk és szerzőjét egy teljesen felszerelt fényképezőgéppel jutalmazzuk. Megfejtési határidő: január 1. Az eredményt a január 10-i számunkban fogjuk közölni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, VI., Rózsa-utca 111. sz.

Felelős üzemvezető: Győry Aladár.

Értesítés!

Az ipari nyersanyagok árának esése következtében **rendkívül nagy árukészletünket** csökkenteni kívánjuk. — Ezért a mai naptól kezdve árucikkeinket **ez év december hó 31-ik napjáig**

5, 10 és egyes cikkek 20 százalékos árengedménnyel kedvező fizetési feltételek mellett árusítjuk!

A karácsonyi és újévi ünnepekre való tekintettel még azt a rendkívül nagy kedvezményt is adjuk, hogy a f. évi november hó 20-ika után eszközölt vásárlások első részlete **1931. évi február hó 1-én** válik esedékessé. — Raktáron tartunk kész női, férfi és gyermek felsőkabátokat, öltönyöket, szövetet, selymet, vásznat, kötött-szövött- és divatárut, paplanokat, fehérneműeket, stb., stb. Kiváló tisztelettel:

Reform Ruházati Rt. Budapest, VII. ker., Vilmos császár-út 5

TELEFON

AUT.

132 96

130-96